Інститут Східної Європи
Eastern-European Institute

Віктор Ідзьо

Науковий журнал «Українознавець»
у 2005 - 2015 роках

Львів
«Видавництво Інституту Східної Європи»,
2020р.

ББК 82.3(4УКР)-7
І-29

Друкується за рішенням
Вченої Ради Інституту Східної Європи, протокол № 1, від 3 січня 2020р.

Рецензенти:

Артюх В. - кандидат історичних наук, доцент Кафедри українознавства, вчений секретар Вченої Ради Інституту Східної Європи, завідувач відділення «Стародавньої історії України» Інституту Східної Європи, лауреат міжнародної премії імені короля Данила Галицького.
Васильєв О. - доктор економічних наук, професор, академік, завідувач відділення «Економіко-етно-соціальних досліджень та просування інвестиційних проектів» Інституту Східної Європи.
Гаркуша В. - доктор юридичних наук, професор Кафедри українознавства Інституту Східної Європи,
президент Академії Наук «Трипільська Цивілізація».
Кононенко П. - доктор філологічних наук, професор Кафедри українознавства, Голова Вченої Ради Інституту Східної Європи.
Недюха М. - доктор філософських наук, професор Кафедри українознавства Інституту Східної Європи.
Огірко О. - доктор філософії, професор Кафедри українознавства Інституту Східної Європи.
Партико З. - доктор філологічних наук, професор Кафедри українознавства, завідувач відділення «Філології та журналістики» Інституту Східної Європи.
Пасічник В. - доктор наук з державного управління, професор, завідувач Кафедрою європейської інтеграції Інституту державного управління Національної Академії державного управління при президенті України, професор відділу «Міжнародної громадянської співпраці» Інституту Східної Європи.
Хитрук В. - кандидат філологічних наук, доцент Кафедри українознавства, завідувач відділення «Санскритології», виконуючий обов'язки професора, керівник Карпатського відділення Інституту Східної Європи.

Віктор Ідзьо

І-29. Віктор Ідзьо. Науковий журнал «Українознавець» у 2005 - 2015 роках. - Львів, «Видавництво Інституту Східної Європи», Вид. ІІ, 2020р. - 118с.

ISBN 978-966-8067-43-10

Наукова праця академіка Академії Наук Вищої Школи України, доктора історичних наук, професора, директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою українознавства Віктора Ідзя «Науковий журнал «Українознавець» у 2005-2015 роках» досліджує діяльність наукового журналу «Українознавець» Кафедри українознавства (КУ) Інституту Східної Європи(ІСЄ) з часу заснування у 2005 році до 2015 року.

Наукова праця, що напрацьована до 10-ти ліття з часу заснування наукового журналу «Українознавець», робить глибокий аналіз джерел з архіву Кафедри українознавствау Інституту Східної Європи, більшість яких аналізуються та апробуються вперше і за сукупністю їх аналізу, відтворюють діяльність наукового журналу «Українознавець» у 2005-2015 роках.

ISBN 978-966-8067-43-10 **© Ідзьо В.С., 2020р.**

Зміст

Науковий журнал «Українознавець» у 2005 - 2015 роках…….....4

Науковому журналу «Українознавець» 10 років(2005 - 2015рр.)……....112

Висвітлення культурно-освітнього життя українців у науковому журналі Кафедри українознавства Інституту Східної Європи - “Українознавець” за 10-ти ліття (2005-2015рр.)……...113

Засновник наукового журналу «Українознавець», завідувач Кафедрою українознавства, директор Інституту Східної Європи, доктор історичних наук, професор, академік Віктор Ідзьо

Науковий журнал «Українознавець» у 2005 - 2015 роках.

Наукова праця «Науковий журнал «Українознавець» у 2005-2015 роках», досліджує діяльність наукового журналу «Українознавець» Кафедри українознавства(КУ) Інституту Східної Європи(ІСЄ), з часу заснування у 2005 році до 2015 року.

Наукова праця «Науковий журнал «Українознавець» у 2005-2015 роках», що напрацьована до 10-ти ліття з часу заснування наукового журналу «Українознавець», робить глибокий аналіз джерел з архіву Кафедри українознавствау Інституту Східної Європи, більшість яких аналізуються та апробуються вперше і за сукупністю їх аналізу, відтворюють діяльність наукового журналу «Українознавець» у 2005-2015 роках.

Українознавець

Connoisseur of Ukraine.

Український

Науковий Журнал ©

Вперед до знань!

2005-2015рр.

10 років активної праці!

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ

CONNOISSEUR OF UKRAINE

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ * CONNOISSEUR OF UKRAINE *

ЛЬВІВ 2005 рік

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
факультету прикладної лінгвістики
Університету «Львівський Ставропігіон»

Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
Faculty of Applied Linguistics
University «L'viv Stavropigion»

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск-Issue I

Львів - Lviv
2005р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК-05

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
кафедра українознавства факультету прикладної лінгвістики
Університету «Львівський Ставропігіон»
Друкується за рішенням Вченої Ради Університету «Львівський Ставропігіон»,
протокол №2 від 10 грудня 2005 року.
Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
Faculty of Applied Linguistics
University «L'viv Stavropigion»
The journal is published according to the decision of the Academic Council of University «L'viv Stavropigion», transactions №2 , December 10, 2005

Науковий журнал «Українознавець» у випуску I пропонує праці вчених кафедри українознавства, а також праці та рецензії на монографії, напрацьовані вченими факультету прикладної лінгвістики Університету «Львівський Ставропігіон» в 2005 році.

В випуск I наукового журналу «Українознавець» включені також праці вчених Києва та Львова, які активно досліджують проблеми українознавства.

In the first issue of Connoisseur of Ukraine journal offers scientific works of the scholars of the department of Ukrainian Studies, and also works and reviews of monographs written by the scholars of the Faculty of Applied Linguistics of University «L'viv Stavropigion» in 2005.

The first issue of Connoisseur of Ukraine journal also includes the works of the scholars from Kyiv and L'viv, who are actively researching the problems of Ukrainian Studies.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск-Issue I. - Львів, 2005.

Редакційна Рада:

доктор історичних наук Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна),
доктор історичних наук Дашкевич Я.Р. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Ідзьо В.С. (Львів, Україна)
доктор історичних наук В.М.Кабузан (Москва, Росія)
доктор історичних наук Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Плисюк В.П.(Львів, Україна)
доктор історичних наук С.Д.Сворак (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Р.В.Терпиловський (Київ, Україна)
доктор історичних наук С.Р.Федака (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук А.Л.Хорошкевич (Москва, Росія)
доктор історичних наук М.А.Якименко (Полтава, Україна)
доктор філологічних наук С.Я.Єрмоленко (Київ. Україна)
доктор філологічних наук В.В. Качкан (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук П.П.Кононенко (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Я.С.Крик.(Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук І.П.Мегела (Київ. Україна)
доктор філологічних наук М.В.Мушинка (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук А.Г.Погрібний(КиївУкраїна)
доктор філологічних наук Б.Г.Чопик (Нью-Джерсі, США)

Редколегія: доктор історичних наук, професор Університету «Львівський Ставропігіон», завідувач кафедри українознавства Університету "Львівський Ставропігіон", провідний науковий співробітник Інституту українознавства Міністерства науки і освіти України, член-кореспондент Міжнародної академії наук Євразії, лауреат премії ім. академіка І.Крип'якевича Ідзьо В.С. **(Головний редактор)**, кандидат історичних наук, доцент Макарчук О.Г., кандидат історичних наук, доцент Сурмач О.І., кандидат історичних наук, науковий співробітник ЛМУ В.С.Артюх, доктор філологічних наук, професор, академік Кононенко П.П., кандидат філологічних наук, професор Борзенко С.Г., кандидат філологічних наук, доцент Бабаєва Л.В., кандидат філологічних наук, доцент Бичко З.М. **(літературний редактор)**, кандидат філологічних наук, доцент Конюхова Л.І., доктор філософських наук, професор Пришляк М.Д., кандидат філософських наук, доцент Кононенко Т.П., кандидат технічних наук, доцент Смичок В.Д., викладач кафедри українознавства, вчений секретар Захарченко А.В.

ISBN 966-665-347-8
© Науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
©Кафедра Українознавства Університету «Львівський Ставропігіон».
© Журнал «Українознавець».

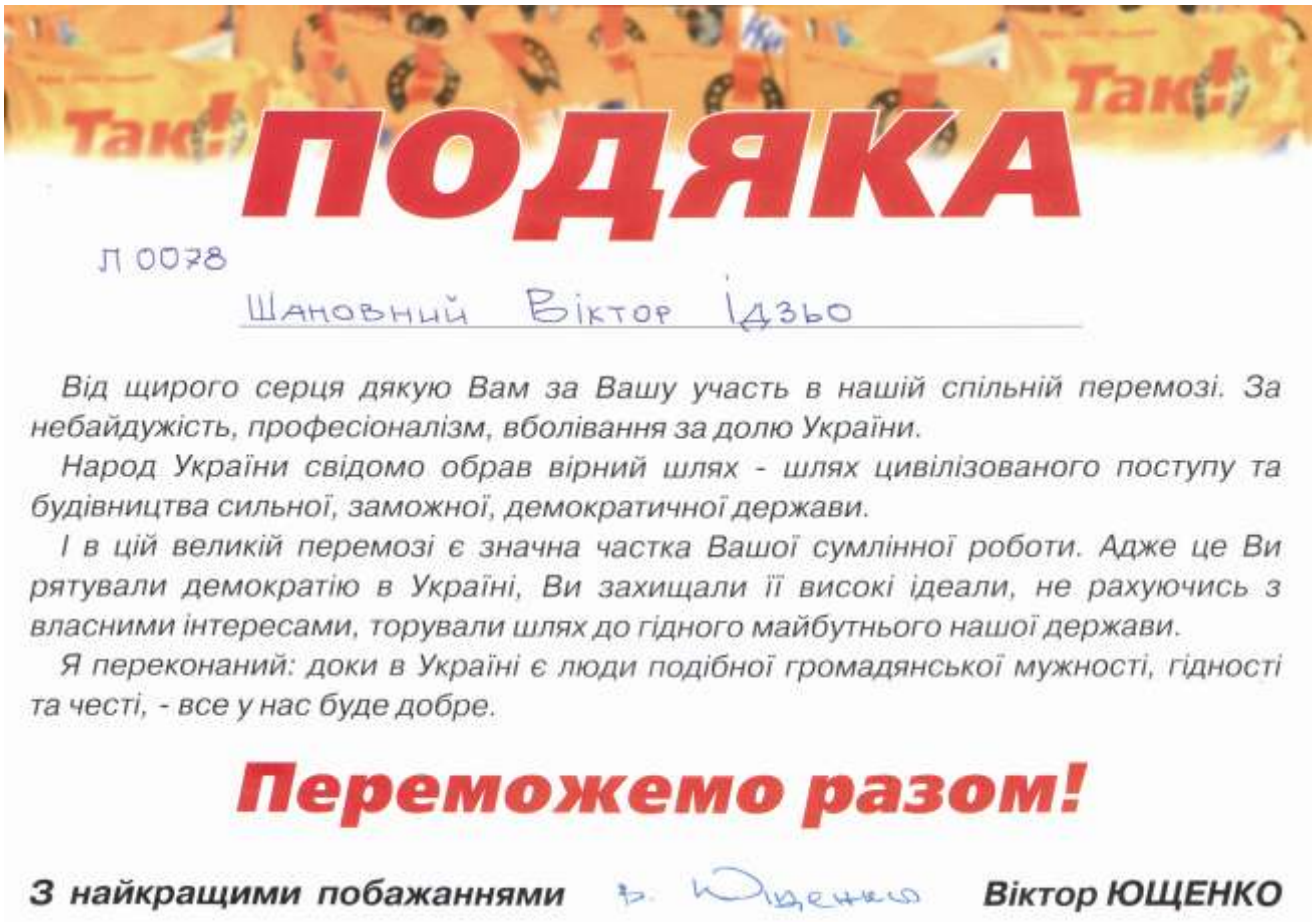

Так! ПОДЯКА Так!

Л 0078

Шановний Віктор Ідзьо

Від щирого серця дякую Вам за Вашу участь в нашій спільній перемозі. За небайдужість, професіоналізм, вболівання за долю України.

Народ України свідомо обрав вірний шлях - шлях цивілізованого поступу та будівництва сильної, заможної, демократичної держави.

І в цій великій перемозі є значна частка Вашої сумлінної роботи. Адже це Ви рятували демократію в Україні, Ви захищали її високі ідеали, не рахуючись з власними інтересами, торували шлях до гідного майбутнього нашої держави.

Я переконаний: доки в Україні є люди подібної громадянської мужності, гідності та честі, - все у нас буде добре.

Переможемо разом!

З найкращими побажаннями В. Ющенко ***Віктор ЮЩЕНКО***

Академік Віктор Ідзьо - засновник та головний редактор наукового журналу УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ!

Передмова головного редактора
The first word of the editor-in-chief

Журнал «Українознавець» є новим науковим досягненням молодої генерації українських вчених після Помаранчевої Революції, завдання яких вільно висвітлювати та втілювати українознавство як систему історичних, філологічних та філософських знань в українське науково-культурне та освітнє життя.

Журнал «Українознавець» покликаний реалізувати українські наукові та освітні цінності, які напрацювали і сконцентрували українські вчені упродовж віків і особливо протягом останнього століття.

«Українознавець» буде удосконалювати в новому столітті українське історичне, філологічне та філософське світобачення в контексті історичної, мовної та філософської концепції поступу Української держави, а також – у світлі прогресу науки та освіти, які розвиває сучасна європейська та світова гуманітарна наукова думка…У контексті просування української наукової та освітньої системи до стандартів Болонського процесу та наукових друкованих органів університетів країн Європи, «Українознавець» буде науковим та просвітницьким виданням кафедри українознавства факультету прикладної лінгвістики Університету «Львіський Ставропігіон». Журнал поєднає роботу та досвід, як і кращі досягнення та традиції науково-освітньої діяльності Інституту українознавства Міністерства освіти і науки та його друкованого органу «Українознавство», який ось уже упродовж десятьох років є фаховим журналом з українознавчої проблематики, очолює вищезгадане видання засновник та основоположник наукового українознавства, доктор філологічних наук, професор, академік, директор Інституту українознавства МОН України П. Кононенко. За таких обставин журнал «Українознавець» об'єднає зусилля вчених кафедри українознавства факультету прикладної лінгвістики Університету «Львівський Ставропігіон», який очолює ректор, професор Р.Мокрик, Кафедрою українознавства Українського державного університету міста Москви який очолює ректор, доктор історичних наук. професор В.Ідзьо з науково-освітньою структурою Інституту українознавства Міністерства освіти та науки України, яку очолює академік П.Кононенко, задля координації та спільної роботи з науково-освітніх програм українознавства, які розробляє та впроваджує Науково-дослідний інститут українознавства Міністерства освіти та науки України.

«Українознавець» стартує в епоху великих надій та сподівань української нації, яка через чотирнадцять років своєї незалежності потребує розбудови наукової та освітньої концепції національної історії, філології та філософії, впровадження новітньої українознавчої системи знань в українську освіту та науку. Завдання журналу «Українознавець» полягає у тому, щоб досліджувати і розвивати перспективні напрямки вивчення вищезгаданих українознавчих студій, вдосконалювати методологію і введення в педагогічну практику системи знань, що є одним із ключових завдань цього видання. «Українознавець» з наукового погляду розвиватиме українську гуманітарну систему знань, буде систематизувати та аналізувати гіпотези та концепції попередніх епох та поколінь істориків, філологів та філософів щодо сучасних науково-освітніх потреб науки в плані розбудови держави та українського суспільства, рідної мови, як це вимагає сучасне українознавство.

Вперед, «Українознавець» ! – виходь на тернистий шлях пізнання науки та розвитку української освіти! Розправляй свої крила після Помаранчевої революції, гуртуй українських вчених, які в різних умовах та реаліях в попередню епоху тоталітарного режиму не втратили надії та снаги у розбудові високого українського рівня освіти та науки на основі української державності та національної ідеї.

«Українознавець»! – розвивай попередні українські науково-освітні цінності для досягнення своєї мети!

Головний редактор – Віктор Ідзьо
Editor-in-chief –Viktor Idzio

Ректор Українського Університету м.Москви, професор Університету «Львівський Ставропігіон».
Ректор Університеут «Львівський Ставропігіон» професор Українського Університету м.Москви.

Переднє слово головного редактора.....1

Зміст

Історія

Артюх В.С. Деякі підсумки досліджень печерних культових пам'яток на Дністрі…….....7

Баран В.Д. Від венедів до українців.....9

Грицишин Н.С. Громадська опіка над дітьми емігрантів-заробітчан в традиційному українському побуті (20-30-ті рр. XX ст.).....13

Дашкевич Я.Р. Етнічні процеси на західноукраїнських землях IX - XI ст. До проблематики досліджень.....20

Ідзьо В.С. Кельтська релігійна культура та духовність на території України (IV-III ст. до н.е. -II- III ст. н.е.).....24

Калакура Я.С. Історичні засади українознавства як науки і навчальної дисципліни.....32

Кононенко. П.П. Українознавство в системі освіти.....37

Макарчук О.Г. Західні історики міжнародних відносин і міжнародного права про Возз'єднання західноукраїнських земель з Українською РСР.....46

Сурмач О.І.Католицькі жіночі монастирі під час німецької окупації (1941-1944рр.).....49

Терпиловський Р.В.Деякі зауваження з приводу проблеми походження слов'ян……53

Філологія

Бичко З.М.Проблемна парадигма вивчення діалектної лексики.....60

Борзенко С.Г., Бабаєва Л.В., Климюк Л.Й. Мова і культура нації: Культорологічний дискурс очима іноземців.....62

Захарченко А.В. Ставрпігійське братство: аспект літеаратурної творчості XVIII-XIX ст.....74

Ідзьо В.С. Формуваня українського народу та української мови за свідченнями філологічної та історичної науки.....78

Конюхова Л.І. До проблеми невербального мовлення телеведучих.....82

Кузнецова Л., Пасічна Г. Методологічний посібник "Видатні українці у світовій науці": культорологічний та освітньо - виховні аспекти (Методичний посібник з англійської мови як різновид письмового дискурсу).....85

М'яснянкіна Л.І. Порівняння як лінгвістична категорія.....88

Пришляк М.Д. Філософія і мова.....92

Рецензії

Борзенко С.Г., Бабаєва Л.В. Рецензія на монографію Олени Левченко "Фразеологічна символіка: лінгвокультурологічний аспект"……95

Ідзьо В.С. Рецензія на монографію Андрія Зачепи "Українська армія і суспільство: морально-психологічний та філософський аспекти".....96

Засновник Кафедри Українознавства УЛС, головний редактор науковаго журналу «Українознавець», В.Ідзьо - професор Університеут «Львівський Ставропігіон».

Contents

Introduction

History

V. Artiukh.Certain results of the research of the cult of caves on the Dniestr.
V. Baran.From the Venedy to the Ukrainians.
N. Hrytsyshyn.Public guardianship over the emigrant workers' children in the traditional Ukrainian mode of life. (the 20-30s of the 20th century).
Ya. Dashkevych.Ethnical processes in the Western Ukrainian lands in the 9th -11th centuries. The problems of research.
V. Idzo.Celtic religious culture and spirituality on the territory of Ukraine (4th -3d centuries BC –2nd - 3d centuries AD).
Ya. Kalakura.Historical bases of Ukrainian studies as of a science and academic discipline.
P. Kononeko.Ukrainian studies in the system of education.
O.Makarchuk.Western historians of the International relations and international law about the Reunification of the western Ukrainian lands with the Ukrainian SSR.
Surmach. O.Catholic nunneries during the german occupation (1941-1944).
R.Terpylovs'kyi.Certain remarks on the Slavs' origin.

Filology

Z. Bychko.Problematical paradigm of learning dialectal vocabulary.
S. Borzenko, L. Babayeva, L. Klymiuk .Language and nation's culture : culturological discourse viewing by the foreigner.
A. Zakharchenko.Stavropihiya Fraternity: the aspect of literary work of the 18th -19th centuries.
V. Idzio.Formation of the Ukrainian people and of the Ukrainian people according to the evidence given by philological and historic sciences.
L. Koniukhova.The problem of nonverbal speech of the TV-journalists.
L. Kuznetsova, H.Pasichnuk.Methodological guide "Famous Ukrainians in the world science": cultural and educating aspects.(Methodological guide of the English language as a kind of the written discourse).
L.Myasniakina.Simile as a linguistic category.

Reviews

S. Borzenko, L. Babayeva.
V. Idzo.

Головний редактор В.С.Ідзьо, В.В.Грабовецький - член редакційної ради науковго журналу «Українознавець». Вчитель та учень.

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ * CONNOISSEUR OF UKRAINE *

ЛЬВІВ
LVIV
2006

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
факультету прикладної лінгвістики
Університету «Львівський Ставропігіон»

Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
Faculty of Applied Linguistics
University «L'viv Stavropigion»

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Число-Issue II

Львів - Lviv
2006р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 11

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
кафедра українознавства факультету прикладної лінгвістики
Університету "Львівський Ставропігіон"
Друкується за рішенням Вченої Ради Університету "Львівський Ставропігіон",
протокол №1 від 17 січня 2006 року.
Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies Faculty of Applied Linguistics University "L'viv Stavropigion"
The journal is published according to the decision of the Academic Council of University "L'viv Stavropigion",
transactions №1 , January 17, 2006

«Українознавець» в ІІ випуску пропонує наукові праці вчених кафедри українознавства, а також праці, написані вченими факультету прикладної лінгвістики Університету «Львівський Ставропігіон» в 2006 році, вчених Інститутут українознавства МОН України.

До ІІ випуску «Українознавця» включені також праці та рецензії вчених з Києва та Львова, які активно досліджують проблеми українознавства.

In the first issue of Connoisseur of Ukraine journal offers scientific works of the scholars of the department of Ukrainian Studies, and also works and reviews of monographs written by the scholars of the Faculty of Applied Linguistics of University "L'viv Stavropigion" in 2006.

The first issue of Connoisseur of Ukraine journal also includes the works of the scholars from Kyiv and L'viv, who are actively researching the problems of Ukrainian Studies.

Українознавець
Випуск-Issue II. - Львів, 2006.

Редакційна Рада:

доктор історичних наук Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна),
доктор історичних наук Дашкевич Я.Р. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М.В. (Івано-Франківськ, Україна
доктор історичних наук Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В.М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Плисюк В.П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б.П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г.О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С.Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федька С.Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А.Л. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Якименко М.А. (Полтава, Україна)
доктор філологічних наук Єрмоленко С.Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик. Я.С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І.П. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М.В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Погрібний А.Г. (КиївУкраїна)
доктор філологічних наук Чопик Б.Г. (Нью-Джерсі, США)

Редколегія: доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри українознавства університету "Львівський Ставропігіон", провідний науковий співробітник Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України, академікт Міжнародної академії наук Євразії, академік Академії Наук Вищої Школи України, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо **(Головний редактор)**, кандидат історичних наук, доцент О.Г.Макарчук, кандидат історичних наук, доцент О.І.Сурмач, кандидат історичних наук, доцент Т.О.Гонтар, кандидат історичних наук, науковий співробітник ЛМУ В.С.Артюх, доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г..Борзенко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент З.М.Бичко **(літературний редактор)**, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова, доктор філософських наук, професор М.Д.Пришляк, кандидат філософських наук, доцент Т.П.Кононенко, кандидат технічних наук, доцент В.Д.Смичок, викладач кафедри українознавства, вчений секретар А.В.Захарченко.

ISBN 966-397-025-1
©Науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
©Кафедра Українознавства Університету «Львівський Ставропігіон».
© Журнал «Українознавець».

Переднє слово - Introduction

У житті завжди є належні підстави для радості. На цей раз причиною піднесеного настрою є вихід у світ першого номера журналу «Українознавець» – друкованого органу науково-дослідного Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України та кафедри українознавства факультету прикладної лінгвістики Університету «Львівський Ставропігіон».

Радісно й тому, що журнал, редагований лауреатом премії ім. академіка І.П.Крип'якевича, доктором історичних наук, професором, академіком Міжнародної академії наук Євразії, щойно, заслужено обраним академіком Академії Наук Вищої Школи України по відділу українознавства - Віктором Святославовичем Ідзьо.

Науковий журнал Українознавець вийшов надзвичайно актуальним, змістовним і оформленим за найвищими стандартами. Науковці, освітяни, громадськість одержали ще одне авторитетне джерело знань з наукового українознавства про Україну і світове українство.

Не менш радісно, що журнал став свідченням справжньої скоординованої співпраці колективів Києва (Інститут українознавства), Москви (Український Університет м. Москви) та Львова (Університет «Львівський Ставропігіон»), що є добрим знаком можливості ефективного співробітництва всіх міжнародних центрів та сил українознавства. А це важливо й тому, що українство, його історія, мова, культура, освіта, наука - є феноменами всепланетарними і потребують комплексного, системного дослідження та висвітлення.

Вихід журналу «Українознавець» є знаменною віхою всіх професійно-патріотичних сил, котрі чують виклики часу й реально дбають про успіхи державотворення в Україні та про розуміння своєї ролі у здійсненні своєї історичної місії.

Віриться, що добрий початок матиме гідне продовження.

Петро Кононенко, академік, директор НДІУ
Petro Kononenko, academiciar, director SRIU MES

Переднє слово.....3

Зміст

Історія

Баран Володимир. Анти, сіверяни чи руси?.....6
Грицишин Наталя. Відносини опіки і піклування в традиційному українському побуті (до історіографії проблеми).....11
Дмитренко Василь. Історична концепція розгляду проблеми: світогляд і свобода волі.....17
Захарчин Наталя, Макарчик Олена. Боротьба польського представництва у третій державній Думі проти виділення Холмщини і Підляшшя із царства Польського в окрему Холмську губернію…….....22
Зачепа Андрій. Історичні аспекти формування української національної ідеї у військовослужбовців Збройних сил України в період розбудови держави.....26
Ідзьо Віктор. Роль Кельтської цивілізації в еволюційному процесі та релігійному розвитку населення Східної Європи.....29
Козак Тамара. Історичні процеси входження України до європейського освітнього простору як компонент загальної стратегії інтеграції до Євросоюзу.....47
Кононенко Петро. Історичні засади українознавства.....51
Мазур Олег, Демчук Марія. Князь Шварно Данилович – володар Русько-Литовської держави (етимологія імені та етапи володарювання).....55
Пришляк Михайло. Історична концепція філософського погляду св. Томи з Аквіну на проблеми етики, моралі і права, спільноти та держави.....60
Токар Леонід. Українознавство і побудова національної держави в Україні.....63

Філологія

Бичко Зиновій. Українській державі – українську мову!.....76
Борзенко Світлана, Бабаєва Луїза, Зачепа Андрій. Український політичний дискурс очима іноземців.....77
Винничук Світлана. Львів і латинська мова.....83
Захарченко Андрій. Самобутність мовного стилю поетичних творів Яра Славутича.....90
Ідзьо Віктор. Український мовний ореол від Геродота до Нестора.....92
Левченко Олена. Концептосфера впертість у фразеологічних системах.....99

Рецензії

Бичко Зиновій. Рецензія на посібник Веселовського Я.Б., Кебала М.С.....104
"Шкільна педагогічна практика" (на допомогу студентам 4-5 курсів факультету іноземних мов), Тернопіль, 2005р.
Ідзьо Віктор. Рецензія на монографію Шмагала Р.Т. "Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX століття: структурування, методологія, художні позиції ", Львів , 2005 р..... ……..104

Головний редактор В.С.Ідзьо - академік АНВШ України, П.П.Кононенко - член редакційної ради науковго журналу «Українознавець», віце-презедент АНВШ України.

Content

Introduction

History

Baran V. Anty, Nothern People or Russes.
Hrytsyshyn N. Guardianship in Traditional Ukrainian Society (Questions of Histioriography).
Dmytrenko V. Historical Conception of World Perception and Will freedom development.
Zakharchyn N. Makarchuk E. Polish Representatives in the Third State Council (Duma) of Russia Struggle against the Idea of Separating Kholmshyna and Pidliashshia from Polish Kingdom.
Zachepa A. Historical Aspects of Military Forces Personnel Ukrainian National Idea Formation in the Period of State Development.
Idzio V. The Role of the Celts Civilization in the Evolutional Process and Religious Development of the East Europe Population.
Kozak T. The Historical Processes of Ukraine in Entering the European Educational Space as the Component of General Integration Strategy.
Kononenko P. The Historical Principals of the Ukrainian Studies.
Mazur O., Demchuk M. Prince Shvarno Danylovich – the Sovereign of the Russ-Lithuanian State (the etymology of the name and the stages of ruling).
Pryshlyak M. Historical concept of philosophical approach of St. Toma of Acquinas to etics, moral, law, society and state.
Tokar L. Ukrainian Studies and the Formation of the National State in Ukraine.

Philology

Buchko Z . Ukrainian Language for Ukrainian State.
Borzenko S., Babaeva L., Zachepa A. Ukrainian Political Discourse by the Foreigners' Glance.
Vynnychuk S. Lviv and Latin.
Zakchrchenko A. The Originality of the Language Style of the Poetical Works by Yar Slavutich.
Idzio V.The Ukrainian Language Space from Gerodot till Nestor.
Levchenko O. The Conceptshere of the "Obstinacy" in the Phraseological System.

Reviews

Buchko Z.
Idzio V.

Ректор Я.М.Кміт, декан С.Г.Борзенко, засновник та завідувач кафедри Українознавства, засновник та головний редактор наукового журналу «Українознавець Університету «Львівський Ставропігіон» В.С.Ідзьо на засіданні Вченої Ради з нагоди затвердження ІІ випуску «Українознавця».

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE

ЛЬВІВ 2007
LVIV
ВИПУСК III

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігіон»

Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University «L'viv Stavropigion»

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Число-Issue III

Львів - Lviv
2007р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 11

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Друкується за рішенням Вченої Ради Науково-дослідний Інститут українознавства Міністерство освіти і науки України протокол №1 від 24 січня 2007 року.

Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
The journal is published according to the decision of the Academic Council of Scientific Research Institute of Ukrainian Studies, transactions №1 , January 24, 2007.

«Українознавець» у випуску ІІІ присвячений 15-тій річниці утворення Науково-дослідного Інститутуту українознавства Міністерства освіти і науки України (1992-2007), пропонує наукові праці вчених Інститутут українознавства МОН України.

До ІІІ випуску «Українознавця» включені також наукові праці та рецензії вчених з Києва, Кіровограда, Львова, Луцька, Івано-Франківська, Ужгорода, Москви, які досліджують проблеми українознавства.

Українознавець
Випуск-Issue III. - Львів, 2007.

Редакційна Рада:

доктор історичних наук Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна),
доктор історичних наук Дашкевич Я.Р. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С.І.(Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М.В. (Івано-Франківськ, Україна
доктор історичних наук Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В.М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Плисюк В.П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б.П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г.О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С.Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федака С.Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А.Л. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Якименко М.А. (Полтава, Україна)
доктор філологічних наук Єрмоленко С.Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик. Я.С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І.П. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М.В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Погрібний А.Г. (КиївУкраїна)
доктор філологічних наук Чопик Б.Г. (Нью-Джерсі, США)

Редколегія: доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України, академік Міжнародної академії наук Євразії, академік Академії Наук Вищої Школи України, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо **(Головний редактор)**, кандидат історичних наук, доцент О.Г.Макарчук, кандидат історичних наук, доцент О.І.Сурмач, кандидат історичних наук, доцент Т.О.Гонтар, кандидат історичних наук, завідувач археологічного відділу УУМ В.С.Артюх, доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент З.М.Бичко кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова, доктор філософських наук, професор М.Д.Пришляк, кандидат філософських наук, доцент Т.П.Кононенко, кандидат технічних наук, доцент В.Д.Смичок, викладач кафедри українознавства УЛС, вчений секретар А.В.Захарченко **(літературний редактор)**.

ISBN 996-397-063-4
© Науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
© Журнал «Українознавець».

Редакційна рада та редколегія наукового журналу «Українознавець» від щирого серця вітають засновників та колектив Інституту Українознавства Міністерства Освіти та Науки України з 15- ти літтям! (1992-2007рр.)

Переднє слово головного редактора
The first word of the editor-in-chief

Науково-дослідний Інститут Українознавства (1992-2007) - ровесник незалежності Української держави!

Не можемо не радіти з того приводу, що Науково-дослідний Інститут українознавства Міністерства освіти і науки України, є ровесником відновленої незалежності Української держави. Тим більше, що ця історична реалія відображає діяльність Інституту в контексті розвитку відновленої Української державності. Інститут українознавства розвернув свою діяльність одразу на другий рік після проголошення Незалежності, а це цілих 15 історичних років злету...

Приємно привітати Інститут українознавства, ще й тому, що він є не тільки ровесником становлення Української держави, а й відновлення стародавніх традицій української науки та освіти, створення відповідної сучасної концепції українознавства, принципів розвитку у відновленій Українській державі української історії, літератури та мови. Упродовж 15 років Інститут українознавства розвиває методології та теорії в системі освіти, створює програми і підручники для середньої й вищої школи, веде підготовку кадрів для освітніх закладів.

Слід наголосити, що до 15 - ти літнього ювілею Інститут українознавства підійшов з серйозним науковим доробком: у різних галузях гуманітарної науки видано понад 100 монографічних досліджень та півтори тисячі статей з проблем Україна-етнос, Україна-природа, - мова, держава і нація, - культура, Україна у міжнародних зв'язках, ментальність, доля, історична місія.

Важливим етапом і щорічним виміром роботи Науково-дослідного Інституту українознавства стали проведені 15 міжнародних наукових конференцій та конгресів (зокрема – з мови та освіти), а також видання з 2000 року – журналу «Українознавство», з 2005 року журналу «Українознавець».

Сьогодні далеко за межами України відомі надзвичайно вагомі надбання Науково-дослідного Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України, його невтомних вчених, їх новаторські наукові дослідження й відкриття з питань українознавства, що важливо як для внутрішнього, так і міжнародного життя України, її історії, літератури, мови, культури, мистецтва, великих традицій та перспектив в майбутньому.

Знаменно, що такий ключовий науково-дослідний заклад очолює від самого початку заснування основоположник наукового українознавства – доктор філологічних наук, професор, академік Петро Кононенко.

Переконані, що в контексті просування Української держави до наукової та освітньої системи Європейського Союзу і, зокрема, до стандартів Болонського процесу, Інститут українознавства Міністерства освіти та науки України поєднає роботу та досвід, як і кращі досягнення та традиції науково-освітньої роботи відомих європейських наукових та освітніх закладів та їх історичні традиції.

Все це дає підстави наголошувати, що Інститут українознавства Міністерства освіти та науки України упродовж 15 - ти років очолюваний досвідченим фахівцем з проблем наукового українознавства, доктором філологічних наук, професором, академіком Петром Кононенком на вірній дорозі.

Віримо, що під керівництвом академіка Петра Кононенка обрана стратегія та тактика Науково-дослідного Інституту українознавства послужать розбудові української науки та освіти в Українській державі...

Головний редактор – Віктор Ідзьо
Editor-in-chief –Viktor Idzo

Головний редактор В.С.Ідзьо, Т.П.Кононенко - член редколегії наукового журналу «Українознавець».

Зміст

Переднє слово головного редактора.....3

Історія

Губський Сергій. Досвід та уроки військово-освітнього та виховного реформування армії Української держави (1918р.) для збройних сил України.....6
Дашкевич Ярослав. Сербське дослідження в історії України XIII століття.....11
Ідзьо Віктор. М.П.Драгоманов – публіцист, фольклорист, історик, філософ та політик – пробуджувач українського суспільства в XIX столітті.....14
Кам'янський Петро. Станіславський владика Григорій Хомишин – організатор клерикального культурно-просвітницького товариства в Галичині.....16
Касян Людмила. Івано Франко – критик, історик та теоретик українського національного театру.....24
Кононенко Тарас. Моделювання характеру розмислу Г.Сковороди в методологічній культурі нової філософії XVI-XVIII ст……..29
Милусь Василь. Руська Православна церква на Волині у повоєнний період.....36
Петриченко Катерина. Витоки та причини походження українського інтегрального націоналізму…....41
Савчук Борис. Росіяни в Західній Україні: проблеми суспільного розвитку в 20-30 роки XX століття і сучасність.....45
Токар Леонід. Українознавство у змісті та структурі національної освіти.....48
Федака Сергій. Демонтаж імперії Рюриковичів і проблеми становлення національних державностей східнослов'нських народностей.....54

Філологія

Захарченко Андрій. Явище синестезії у поезіях Яра Славутича.....57
Ідзьо Віктор. Мовні та історико – лінвістичні дослідженнях етно-назв- Галич, Галичина.....59
Касян Людмила. Українська класична спадщина та творчість письменників розстріляного Відродження у рецепції Бориса Антоненка-Давидовича.....64
Лазарєва Валентина. Питання світогляду П.Куліша – художника слова.....67
Павлюк Людмила. Метафоричні сценарії світу політики у дискурсі мас-медіа.....74
Пономаренко Ангеліна. Формування мовної особистості в школі: ретроспективи і перспективи.....85
Пустовіт Валерія. Українська письменницька мемуаристика XIX ст. Здобутки і втрати.....89

Рецензії

Грабовецький Володимир. Рецензія на статтю кандидата історичних наук, доцента о. Кам'янського Петра Євгенійовича: "Хомишин – організатор клерикального культурно-просвітницького товариства у Галичині".....96
Ідзьо Віктор. Рецензія на підручник "Українознавство". Київ "Міленіум"- 2006.....96
Кононенко Петро. Рецензія на журнал "Українознавець", випус. І. Львів 2005, випуск ІІ, Львів 2006.....97
Кононенко Тарас. Рецензія на підручник "Історія філософії. Т.І". Львів Ліга-Прес 2007, отця-селезіянина, доктора філософських наук, професора Пришляка Михайла Дмитровича.....98
Чопик Богдан. Рецензія на працю Яра Славутича "Слово нащадкам і шаблі тополь". К. 1992.99
Наші автори
Пам'ятка авторові

Головний редактор В.Ідзьо, М.Когутяк - член редакційної ради наукового журналу «Українознавець»

Content

The first word of the editor-in-chief.

History

Gubsky Sergiy. Experience and lessons of military-educational and educational reformations of the army of Ukrainian State (1918) for military forces of Ukraine
Dashkevych Yaroslav. The Serbian research of the Ukrainian history in XIII century
Idzio Viktor. M. Dragomanov – publisher, historian, philosopher, researcher of folk-lore and politician – enlightener of the Ukrainian society in XIX century.
Kamyanskyy Petro. Khomyshyn as an organizer of clerical cultural and enlightenment society in Halychyna.
Kacyan Lyudmila. Ivan Franko is critic, historian and theoretician of ukrainian national theatre
Kononenko Taras. A design of typic H. Skovoroda's thoughts in methodological culture of modern philosophy of XVI-XVIII cen.
Mylus Vasyl. Ukrainian Orthodox Church in Volyn Region in 1944 – 1954.
Petrychnko Kateryna. Sources and reasons of origination of the ukrainian integral nationalism.
Savchuk Boris.Russians in Western Ukraine: problems of social development in the 20-30s of the 20th.
Tokar Leonid. Ukrainian studies in the context and structure of national education.
Fedaka Sergiy. The dismantling of the Riurykovych empire and the problems of establishment of the Eastern Slavs' national states.

Philology

Zakchrchenko Andryi. The synesthesis in the poetry of Yar Slavutych.
Idzio Viktor. Linguistic and historical – linguistic research in the names Galych, Galychyna.
Kacyan Lyudmila. Ukrainian classical heritage and creativeness killed Renaissance's writers in review of B. Antonenko-Davydovich.
Lazareva Valentyna. The problem of world outlook P. Kulish – painter of word.
Pavlyuk Lyudmyla. Metaphorical scenarios of the political reality in the discourse of mass media.
Ponomarenko Anhelina. Forming of language personality in school: retrospective views and prospects.
Pustovit Valeria. Ukrainian Writers of Memoirs of the 19th Century. Achievements and Talures.

Reviews

Grabovetsky V. Review for the article of P. Kamiansky : "Homyshyn is the organizer educational society in the Galychyna".
Idzio V. Review for the textbook " Knowledge of Ukraine" Kyiv "Millenium" – 2006.
Kononenko P. Review for the magazine "Connoisseur of Ukraine", n. I - Lviv 2005, n. II –2006.
Kononenko T. Rewiew for the textbook "History of philosophy", which was hand-written by prof. M. Pryshlyak.
Chopuk B. Rewiew for the work of Yar Slavutych "The word to descendants and sables of poplar"
Our authors
The Recommendations for the Author

Головний редактор В.Ідзьо, В.Качкан - член редакційної ради наукового журналу «Українознавець»

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ * CONNOISSEUR OF UKRAINE *

ЛЬВІВ 2007
LVIV

ВИПУСК IV

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігіон»

Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University «L'viv Stavropigion»

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск-Issue IV

Львів – Lviv
2007р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 11

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Друкується за рішенням Вченої Ради Науково-дослідного Інституту українознавства
Міністерство освіти і науки України
протокол № 3 від 16 квітня 2007 року.

Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
The journal is published according to the decision of the Academic Council of Scientific Research Institute of Ukrainian Studies, transactions №3, Aplil 16, 2007.

Українознавець у випуску IV, 2007 р., присвячений 70-ти літтю з дня народження члена редакційної ради, доктора історичних наук, професора Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка, провілного наукового співробітника відділу історичних та теоретико-методологічних проблем українознавства Інституту Українознавства МОН України, академіка АНВШ України Ярослава Калакури.

У IV випуск Українознавця ввійшли праці вчених Інституту Українознавситва та наукові праці та рецензії вчених з науково-дослідних закладів Києва та Львова , які досліджують проблеми українознавства.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск-Issue IV. - Львів, 2007.

Редакційна Рада:

доктор історичних наук Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна),
доктор історичних наук Дашкевич Я.Р. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В.М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Лисак В.П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б.П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г.О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С.Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федака С.Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А.Л. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Якименко М.А. (Полтава, Україна)
доктор філологічних наук Єрмоленко С.Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик. Я.С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І.П. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М.В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Погрібний А.Г. (КиївУкраїна)
доктор філологічних наук Чопик Б.Г. (Нью-Джерсі, США)

Редколегія: доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України, академік Міжнародної академії наук Євразії, академік Академії Наук Вищої Школи України, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо **(Головний редактор)**, кандидат історичних наук, вчений секретар НДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, доцент О.Г.Макарчук, кандидат історичних наук, доцент О.І.Сурмач, кандидат історичних наук, доцент Т.О.Гонтар, кандидат історичних наук, завідувач археологічного відділу УУМ В.С.Артюх, доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови НДІУ, В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент З.М.Бичко, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова, доктор філософських наук, професор М.Д.Пришляк, кандидат філософських наук, доцент Т.П.Кононенко, кандидат технічних наук, доцент В.Д.Смичок, викладач кафедри українознавства УЛС, вчений секретар А.В.Захарченко**(літературний редактор)**.

ISBN 978-966-397-068-5
© Науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
© Журнал "Українознавець".

Редакційна рада та редколегія наукового журналу "Українознавець" від щирого серця вітають члена Редакційної Ради, доктора історичних наук, професора, провідного наукового співробітника відділу історичних та теоретико-методологічних проблем українознавства Інституту Українознавства Міністерства освіти та науки України, Ярослава Калакуру з 70 - ти літтям!

Українознавець за покликом серця

(до 70 - річчя від дня народження, члена редакційної ради Українознавця, доктора історичних наук, професора Ярослава Калакури)

24 вересня 2007 р. виповнюється 70 років від дня народження відомому українознавцю, історіографу, авторитетному джерелознавцю архівної справи, доктору історичних наук, заслуженому професору Київського національного університету імені Тараса Шевченка провідному співробітнику Науково-дослідного інституту українознавства Ярославу Степановичу Калакурі. Про попередній життєвий і творчий шлях, науковий доробок вченого уже немало було сказано в ряді біобібліографічних публікацій, оглядах та рецензіях [1]. Новий рубіж, до якого в своєму житті прийшов Ярослав Степанович дає підставу привернути увагу ще до однієї яскравої грані в його творчості, як видатного дослідника і педагога у царині українознавства — науки самопізнання й самотворення українського народу, виховання його нового покоління в дусі високої любові до своєї Вітчизни й свого народу, відданості справі побудови вільної незалежної України.

Ярослав Степанович народився в селі Рудники Підгаєцького повіту тоді ще Тернопільського воєводства Другої Речі Посполитої в простій селянській родині. Його дитинство, як більшості однолітків, пов'язане з драматичними роками війни, окупаційним гітлерівським режимом, героїкою національно-визвольних змагань, з труднощами повоєнних лихоліть. Після семирічки закінчив Коломийське педучилище (1955 р.), учителював у сільській школі на Прикарпатті. Заочно здобув історичну освіту в Чернівецькому державному університеті (1963 р.) та пройшов аспірантську підготовку в Київському державному університеті ім. Т.Г.Шевченка. В 1968 р. захистив кандидатську, а в 1980 р. докторську дисертації.

Науково-педагогічну діяльність розпочав у 1964 р. в Івано-Франківському педінституті (нині Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника). З осені 1972 р. до сьогодення, тобто впродовж 35 років, діяльність Ярослава Калакури безпосередньо пов'язана з Київським університетом. Він був заступником директора з наукової і навчальної роботи Інституту підвищення кваліфікації викладачів суспільних наук при Київському державному університеті ім.. Т.Г.Шевченка, доцентом, професором цього Інституту. З 1981 по 1989 р. працював проректором з навчальної роботи університету, директором Інституту суспільних наук, відтак завідував кафедрою архівознавства та спеціальних галузей історичної науки, в складі якої продовжує працювати й нині на посаді професора. Я.Калакура багато зробив для успадкування і збагачення традицій першої в Україні архівознавчої та джерелознавчої кафедри, закладених професорами Федором Шевченком, В'ячеславом Стрельським та Володимиром Замлинським. З участю і під їх керівництвом були створені нові навчальні плани та

програми для спеціальності “Архівознавство”, підготовлені та опубліковані: навчальний посібник “Джерелознавство історії України” (1998 р.), підручники “Архівознавство” (1998, 2002), “Історичне джерелознавство”(2002). У 2004 р. побачив світ курс лекцій Ярослава Калакури “Українська історіографія”, рекомендований Міністерством освіти і науки як навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей вузів України. Ця праця привернула до себе особливу увагу і не лише студентів, а й науковців та освітян. Тепер все більш стає зрозумілий і в українознавстві. Зокрема, що без усвідомлення причин та тенденцій в трансформації наукової думки складно, якщо взагалі можливо, зрозуміти як і чому саме таким постало і розвивається наукове знання, чому такими бачаться його головні етапи (періодизація) і, що із того необхідно врахувати при вироблені стратегії наукового поступу та підготовці кадрів наукових дослідників.

Обшири, проблематика, характер історичного самопізнання, як вважає Ярослав Степанович, тепер стали такими, що без оволодіння допоміжними галузями знань і технологіями їх застосування не можна творити науку на її сучасному більш високому рівні. Наукове осмислення вказаних та деяких інших аспектів добування цілісного знання та поширення його результатів через освіту, засоби масової інформації, стає все більш вагомим у пошуку істини, визначенні характеру й спрямованості процесу самопізнання. Вчений глибоко переконаний, що неможна пізнавати об’єкт, тим більше творити науку про нього, не дослідивши засоби пізнання власну спроможність дати реальну картину процесу пізнання. Саме ці важливіші складові розвитку науки в Україні і українознавства зокрема, стали об’єктом глибокого і системного дослідження та викладу його результатів у названій праці Ярослава Степановича Калакурою.

І хоч за формою видання подається як курс навчальних лекцій, прочитаних студентам, та не в меншій мірі воно має привернути увагу і як вагоме самодостатнє наукове дослідження.
Його визначають такі якості, як: концептуальна довершеність, чітка теоретико-методологічна визначеність, історична аргументованість, логічна ясність думки. Коли ж додати, що все це зроблено з глибоким розумінням проблеми та ще й досвідченим педагогом-методистом, то можна передбачити, що видання стане подією і в науці, і в освіті та вихованні. Відмінною особливістю праці, де концептуально, за змістом і формою історія розвитку історичної думки розглядається як процес, що розвивається в органічній єдності з буттям народу, робить її особливою цінною і переконливою в утвердженні погляду україно знавців, що самопізнання народу буде незмінно наближатись до оптимального тільки на його інтегративній, синтезній основі. Для навчального процесу доброю ілюстрацією може стати й приклад самого дослідника-педагога, зокрема процес усвідомлення ним місця і ролі в науці джерельної бази, історіографії наукової думки та власне, становлення його як джерелознавця й історіографа. І це дійство носить тут не стільки особистісний характер, бо проливає світло на проблеми становлення та розвитку самої української науки. Зміст, структура, стиль виконаної роботи, як і інших праць ювіляра, постають в органічній єдності і саме тому сприяють найбільш повному дослідженню та вивченню сутності та проблем розвитку української наукової думки.Ли ше перелік проблем та напрямків українознавчих досліджень здійснених Я.С.Калакурою в якості провідного наукового співробітника відділу історичних і теоретико-методологічних проблем НДІУ МОН України наочно ілюстрував наскільки органічним він бачив зв’язок в процесах формування джерельної, історіософської та теоретико-методологічної бази науки.

Тільки за останні роки ним здійсненні дослідження: “Методологічний інструментарій україно знавця”, “Історичні засади українознавства як науки і навчальної дисципліни”, “Міфологізація української історіографії в добу хрущовської відлиги”, “Історична пам’ять як чинник самоідентифікації українців”, “Історіографічні джерела українознавства І пол. ХХ ст.”, “Джерелознавчі аспекти сучасного українознавства”, “Основні етапи формування джерельної бази з історії української державності”, “Історичний антропологізм як методологічний принцип українознавства”, “Народ без ідеї, що храм без Бога”, “Національна ідея як українознавча проблема”, “Методи українознавчого дослідження”, “Мова як об’єкт та інструмент історичного дослідження”, “Безперервність та наступність національної історичної освіти: українознавчий зміст”.

Ярослав Калакура причетний до заснування в університеті ім.Т.Г. Шевченка Інституту українознавства, в якому плідно працює до сьогодення як провідний науковий співробітник відділу історичних та теоретико-методологічних проблем українознавства. Досить широкий діапазон тематики українознавчих досліджень ученого, але її стрижнем були і залишаються проблеми теорії, історії та методології українознавства. До заслуг Я.Калакури на ниві українознавства справедливо відносять внесок у опрацювання його історичних, історіографічних, джерелознавчих, теоретичних та методологічних засад, у обґрунтування категоріально-понятійного апарату інтегративної науки про Україну та українців, її наукової періодизації, а також шляхів її впровадження в систему науки і освіти.. В царині джерельних основ українознавства вчений опрацював критерії і принципи класифікації джерел, сучасну методику їх атрибуції і використання.

В українознавчому доробку Ярослава Калакури, який має загалом історичну спрямованість, досить виразно проглядається чотири умовних напрями: а) теоретико-методологічні праці ; б) студії з історіографії та джерелознавства; в) українознавства; дослідження світоглядно-виховної та освітньої функцій українознавства. Їх об’єднуючим і синтезуючим стрижнем виступає глибоке усвідомлення вченим незамінимої ролі українознавства як цілісної та інтегрованої системи знань про Україну і українців, могутнього засобу їх самопізнання.

Хоч шлях Ярослава Калакури до українознавства був складним і суперечливим, але він мав природно-генетичне коріння, оскільки базувався на національній свідомості і християнських моральних орієнтирах, які прищепили йому батьки з дитинства. В науково-педагогічній діяльності ученого, як і більшості його ровесників, простежується два періоди: радянський і пострадянський, які помітно різняться, насамперед, зміною історіософських та методологічних підходів, глибиною і характером теоретичного осмислення історичних подій і фактів, ступенем об'єктивності їх оцінки. Набутий ним у радянські часи великий досвід науково-організаційної, педагогічної та громадської роботи дістав нове дихання в умовах незалежної України, по-новому розкрився його дослідницький і педагогічний талант, рельєфно окреслилась громадянська позиція. До честі історика віднесемо і те, що він самокритично оцінює деякі свої 1970-1980-х рр., відмежувався від ідеологічних стереотипів тоталітарної доби. Заради справедливості зазначимо, що Я.Калакура і в радянські часи досить чітко демонстрував свою українськість, за що не раз піддавався критиці з боку ідеологів "злиття націй" і борців з українським націоналізмом. Однією з прикметних рис Я.Калакури як ученого і педагога є підвищена увага до підготовки професійних істориків, науково-педагогічних працівників. За оцінкою студентів і аспірантів, колег по роботі, його навчальні лекції, а читає він дуже важливі і досить непрості нормативні та спеціальні курси, здебільшого авторські, як наприклад: "Загальна історіографія" з елементами теорії історії та історіософії, "Українська історіографія", "Методологія історичного пізнання", "Джерела з історії української державності", "Джерельний комплекс з історії українського руху опору", "Архівна система України", "Архівний менеджмент" та ін., відзначаються високою науковістю, доступністю і методичною досконалістю. Велику увагу приділяє професор студентській науковій роботі, керівництву аспірантами, консультуванню докторантів та дослідників-пошукачів. Під його науковим керівництвом та консультативній допомозі захищено 12 докторських і майже 40 кандидатських дисертацій. Він був головою Спеціалізованої ради по захисту докторських і кандидатських дисертацій, членом експертної ради ВАКу з історичних наук, нині працює в двох спеціалізованих радах, виступає офіційним опонентом на захистах.

Самовіддана і багаторічна науково-педагогічна, навчально-методична, організаційна і громадська діяльність Ярослава Степановича принесла йому суспільне визнання і авторитет. Він академік Академії наук вищої школи, удостоєний почесного звання Заслуженого працівника вищої школи України, Відмінник освіти України, нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня, Почесною грамотою Верховної Ради, рядом медалей, лауреат нагороди Ярослава Мудрого, премії Василя Веретенникова, відзначений почесними знаками міністерства освіти і науки Петра Могили, Антона Макаренка. Та як найвищу нагороду знаний професор і учений розглядає повагу студентів, аспірантів, колег по роботі, закоханість дружини Марії Михайлівни, любов синів Віктора та Олега, невісток Віолетти та Ірини, онуків Ярослава та Богдана, підтримку друзів.

Всі, кому довелося працювати і спілкуватися з Ярославом Степановичем, відзначають його мудрість та інтелект, кипучу енергію, велику працездатність, відданість справі, самоорганізованість і вимогливість, активну громадянську позицію, які органічно поєднуються з чуйністю і доброзичливістю, небайдужістю до людей. Він любить українське довкілля, чарівну природу Галичини і Прикарпаття, садівник-аматор. Своє сімдесятиріччя вчений зустрічає у доброму настрої, сповнений оптимізму, життєвих і наукових планів. То ж побажаємо ювіляру надійного здоров'я, наснаги, подальших успіхів на ниві українознавства, родинного щастя і творчого довголіття.

Леонід ТОКАР, кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділом історичних та теоретико-методологічних проблем українознавства НДІУ, член редколегії наукового журналу "Українознавець".

Головний редактор В.Ідзьо, член редакційної ради Я.Калакура журналу «Українознавець»

Зміст

Переднє слово.....3

Історія

Баран Володимир. Проблеми етнокультурного розвитку на території України в І тисячолітті нашої ери.....8
Губський Сергій. Національно-військова освіта в армії УНР періоду Центральної Ради та Директорії (1917–1919 рр.).....10
Дашкевич Ярослав. Україна на Великому кордоні.....16
Калакура Ярослав. Періодизація як дослідницький метод в українознавстві.....22
Мазур Олег. Українсько-хорватські династичні зв'язки княжих часів.....28
Токар Леонід. Українознавство в період побудови незалежної Української держави.....32
Шостак Маргарита. Державотворча концепція утворення Київської Русі Михайла Грушевського та її оцінка в працях його послідовників – Івана Крип'якевича, Мирона Кордуби та Стефана Томашівського.....44

Філологія

Захарченко Андрій. Людинолюбство як основа світогляду Яра Славутича.....47
Ідзьо Віктор. Мовні та історико-лінвістичні дослідження етногенезу слов'ян Дунайсько–Карпато - Дністровського регіонів.....51
Касян Людмила. Роман Володимира Малика "Горить свіча" у контексті художнього відображення історичного минулого.....60
Кононенко Тарас. Структурний симфонізм філософських творів Г.С.Сковороди……66
Краснодемська Ірина. Дослідження вченими української діаспори проблем українського мовознавства (XX ст.).....74
Лазарєва Валентина. Ідейно-художні спрямування ранніх творів П.Куліша.....83
Пономаренко Ангеліна. Структурні моделі фразеологізмів та аугментативних компонентів.....88
Санченко Анна. Українська мова – чинник самоіндентифікації українського народу як нації……92

Рецензії

Ідзьо Віктор. Рецензія на книгу директора центру кобзарства Криму та Кубані, доцента Кримського державного гуманітарного університету Олексія Нирка "Кобзарство Криму та Кубані". Львів."Сполом" – 2006.....97
Федотова Оксана. Рецензія на книгу "Історія, природа, державницька візія в давньоукраїнських міфах та письменництві Київської Русі"/Вик. проекту: С.Плачинда, О.Хоменко. – К.: "МЛМ", 2006. – 72 с. (Віхи української духовності; Вип.1).....98
Наші автори……99
Пам'ятка авторові……100

Головний редактор В.Ідзьо, В.Баран - член редакційної ради журналу «Українознавця»

Content

The first word.

History

Baran Volodymyr. The problems culture's and ethnic development in the territory of Ukraine in 1 thousand A.D.
Gubsky Sergiy.National-millitary education in the army of UNR during the period of Central Rada and Directory (1919-1919).
Dashkevych Yaroslav. Ukraine on the Greate border.
Kalakura Yaroslav. Periodization as the research method in ukrainian study.
Mazur Oleh. Ukrainian-croatian dynastic copulas princely times.
Tokar Leonid. Ukrainian study during the period of building of independent Ukrainian State.
Shostak Margarita.Establishment of Kyiv Russ state in works by Mikhailo Hgrushevsky, Ivan Kripjakevich, Miron Korduba, Stefan Tomashivsky.

Philology

Zakharchenko Andryi.Anthropocentrism as basic of world outlook Yar Slavutych.
Idzio Viktor. Phylological and historical research ethnogenesis the Slav of the Dunay-Karpaty-Dnisters regions.
Kasyn Lyudmila.V. Malik novel "The candle is burning" in context of artistic refletion of historic the past.
Kononenko Taras.Structural simfonizm of G.Skovoroda's philosophical works.
Krasnodemska Iryna.Examination of the problems of the ukrainian linguistics ty the scientists of the ukrainian diaspora.
Lazareva Valentyna. Ideological direction of P.Kulish earlier works.
Ponomarenko Angelina.Structural models of phraseological units with the deminutive and augmentative components.
Sanchenko Anna.The Ukrainian language is the factor of self-identification Ukrainian people as nation.

Reviews

Idzio Viktor. Review on "Kobza music and musicians of Krimea and Kuban Regions" - the book of Oleksiy Nyrko, PhD, the head of the center of kobza music of Krimea and Kuban regions , doctor of the State University of Krimea.Lviv, Spolom, 2006.
Fedotova O. The spiritual sources in ancient Ukrainian literature.
Our authors
The Recommendations for the Author

Головний редактор В.Ідзьо, Я. Крик, П.Коваль - члени редакційної ради науковго журналу «Українознавця»

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE

ЛЬВІВ
LVIV
2007
ВИПУСК V

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігіон»

Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University «L'viv Stavropigion»

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск-Issue V

Львів – Lviv
2007р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 11

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Друкується за рішенням Вченої Ради
Науково-дослідного Інституту українознавства Міністерство освіти і науки України
протокол № 5 від 16 квітня 2007 року.
Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
The journal is published according to the decision of the Academic Council of Scientific Research Institute of Ukrainian Studies, transactions №5, June 16, 2007.

Випуск V - 2007 р., присвячений 85-ти ліллю з дня народження члена редколегії журналу Українознавець, доктора філософських та політологічних наук, професора Михайла Пришляка.

У V-й випуск «Українознавця» ввійшли праці вчених та рецензії з Львова, Києва, Полтави та Москви які досліджують проблеми українознавства.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск - Issue V. - Львів, 2007.

Редакційна Рада:

доктор історичних наук Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна),
доктор історичних наук Дашкевич Я.Р. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В.М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Плисюк В.П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б.П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г.О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С.Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федака С.Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А.Л. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Якименко М.А. (Полтава, Україна)
доктор філологічних наук Єрмоленко С.Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик. Я.С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І.П. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Мосенкіс Ю.В. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М.В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Погрібний А.Г. (КиївУкраїна)
доктор філологічних наук Чопик Б.Г. (Нью-Джерсі, США)

Редколегія: доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України, академік Міжнародної академії наук Євразії, академік Академії Наук Вищої Школи України, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо **(Головний редактор)**, кандидат історичних наук, вчений секретар НДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, доцент О.Г.Макарчук, кандидат історичних наук, доцент О.І.Сурмач, кандидат історичних наук, доцент Т.О.Гонтар, кандидат історичних наук, завідувач археологічного відділу УУМ В.С.Артюх, доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови НДІУ, В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент З.М.Бичко, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова, доктор філософських наук, професор М.Д.Пришляк, кандидат філософських наук, доцент Т.П.Кононенко, кандидат технічних наук, доцент В.Д.Смичок, викладач кафедри українознавства УЛС, вчений секретар А.В.Захарченко **(літературний редактор)**.

ISBN 978-966-397-068-5
© Науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
© Журнал "Українознавець".

Редакційна рада та редколегія наукового журналу “Українознавець” від щирого серця вітають члена редколегії, доктора філософських, політичних наук, професора, отця – мітрата Михайла Пришляка з 85 - ти літтям!

Переднє слово головного редактора
The first word of the editor-in-chief

Вітаючи з 85-ти літтям та науковими досягненнями українського вченого отця доктора філософських, політичних наук, професора Михайла Пришляка, наголосимо, що він як вчений розпочав втілювати наукове українознвство, філософію, політологію в 1992 році по прибуттю в Україну з Риму. Йому вдалося внаслідок широкоглядних філософських та політичних знань швидко включитися в українське науково-освітнє та культурно-релігійне життя.

Отець доктор, професор Михайло Пришляк був просто покликаний Богом реалізувати розвинуті українські наукові та освітні цінності, які напрацював вподовж усього свого життя в вищих учбових та наукових закладах Західної Європи, зокрема в Римі. Тому включившись в активну участь в формуванні редакційної ради та редколегії наукового журналу “Українознавець” отець доктор, професор Михайло Пришляк взяв на себе обов’язок розвивати українське історичне, філологічне та філософсько-релігійне світобачення в контексті розвитку історичної, мовної та філософської концепції розвитку Української держави. Взявши за основу новітні історико-філософські концепції по питаннях розвитку науки та освіти, він сьогодні розвиває в Україні сучасну європейську гуманітарну наукову думку. В контексті просування Української держави, наукової та освітньої системи до стандартів Болонського процесу, наукових друкованих органів, зокрема журналу “Українознавець”, отець доктор філософських, політичних наук, професор Михайло Пришляк став активним членом редакційної ради та редколегії журналу “Українознавець”.

В журналі “Українознавець” він поєднує роботу та досвід, як і кращі досягнення та традиції науково-освітньої роботи, яка напрацьована ним в аналогічних наукових виданнях Західної Європи. Подаючи нові концепції та наукові праці по історії філософії, отець Михайло Пришляк розуміє, що в час незалежності, українська наука та освіта потребує розбудови нової концепції української історії, філології та філософії в контексті розвитку сучасної української нації та української національної ідеї, впровадження новітньої українознавчої системи знань в українську освіту та науку в чому бажаємо йому подальшої наснаги...

Головний редактор – Віктор Ідзьо
Editor-in-chief –Viktor Idzo

Зміст

Переднє слово головного редактора.....3

Історія

Артюх Вадим. До питання про релігійні уявлення населення Трипільської культури Карпато-Дністровського регіону.....7
Ідзьо Віктор. Становлення монастирів, чернецтва, християнської медицини та ченців-лікарів у стародавній України-Русі в X-XIII століттях.....16
Калакура Ярослав. Історичний антропологізм як методологічний принцип українознавства……..22
Кононенко Петро. Історична проблема: націоналізм - національна ідея в українознавстві.....27
Мазур Олег, Демчук Марія. Князь Дмитро Корятович (Михайлович): питання походження прізвищевої назви "Боброк-Волинець".....30
Паламар Іван.Національне й християнське у світогляді та життєдіяльності о.М.Шашкевича……38
Пришляк Михайло. Історичний процес в філософії гуманізму в епоху відродження у XIII-XVI століттях.....41
Шостак Маргарита. Культура Київської Русі як один з чинників становлення державності в українській історіографії XX століття.....46

Філологія

Дроздова Олена. Вплив мови української церкви на формування свідомості українського народу в кінці XIX – на початку XX століття.....55
Захарченко Андрій. Імпресіоністична гра світла й тіні у творчості Яра Славутича.....58
Ідзьо Віктор. Галицьке Євангеліє як мовна, літературна та історична пам'ятка 1144 року.....62
Кононенко Тарас. До питання визначення основної літературної форми філософських творів Григорія Сковороди.....65
Лазарєва Валентина. "Чорна рада" П.Куліша, як літературна студія української національної ментальності.....69
Любарська Людмила. До проблеми цілісного українознавчого підходу у викладанні української літератури як важливого складника оновленого освітньо-виховного процесу.....74
Медвідь Алла, Медвідь Федір. Державний статус української мови: політико - правові підстави.....79
Мосенкіс Юрій. Мова Трипільської культури: сучасний стан дослідження.....82
Токар Леонід. Мова в самопізнанні й самотворенні народу.....85
Шалагінова Олександра. До питання про писемну ідентифікацію трипільської таблички з с. Лишнівки на Волині.....91

Рецензії

Вол Богдан. Рецензія на статтю Паламаря Івана Васильовича "Національне й християнське у світогляді та життєдіяльності М.Шашкевича".....99
Ідзьо Віктор. Рецензія на працю доцента Михайла Козака "Минуле і сьогодення Кобильниць Волоської і Руської". Перемишль-2007, 302с.....99
Наші автори……100
Пам'ятка авторові……100

Головний редактор В.Ідзьо, члени редколегії М.Пришляк, В.Смисок
наукового журналу «Українознавець»

Content

The first word of the editor-in-chief.

History

Artyukh Vadym. To the question of religious images of population Trypol culture in Carpation – Dnister region.

Idzio Viktor. Coming into being of monasteries, of the monks, of Christian medicine and monks-doctors in ancient Ukraine-Rus' in the 10th –13th centuries.

Kalakura Yroslav . Historical anthropologism as methodological principle of The Connoisseurs of Ukraine.

Kononenko Petro. Historical problem: nation and national idea in Ukraine.

Mazur Oleh., Demchuk Maria. Prince Dmytro Koriatovych (Myhajlovych): to the problem to find out the etymology of the surname „Bobrok-Volynec".

Palamar Ivan. National and Christian things in outlook and Shashkevich vital activity.

Pryshlyak Mykhajlo. Historical process in philosophy of humanism during Renaissance in 13th-16th centuries.

Shostak Margarita. The Culture of Kyivs'ka Rus' as act of development nation in Ukrainian historical of XX century.

Philology

Drozdova Olena. The Ukrainian Language of the Orthodox Church on the Formation of Cognition of Ukrainian People at the End of the XIX century – beginning of XX century.

Zakchrchenko Andryi. Impressionists game between light and shadow in the poetry of Yar Slavutych.

Idzio Viktor."Halyc'ke Evanhelie" as historical, literature and linguistic treasure from 1144.

Kononenko Taras. To the question of determination of the basic literary form of Hryhoriy Skovoroda's philosophical works.

Lazareva Valentyna. P.Kulish's "Chorna Rada" as literature study of Ukrainian national mentality.

Liubarska Liudmyla. The Problem of Ukrainian literature studying as an Important Part Of Educational Process.

Medvid' Alla, Medvid' Fedir. Official standart of Ukrainian language.

Mosenkis Yuriy. Language of Trypil culture: contemporary state of investigation.

Tokar Leonid.The language in creation nation.

Shalaginova Alexsandra.The problems identification Plate of Trypillia on the Volyn's village Lyshnivky.

Reviews

Vol Bohdan. The Review for the article of Palamar's I.V. " The national and Christian in world outlook of M. Shashkevych"

Idzio Viкtor. The Review for the article of M. Cossack: "The past and modern Kobyl'nyc' of Wallachian and Rus' ".

Our authors

The Recommendations for the Author

Головний редактор В.Ідзьо, Ю.Мосенкіс -
член редакційної ради наукового журналу «Українознавець»

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE

ЛЬВІВ 2008
LVIV
ВИПУСК VI

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігіон»

Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University «L'viv Stavropigion»

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск-Issdue VI

Львів – Lviv
2008р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 11

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Друкується за рішенням Вченої Ради
Науково-дослідного Інституту українознавства Міністерство освіти і науки України
протокол № 11 від 22 листопада 2007 року.
Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
The journal is published according to the decision of the Academic Council of Scientific Research Institute of Ukrainian Studies, transactions №11, November 22, 2007.

Випуск VI - 2008 р., «Українознавця» присвячений до 90- ліття з дня народження письменника, історика літератури, мовознавця, редактора і видавця, професора української мови Альбертського університету, перекладача класиків світової літератури, літературознавця Яра Славутича.

У VI-й випуск «Українознавця» ввійшли праці вчених та рецензії з Львова, Івано-Франківська, Києва, Харкова, Одеси, Острога, Едмонтона, Риму та Москви, які досліджують проблеми українознавства.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск-Issue VI. - Львів, 2008.

Редакційна Рада:

доктор історичних наук Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна),
доктор історичних наук Дашкевич Я.Р. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В.М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Плисюк В.П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б.П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г.О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С.Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федака С.Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А.Л. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Якименко М.А. (Полтава, Україна)
доктор філологічних наук Єрмоленко С.Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик. Я.С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І.П. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Мосенкіс Ю.Л. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М.В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Погрібний А.Г. (КиївУкраїна)
доктор філологічних наук Чопик Б.Г. (Нью-Джерсі, США)

Редколегія: доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України, академік Міжнародної академії наук Євразії, академік Академії Наук Вищої Школи України, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо **(Головний редактор)**, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник НДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, доцент О.Г.Макарчук, кандидат історичних наук, доцент Т.О.Гонтар, кандидат історичних наук, завідувач археологічного відділу УУМ В.С.Артюх, доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови НДІУ, В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент З.М.Бичко, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова, доктор філософських наук, професор М.Д.Пришляк, кандидат філософських наук, доцент Т.П.Кононенко, кандидат технічних наук, доцент В.Д.Смичок, викладач кафедри українознавства УЛС, вчений секретар А.В.Захарченко**(літературний редактор)**.

ISBN 78-966-665-8
© Науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
© Журнал "Українознавець".

Видруковано за сприяння Фонду Яра Славутича

Редакційна рада та редколегія наукового журналу “Українознавець”
вітають видатного письменника, історика літератури, мовознавця,
редактора і видавця, професора української мови та перекладача класиків світової літератури,
літературознавця і громадського діяча Яра Славутича з 90 - літнім ювілеєм!

Переднє слово

Життєве кредо: “Здобути щастя мушу, що не було б, усім наперекір” Яр Славутич

11 січня 2008 року минає 90 років від дня народження Григорія Жученка, відомого у мистецьких колах як Яр Славутич. Його життєвий шлях не був встелений пелюстками троянд, хоча його боротьба завжди завершувалася успіхом. Ще зовсім підлітком довелося зазнати арешту, холоду і недоїдання, пережити страхіття голодомору 1933 року, смерть своїх рідних, яким він присягнув розповісти всю правду світові про цей жахливий злочин сталінської системи. Згодом під час ІІ світової війни змушений був пережити страшну смерть своєї дружини та одноденної доньки, які згоріли у полум’ї вогню від рук фашистських загарбників. І лише згодом після втечі з України і навіть Європи доля усміхнулася йому лише на американському континенті у 1949 році. Згодом почалося більш-менш спокійне життя, яке дало змогу зосередитися на наукових працях, літературній та громадській діяльності. 1960 року письменник переїжджає з Америки до Канади, у цій країні почав працювати на посаді професора Альбертського університету, де викладав українську мову й літературу та деякі курси зі славістики. Проте завжди і всюди звертався він до теми своєї рідної та поневоленої країни, більшість назв поетичних циклів свідчать про любов до України: “Співає колос”, “Херсонські сонети”, “Київська слава”, “Запорожці” тощо, а збірка “Живі смолоскипи” оспівує кожну конкретну особистість, яка зуміла своїм талантом прославити Україну в часи поневолення, в цьому полягає

велика заслуга автора. Лише не так давно його досягнення починають вливатися в український літературний процес, як зазначає М.Сивокінь, до нас знову заговорили письменники, несправедливо замовчані й забуті, а наше завдання – це вміння правильно прочитати важливу сторінку української літератури, дати їй глибоку оцінку, щоб в історії ці твори і видатні постаті зайняли своє місце, належне їм за найвищим правом.

Творчість Яра Славутича широко відома серед світового українства, а також в Україні. Його поетичні твори видавалися німецькою, французькою, угорською, білоруською, польською, румунською та італійськими мовами, що свідчить про великий талант письменника і світове визнання. Його ліричні та ліро-епічні творіння приваблюють своєю романтичною духовністю та неокласичними висотами, захопленням минувшиною та сучасністю, всеосяжним охопленням світової та української культури загалом. У митця простежуємо також експресивні моменти творчої екзальтації та імпресіоністичне захоплення відтінками такого прекрасного і мінливого світу. Звичайно, така вправність у майбутнього митця з'явилася не відразу. У 1936 році юнак показав свої поетичні спроби Володимирові Сосюрі, який порадив поїхати до столиці. Згодом у Києві М.Рильський порадив "вчитися в інших, але неодмінно залишатися самим собою". Завдяки В.Свідзинському, що прихильно ставився до нього, перші вірші Яра Славутича були надруковані в харківському "Літературному журналі" (1938-1939). Після цього два вірші вмістив М.Рильський у київському журналі, де був редактором відділу поезії. Зразковими щодо наслідування для поета залишалися неокласики: Максим Рильський і Микола Зеров, Михайло Орест та Олег Ольжич, що і є зрозумілим, адже стосовно жанрово-стильового визначення творчости Яра Славутича зараховують до течії неокласицизму і частково – неоромантизму.

Як мовознавець він відомий у багатьох країнах, де за його підручниками навчаються англійськомовні учні. Крім того, поет є членом Національної Спілки письменників України, лауреат премії літературного фонду імені І. Франка (Чикаго), премій Української Могилянсько-Мазепинської академії наук у Канаді, понад 40 років займався бібліографічною діяльністю. Як зазначають дослідники, у другій половині XX ст. на Заході розвинулась бібліографія українських видань, а також видань різними мовами про Україну. Один із видатних науковців, що спричинився до збагачення української бібліографії – це доктор Яр Славутич, тоді професор Альбертського університету, що в Канаді.

Хоча більшу частину свого життя поет провів поза межами України, однак його серце завжди залишалося зі своєю Батьківщиною, для якої він зміг набагато продуктивніше прислужитися в еміграції, ніж у себе вдома, в неволі. Саме там, у вільній країні зміг повністю розквітнути його талант на повну силу і збагатити літературний процес в Україні новими здобутками.

Тож від щирого серця вітаємо, шановний професоре, з ювілеєм! Бажаємо довголіття, наснаги, міцного духу і творчого натхнення!

Літературний редактор наукового журналу "Українознавець"
Андрій Захарченко

Головний редактор В.Ідзьо, О.Огірко - член редколегії наукового журналу «Українознавець»

Переднє слово.
Захарченко Андрій. Життєве кредо: "Здобути щастя мушу, що не було б, усім наперекір" Яр Славутич…….4

Історія

Атаманенко Алла. Вплив "Історії Малої Росії" Д.М.Бантиша-Каменського на українську та російську історичну думку у XIX столітті……8
Заячук Юлія. Освітня діяльність професора Альбертського університету Яра Славутича…….10
Ідзьо Віктор. Наукові Вісники Українського Університету в Москві – основа науково-дослідного українознавства українців в Росії (2001– 2007)……...14
Кононенко Петро, Кононенко Тарас. "Українська освіта у світовому часопросторі"……....44
Лазарєва Валентина. Історичний аспект творчості П.Куліша як джерело українознавства…….46
Молчанова Тетяна. Максим Березовський і Дмитро Бортнянський у контексті української музичної культури: життєві та творчі паралелі…….48
Овчар Ірина. Українське питання в Росії (кінець XX - початок XXI століття)…….57
Пришляк Михайло. Історична проблема вагомості навчання філософії для української молоді…….59
Токар Леонід. "Науковий інструментарій українознавця"……62

Філологія

Донцова Тетяна. Героїчний епос Бориса Грінченка: психологічні підвалини героїчної особистості……88
Дудин Олесь. Сонети Шекспіра - поезія любові і добра…….90
Галащук Анна. Ліна Костенко - поет дисидент…….....93
Голець Марія. Поняття "Осязання" в літературних пам'ятках в Україні XI–XVII століть та необхідність його поновлення в українській мові……95
Захарченко Андрій. Християнські мотиви у поетичній творчості Яра Славутича…….……..97
Ідзьо Віктор. "Украинский литературный сборник". Харків-Петербург 1843-1844……...……...100
Славутич Яр. Наскрізний звукопис у поезії (Авторські уваги)…….....102

Рецензії

Захарченко Андрій. Рецензія на книгу Яра Славутича "Поезії та поеми", Едмонтон., 2004……105
Ідзьо Віктор. Рецензія на монографію П.Кононенка, Т.Кононенка "Українська освіта у світовому часопросторі". Київ - Товариство "Знання" України-2007, 591с……....105
Наші автори……...……..107
Пам'ятка авторові……..108

Головний редактор В.Ідзьо, М.Зимомря -
член редакційної ради наукового журналу «Українознавець»

Content

Introduction.
Zakchrchenko Andryi.The basic principle of his life: "I'll be happy always in spite of everything " Yar Slavutych.

History

Atamanenko Alla. Influence "The History of Small Rus'" D.Bantysh-Kamentskyi for Ukrainian and Russian historical problems in XIX century.
Zaiachuk Yulia. Education activities of Professor, Dr. Yar Slavutych et University of Alberta.
Idzo Viktor. Scientifics Messengers of Ukrainian University in Moscow – the basic of researcher connoisseurof Ukraine in Russia (2001-2007).
Kononenko Petro, Kononenko Taras. "Ukrainian education in the world chronotops".
Lazareva Valentyna. Historycal aspect of Kylish's works .
Molchanova Tatyana. M. Berezovsky and D.Borthn'ansky as musician in Ukrainian musicial culture.
Ovchar Iryna. Condition of Ukrainians in the Russia on border XX-XXI century.
Pryshlyak Mykhajlo.Historical problem of philosophical study for the Ukrainians young.
Tokar Leonid.The scientific terms coonnoiseuer of Ukraine.

Philology

Galashchuk Anna. L. Kostenko – poet-dissident.
Golec' Maria. The problem of comprehension in literary memorandum of the Ukraine XI – XVII century.
Dontsova Tatyana.Heroical epos of the B.Grinchenko: mental basic of heroical personality.
Dudyn Oles'. Sonnet of Shakespear – poetry of love and kindness.
Zakchrchenko Andryi.Christian motives in the poetry of Yar Slavutych.
Idzo Viktor. "Ukrainian literary anthology " Kharkiv-Peterburg 1843-1844.
Slavutych Yar. Sounding repeated in the poetry .

Reviews

Zakchrchenko Andryi. Review for the book of Yar Slavutych "Poetry and Poems", Edmonton.,2004.
Idzo Viкtor. Review for the monograph of P.Kononenko, T.Kononenko "Ukrainian education in the world chronotops" Kyiv – Society "Znann'a of Ukraine"- 2007, 591 p.
Our authors
The Recommendations for the Author

Головний редактор В.Ідзьо, В.Артюх - член редколегії наукового журналу «Українознавець»

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
Connoisseur of Ukraine

Львів
Lviv
2008
Випуск VII

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігіон»

Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University «L'viv Stavropigion»

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск-Issue VII

Львів – Lviv
2008р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 11

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Друкується за рішенням Вченої Ради
Науково-дослідного Інституту українознавства Міністерство освіти і науки України
протокол № 7 від 2 червня 2008 року.
Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
The journal is published according to the decision of the Academic Council of Scientific Research Institute of Ukrainian Studies, transactions №7, Ynil 2, 2008.

Випуск VII - 2008 р., журналу Українознавець пропонує наукові праці з українознавства, історії, філології, рецезії, які висвітлюють нові аспекти, нові погляди вчених України.

У VII-й випуск Українознавця ввійшли праці вчених та рецензії з Львова, Києва, Харкова, Одеси, Риму та Москви які досліджують проблеми українознавства.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск-Issue VII. - Львів, 2008.

Редакційна Рада:

доктор історичних наук Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна),
доктор історичних наук Дашкевич Я.Р. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В.М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Плисюк В.П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б.П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г.О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С.Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федака С.Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А.Л. (Москва, Росія)
доктор філософських наук Пришляк М.Д. (Рим, Італія)
доктор філологічних наук Єрмоленко С.Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик. Я.С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І.П. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Мосенкіс Ю.Л. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М.В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Зимомря М.І. (Дрогобич, Україна)

Редколегія: доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України, академік Міжнародної академії наук Євразії, академік Академії Наук Вищої Школи України, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо **(Головний редактор)**, доктор філософських наук, професор М.Д.Пришляк **(заступник головного редактора)**, кандидат історичних наук, вчений секретар НДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, завідувач археологічного відділу УУМ В.С.Артюх, доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови НДІУ, В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова, кандидат філософських наук, доцент Т.П.Кононенко, кандидат технічних наук, доцент В.Д.Смичок, викладач кафедри українознавства УЛС, вчений секретар А.В.Захарченко**(літературний редактор)**.

ISBN978-966-665-8
© Науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
© Журнал "Українознавець".

Видруковано за сприяння Фонду Яра Славутича

Головний редактор В.Ідзьо, Л.Токар - член редколегії наукового журналу «Українознавець»

Журнал «Українознавець», редагований доктором історичних наук, академіком В.Ідзьо, це обшири, проблематика, характер історичного самопізнання, які тепер стали такими, що без оволодіння історичною галузю знань і технологіями їх застосування, не можна творити науку на її сучасному більш високому рівні.

Наукове осмислення наукових праць опублікованих в журналі «Українознавцю» це розуміння цілісного знання та поширення його результатів через науку, засоби масової інформації, що стає все більш вагомим у пошуку істини. Саме ці важливіші складові журнал «Українознавець» подає для розвитку науки в Україні і українознавства зокрема. Наукові статті надруковані в «Українознавцю», це: концептуальна довершеність, чітка теоретико-методологічна визначеність, історична аргументованість, логічна ясність думки.

Наукові праці «Українознавця» подані концептуально, за змістом і формою, в яких історія розвитку історичної думки розглядається як процес, що розвивається в органічній єдності з буттям українського народу, робить «Українознавець» особливо цінним джерелом знань і переконливим засобом наукової інформації в утвердженні погляду українознавців, що самопізнання українського народу буде незмінно наближатись до оптимального тільки на його інтегративній, синтезній основі.

Науковий журнал «Українознавець» сьогодні визначає перелік проблем та напрямків українознавчих досліджень, наочно ілюструє наскільки органічним в процесах формування джерельної, історіософської та теоретико-методологічної бази науки, потрібна його присутність на українознавчій науковій ниві.

Леонід ТОКАР, кандидат історичних наук, доцент, завідувач відділом історичних та теоретико-методологічних проблем українознавства НДІУ, член редколегії наукового журналу «Українознавець».

Зміст.....4

Історія

Губський Сергій. Участь етнічно неукраїнських військових частин армії УНР у боротьбі за українську державу.....6
Зінько о. Василь, Андрушко Володимир, Огірко Олег. Вплив українського чернецтва на культуру рідного народу.....13
Ідзьо Віктор. Лев Данилович в українській та європейській історичній традиції (1228–1301).....18
Кононенко Тарас. Парадигмальні виміри історико-філософського дослідження. Трансформація принципів.....36
Лазарєва Валентина. Питання громадянськості в українознавчій спадщині Пантелеймона Куліша.....42
Пришляк Михайло. Італійський вчений Віко як засновник науки про філософію історії (1668 - 1744).....47
Сніжко Валерій. Слов'янські історично-семантичні образи українського терену.....51
Токар Леонід. Досвід та уроки революційної доби (1917-1920рр.) у побудові незалежної Української держави.....60

Філологія

Баран Ярослав. Відтворення прагматичної функції фразеологізмів у німецькому перекладі новели В.Стефаника "Палій".....68
Захарченко Андрій. Філософське осмислення слова в поезіях Яра Славутича.....71
Ідзьо Віктор. Олег Ярославович Галицький (Настасич) – автор "Слова о полку Ігоревім".....74
Касян Людмила. Епістолярна літературна критика у творчій спадщині Б.Антоненка –Давидовича.....85
Кучеренко Світлана. Про феномен мови.....88
Петриченко Катерина. "Талант трагічної долі" Клима Поліщука.....89
Пономаренко Ангеліна. Концепція "Мова як українознавство": етапи становлення.....93
Скільський Дмитро. Українська мова – духовна основа української нації.....98

Рецензії

Ідзьо Віктор. Рецензія на навчальний посібник "Релігієзнавство", написаний доцентами Андрушком В.Т. та Огірком О.В......103
Касян Людмила. Рецензія на книгу професора кафедри української літератури Прикарпатського університету Слоньовської Ольги Володимирівни «Слід невловимого Протея (Міф України в літературі української діаспори 20-30-х років XX століття)». – Івано-Франківськ: Плай – Коломия: Вік, 2006. – 688......104
Недюха М. Рецензія на працю М. Пришляка. Історія філософії – Т.1. – Львів: Ліга-прес, 2007.....105
Наші автори.....107

Кафедра Українознавства ІСЄ наголошує: Українознавець – наш журнал!

Content.....4

History

Gubsky Sergiy.Participation of ethno-noUkrainian millimary formation of UNR army (1919-1920) in struggle of Ukraine's independence.....6
Zinko Vasyl Very Rev. OSBM, Andrushko Volodymyr, Ohirko Oleh. Influence of Ukrainian monkhood on culture native people.....13
Idzo Viktor. Lev Danylovych in Ukrainian and European historical tradition (1228-1301).....18
Kononenko Taras. Paradigmal Backgrounds of Historical and Philosophical Research. Transformation of Principles.....36
Lazareva Valentina.The guestions of civicism in works of Panteleimon Kulish.....42
Pryshlyak Mykhajlo.Italian scientific Vico as founder science philosophy of history (1668-1744).....47
Snizhko Valeriy. Slavic Historical and Semantic Images of the Ukrainian Teren.....51
Tokar Leonid. Experience and lessons of revolutionary period (1917-1920) in the construction of the independent ukrainian state.....61

Philology

Baran Yroslav. Reconstruction of function phraseologic in the German translation short story of V. Stefanyk "Paliy".....68
Zakharchenko Andryi. Philosophical meaning of word in the poetry of Yar Slavutych.....71
Idzo Viktor. Prince Oleg Yaroslavovych Galytsky – writer "The word about regiment of Igor "……..74
Kasyn Lyudmila.The epistolary literary criticism in a creative heritage of B. Antonenko -Davydovich…….85
Kucherenko Svitlana . Phenomenon of the language.....88
Petrychenko Kateryna. "Talant of tragical fate" of Klim Polishchuk….....89
Ponomarenko Angelina.Stages of Development of "Language as Ukrainian study" Conception……93
Ckyl'sky Dimitr.Ukrainian language is spiritual basis Ukrainian nation.....98

Reviews

Idzo Viktor. Review for the handbook "Knowledge of Religion", which was written by Andrushko V.T. and Ogirko O.V. 103
Kasian Lyudmila. Review for the book of professor Department Ukrainian literature of the Prykarpats'kyi University Slon'ovs'ka Ol'ga «The track of elusive Protey « - Ivano-Frankivs'k: Vik, 2006. – 688p.....104
Nedyuha Mykola. Review for the writing of M. Pryshl'ak. The history of philosophy. – P.1. – Lviv: Liga-Press, 2007. – 248p.....105
Our authors.....107

Головний редактор В.Ідзьо, Л. Токар - член редколегії науковго журналу «Українознавець»

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ

CONNOISSEUR OF UKRAINE

ЛЬВІВ
LVIV 2009
ВИПУСК VIII

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігіон»

Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University «L'viv Stavropigion»

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск-Issue VIII

Львів – Lviv
2009р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 11

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Друкується за рішенням Вченої Ради
Науково-дослідного Інституту українознавства Міністерство освіти і науки України
протокол № 13 від 1 грудня 2008 року.
Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
The journal is published according to the decision of the Academic Council of Scientific Research Institute of Ukrainian Studies, transactions №13, грудня 1, 2008.

Випуск VIII - 2009 р., журналу «Українознавець» пропонує наукові праці з українознавства, історії, філології, рецезії, які висвітлюють нові аспекти, нові погляди по науковому українознавству.

У VIII - й випуск «Українознавця» ввійшли праці вчених та рецензії з Львова, Києва, Харкова, Риму та Москви які досліджують проблеми українознавства.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск-Issue VIII. - Львів, 2009.

Редакційна Рада:

доктор історичних наук	Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна),
доктор історичних наук	Дашкевич Я.Р. (Львів, Україна)
доктор історичних наук	Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Кабузан В.М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук	Плисюк В.П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук	Савчук Б.П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук	Санін Г.О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук	Сворак С.Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук	Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Федака С.Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук	Хорошкевич А.Л. (Москва, Росія)
доктор філософських наук	Пришляк М.Д. (Рим, Італія)
доктор філологічних наук	Єрмоленко С.Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук	Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук	Крик. Я.С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук	Кононенко П.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук	Мегела І.П. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук	Мосенкіс Ю.Л. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук	Мушинка М.В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук	Зимомря М.І. (Дрогобич, Україна)

Редколегія: доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України, академік Міжнародної академії наук Євразії, академік Академії Наук Вищої Школи України, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо **(Головний редактор)**, доктор філософських наук, професор М.Д.Пришляк **(заступник головного редактора)**, доктор філософських наук, професор Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького . О.В.Огірко**,** кандидат історичних наук, вчений секретар НДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, завідувач археологічного відділу УУМ В.С.Артюх, доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови НДІУ, В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова, кандидат філософських наук, доцент Т.П.Кононенко, кандидат технічних наук, доцент В.Д.Смичок, викладач кафедри українознавства УЛС, вчений секретар А.В.Захарченко **(літературний редактор)**.

ISBN978-966-665-9

© Науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
© Науковий Журнал "Українознавець".

30 років науково - педагогічної праці(1979-2009), та 20 років науково - педагогічної співпраці (1989-2009), головного редактора “Українознавця” Віктора Ідзьо та члена Редакційної Ради Ярослава Дашкевича

Переднє слово

З великою приємністю спостерігаю зростання журналу «Українознавець». Тематика стає багатограннішою, науковий рівень підвищується, коло авторів поширюється.

Велика заслуга в цьому головного редактора журналу, доктора історичних наук, академіка Віктора Ідзя. Необхідно, щоб «Українознавець» доходив до наукового і ненаукового читача проблеми, явища, факти, про які повідомляє журнал твердо входили до наукового світу.

Перед редакцією виникає важке завдання збільшувати наклад видання, а це в наших сьогоднішніх умовах не просто, та залучати до авторства дальших прихильників «Українознавця».

Ярослав Дашкевич
Професор, доктор історичних наук,
почесний доктор Академії наук Вірменії,
професор Українського Університету міста Москви,
академік Української Вільної Академії наук (США),
член Редакційної Ради
наукового журналу «Українознавць»

Зміст

Переднє слово Ярослава Дашкевича …….3

Історія

Артюх Вадим. Культова пам'ятка епохи енеоліту на Буковині.....6
Бабін Михайло.Національне відродження в Україні наприкінці 1980 - х початку 90 - х років….9
Дашкевич Ярослав. Українське козатство в інтерпритації ненаукових стереотипів…...……...12
Ідзьо Віктор. Король Юрій І Левович в українській та європейській історичній традиції (1255 - 1301 рр.)……...18
Лазарєва Валентина. Розвиток українознавчої проблематики в українській науковій думці XIX століття……..25
Павлюк Мирослав.Історичні аспекти становлення Радіо "Воскресіння"……32
Пришляк Михайло. Історична потреба для сьогодення вивчення філософської концепції Гегеля……35
Федоренко Олександр. Історичні етапи становлення і розвитку геополітичних досліджень у сфері українознавства……39

Філологія

Баран Ярослав.Предмет і завдання фразеології: історія і перспективи……..62
Дмитренко Василь.Феномен особистості Івана Франка……..67
Ідзьо Віктор. Літературна діяльність Миколи Васильовича Гоголя у Москві 200 – літтю з дня народження присвячується.
Климчук Федір.Народні діалекти Білорусії в діалектологічних атласах……72
Коротя - Ковальська Валентина. Тарас Шевченко – духовний взірець нації……76
Наливайко Степан. Сковорода: Таємниця славетного імені…….....79
Огірко Олег. Трактування терміну духовність в українознавстві……87
Пришляк Михайло.Єдність в мові, філософії та релігії для сьогоднішньої системи освіти та науки українського народу……93

Рецензії

Захарченко Андрій. Рецензія на книгу професора В. Ідзьо "Візантійська література та культура (IV - XV ст.). – Львів: Сполом, 2008. –72с."……...96
Огірко Олег. Рецензія на наукову працю "Віктор Ідзьо. Галицький король Коломан І і процеси першої політико-релігійної унії в Галичині в першій чверті XIII столітті. - Львів: Сполом, 2009. – 48 с."……97
Наші автори……..99
Пам'ятка авторові……100

В.Ідзьо, В.Гаюк, Я.Дашкевич, вчені Кафедри українознавства УЛС - однодумці в необхідності розбудови наукового журналу «Українознавець»

Content

Introduction - Dashkevych Yaroslav .

History

Artyukh Vadym. Religious monument of Brazen Age in Bukovina.
Babin Mykhajlo. Ucrainian national regeneration 80 – 90 rr. XX st.
Dashkevych Yaroslav. Ukrainian cossaks. Antiscintific interpretation..
Idzo Viktor. Король King Уиґі I in ukrainion end europion tradition (1255 – 1301 rr.).
Lazareva Valentyna. Development of Ukrainian studies range of problems in the Ukrainian scientific ideas of XIX century. .
Pavlyk Myroslav. Istorikal aspekt Voskresinnya Radio.
Pryshlyak Mykhajlo. Historical necessary studing Gegel filosophy for modern time.
Alechsandr Fedorenko. Essential aspects of historic and politic and world view bases of formation and development of Ukrainian geopolitic idea.

Philology

Baran Yaroslav. Cubjekt end task of frasiologia: histori end prospect.
Dmytrenko Vasil. Studying Ivan Franko personality phenomenon the author.
Idzo Viktor. Literature activity M.W. Gogol in Moscov.
Klimtšuk Fjodor. Byelorusian national dialects in dialechin atlass.
Korotya - Kovalska Valentyna. Taras Shevchenko is a Spiritual Ideal of a Nation.
Nalyvaiko Stepan. Skovoroda: the mystery of glorious name.
Ohirko Oleh. Interpretation term spirituality in Ukrainian study.
Pryshlyak Mykhajlo. Unity languag phylosophy and religion for modern ukrainian system of education and science.

Reviews

Zakharchenko Andrew. The review for the book of V. Idzio " Eastern Christian literature and culture in IV - XV century ".
Ohirko Oleh. First Galician kings and attempts of the interchurch understanding. Review on scientific labor "Viktor Idzo. Galician king Koloman I and processes of the first political-religion union in Galician in the first fourths of the XIII Age. – Lviv: Spolom, 2009. – 48 p."
Our authors
The Recommendations for the Author

Головний редактор В.Ідзьо, Я.Дашкевич
член редакційної ради наукового журналу «Українознавець»

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE
УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE
ЛЬВІВ
LVIV
2010
ВИПУСК IX

Міністерство освіти і науки України
Науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігіон»

Ministry of Education and Science of Ukraine
Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University «L'viv Stavropigion»

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск-Issue IX

Львів – Lviv
2010р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 11

Міністерство освіти і науки України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства
Ministry of Education and Science of Ukraine
National Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Друкується за рішенням Редакційної Ради журналу Українознавець
протокол № 1 від 25 квітня 2010 р.
The journal is published according to the decision of the Academic Council of
Connoisseur of Ukraine, transactions №1, April 25, 2010 r.

Число IX - 2010 р., присвячене 50 - ти ліллю з дня народження засновника та головного редактора Українознавця, доктора історичних наук, професора, академіка Віктора Ідзя(1960-2010рр.), та 80 - ти літтю з дня народження члена Редакційної Ради та Редколегії доктора філолгічних наук, професора, академіка Петра Кононенка(1930-2010рр.), та 5 – ліття з часу заснування та виходу журналу Українознавець(2005-2010рр.).

У IX-й випуск Українознавця ввійшли праці вчених та рецензії з Івано-Франківська, Львова, Києва, Харкова, Москви та Мінська які досліджують проблеми українознавства.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск-Issue IX. - Львів, 2010.

Редакційна Рада:

доктор історичних наук Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна),
доктор історичних наук Дашкевич Я.Р. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В.М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Плисюк В.П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б.П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г.О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С.Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федака С.Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Мацкевий Л.Г. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А.Л. (Москва, Росія)
доктор філологічних наук Єрмоленко С.Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик. Я.С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І.П. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Мосенкіс Ю.Л. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М.В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Зимомря М..Г. (Дрогобич, Україна)
доктор філологічних наук Чопик Б.Г. (Нью-Джерсі, США)

Редколегія: доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту українознавства Міністерства освіти і науки України, академік МАНЄ, академік АНВШУ, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо**(Головний редактор)**, доктор філософських наук, професор М.Д.Пришляк**(заступник головного редактора)**, кандидат історичних наук, вчений секретар НДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, доцент О.І.Сурмач, кандидат історичних наук, завідувач археологічного відділу УУМ В.С.Артюх, доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови НДІУ, В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент З.М.Бичко, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова**(літературний редактор)**, кандидат філософських наук, доцент Т.П.Кононенко, кандидат технічних наук, доцент В.Д.Смичок.

Редколегія складає подяку директору "Радіо Воскресіння" п. Мирославу Павлюку за сприяння у виданні IX випуску «Українознавця»

ISBN978-966-665-10

© Національний науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
© Журнал "Українознавець".

Науковому журналу Українознавець 5 років (1995 - 2005рр.)!
Засновнийку та головному редактору Українознавця
Віктору Ідзю - 50 років (1960 - 2010рр.)!
Члену Редакційної Ради та Редколегії Українознавця
Петру Кононенку - 80 років (1930 - 2010рр.)!

Переднє слово

20 – ти літня наукова співпраця філолога Петра Кононенка та історика Віктора Ідзя кристалізувала новий науковий журнал ”Українознавець”, що виходить у Львові у продовж 5 - ти років (1995 – 2010рр.).

За короткий час журнал “Українознавець” став відомим в науковому житті історичної та філологіної науки Української держави, світової української діаспори. У своїх IX випусках, які вийшли за 1995-2010 роки журнал “Українознавець” не наслідував притаманну для українських часописів передньої доби кількісну тенденцію. Передусім, головний редактор, Редакційна Рада та Редколегія керувались якістю та новизною наукових праць.

За нових історичних обставин, що склались в українській науці після “Помаранчевої революції”, опираючись на вимоги ВАК України та Болонської конвенції, “Українознавець” став новим фаховим гуманітарним журналом, який не дублює жоден з існуючих в Україні наукових журналів і керується своєю власною науковою концепцією та стратегією, які розвивають українську історичну та філологічну науку.

Перші п’ять років “Українознавець” затведржувався Вченою Радою Інституту Українознавства МОН України. Сьогодні в зв’язку з вступом МОН України в Болонський освітній та науковий процес для підтверження фахового рівня Українознавця потрібно виключно рішення кваліфікованих фахівців Редакційної Ради та Редколегії, відповідно з історії та філології де згідно фахової кваліфікації Редакційна Рада складається з не менше шести, відповідно до вимог, докторів історичних та філологічних наук. Як відомо з попередніх чисел Українознавця, з 2005 по 2010 роки Редакційна Рада Українознаця, за участь в якій у продовж 5 - ти років, Редколегія висловлює велику подяку, скаладалася з високого рівня кваліфікованих фахівців з української історії та філології, що в цю пору дає право головному редактору, Редакційній Раді самостійно приймати рішення в затвердженні кожного наступного числа журналу. Цим Редколегія Українознавця, наголошує, що Українознавець в подальшому для затверження наступного числа з поданими науковими працями, як вільний, незаангажований сучасними бюрократичними навантаженнями, науковий журнал, керуватиметься фаховою компетенцією вчених Редакційної Ради Українознавця, настановами ВАК України та Болонської конвенції до наукових статтей та рецензій, вимоги до яких, для авторів, зосереджені в Пам’ятці.

Головний редактор – Віктор Ідзьо
Editor-in-chief –Viktor Idzio

Зміст

Переднє слово редактора……3

Історія

Артюх Вадим. Стародавні знахідкі поблизу с. Мошанець на Буковині……6
Ідзьо Віктор. Історична реконструкція розвитку села Угринів.....9
Кононенко Петро. Нація, націоналізм, національна ідея. Проблема вивчення феноменів на межі XX і XXI століть……..20
Кононенко Тарас. Ідейні настанови Григорія Сковороди в методологічній культурі нової філософії(до джерел історіографії філософських методологій Лазарєва Валентина. Світоглядні константи і змінні вектори П.Куліша)...…….....23
Павлюк Мирослав. Історичний аспект психолого - соціального опитування слухачів Радіо "Воскресіння"……...35
Федотова Оксана. Комуністична цензура та твори друку: історія взаємовідносин в 30-х роках XX століття (українознавчий аспект)……..40
Шилов Юрій. Наріжні проблеми українознавства……..49

Філологія

Глібовицький Ігор.Творча постать Ісидора Воробкевича у літературній спадщині Івана Франка та музикознавчих дослідженнях Станіслава Людкевича……54
Джус Оксана. Рідна мова в національному шкільництві: погляд Софії Русової.....57
Донцова Тетяна.Героїчний епос Бориса Грінченка……...59
Дудченко Віктор. ''Вікторід''- навчання української мови для російсько мовного середовища за один день засобами міжнарожної азбуки……60
Ідзьо Віктор. Філологічна реконструкція розвитку села Угринів…….....62
Калашник Антоніна, Огірко Олег. Тарас Шевченко – християнин – поет і художник…….....74
Климчук Федір. Слов'янське етно-мовне прикордоння……..80
Наливайко Степан. Українці, Україна, Трипілля: Крізь призму Вед……..86

Рецензії

Ідзьо Віктор. Рецензія на III том "Історія філософії", доктора філософських наук, професора М. Пришляка……95
Недюха Микола. Рецензія на III том "Історія філософії", доктора філософських наук, професора М. Пришляка…….....96
Огірко Олег. Рецензія на III том "Історія філософії", доктора філософських наук, професора М. Пришляка……96
Наші автори……..97
Пам'ятка авторові……...98

Головний редактор В.Ідзьо, П.Кононенко – перший заступник та член редакційної ради наукового журналу «Українознавець»

Content

The first word of the editor-in-chief.

History

Artyukh Vadym. Ancient finds near Moshanec village in Bukovina region.
Idzio Viktor. Historical reconstrution divelopment of village Ugriniv Ivan - Frankivsk region.
Kononenko Petro. Nation, nationality, national idea. Problems of in studing in XX – XXI st.
Kononenko Taras. Ideal conceptions of H. Skovoroda in metodikal culture of new philosophi.
Lazareva Valentina.Outlook and viewes of P. Kulisch.
Pavlyk Myroslav. Istorikal aspekts psycholody – social interrogaition heares Voskresinnya Radio.
Fedotova Oksana.Communist censorship and printed editions: the history of relations in 30-th years of XX century (Ukrainian aspect)..
Scilov Yri. Main problems of Ukrainian Studies.

Philology

Glibovytskyy Igor.Creative personality of S.Vorobkevych in the literary legacy of I. Franko and the musicological works of S. Liudkevych.
Doncova Tateana. Heroic literature of B.Grinchenko.
Dudchenko Viкtor. "Viktorid" – studing ucrainian language among russian environment by internatonal alfabet
Idzo Viкtor.Filologikal reconstrution divelopment of village Ugriniv Ivan -Frankivsk region.
Jus Oksana.Nativ language in national school.View of Sofia Rusova.
Kalashnyk Antonina, Ohirko Oleh.Taras Shevchenko is a Christian – poet and artist.
Klimtšuk Fjodor. Slaavi-etnilis-keelelised siirdealad.
Nalyvaiko Stepan. Ukrainians, Ukraine, Trypilya: Through the Prism of Vedas.

Reviews

Idzo Viкtor. Reviews on III tom " Histori Philosofi doktoda profesora p. M. Prushlyak.
Nedyucha Mukola. Reviews on III tom " Histori Philosofi doktoda profesora p. M. Prushlyak.
Ohirko Oleh. Reviews on III tom " Histori Philosofi doktoda profesora p. M. Prushlyak.
Our authors
The Recommendations for the Author

Головний редактор В.Ідзьо, П.Кононенко – перший заступник та член Редакційної Ради наукового журналу «Українознавець». - Ювіляри України

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE
УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE
ЛЬВІВ
LVIV
2011
ВИПУСК X

Міністерство освіти і науки України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігіон»
Кафедра українознавства
Львівського національного аграрного університету

Ministry of Education and Science of Ukraine
National Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University «L'viv Stavropigion»
Department of Ukrainian Studies
Lviv National Agrarian University

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск-Issue X

Львів – Lviv
2011р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 11

Міністерство освіти і науки України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства
Ministry of Education and Science of Ukraine
National Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Друкується за рішенням Редакційної Ради журналу Українознавець,
протокол № 2 від 22 листопада 2010 р.
The journal is published according to the decision of the Academic Council of
Connoisseur of Ukraine, transactions №2, November 22, 2010 r.

Число X - 2011 р., наукового журналу "Українознавець" вміщує кращі студентські наукові праці з історії України та наукового українознавства, за лекційним курсом та монографічним дослідженням доктора історичних наук, професора, академіка Міжнародної Академії Наук Євраїзії, академіка АНВШ України, головного редактора наукового журналу "Українознавець", Віктора Ідзя "Українська держава в IX-XIII століттях".

Головне завдання розміщення кращих студентських наукових праць на шпальтах "Українознавця", це практичне засвоєння студентами навиків виконання науково-дослідної роботи згідно з вимогами Міністерства освіти та науки України та Болонської науково-освітньої конвенції.

У X - й випуск "Українознавця" ввійшли також рецензії вчених з Москви та Києва які досліджують проблеми наукового українознавства.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine.
Випуск-Issue X. - Львів, 2011.

Редакційна Рада:

доктор історичних наук	Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук	Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Когутяк М.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук	Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Кабузан В.М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук	Плисюк В.П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук	Савчук Б.П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук	Санін Г.О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук	Сворак С.Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук	Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук	Федака С.Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук	Мацкевий Л.Г. (Львів, Україна)
доктор історичних наук	Хорошкевич А.Л. (Москва, Росія)
доктор філологічних наук	Єрмоленко С.Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук	Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук	Крик Я.С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук	Кононенко П.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук	Мегела І.П. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук	Мосенкіс Ю.Л. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук	Мушинка М.В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук	Зимомря М.Г. (Дрогобич, Україна)
доктор філологічних наук	Чопик Б.Г. (Нью-Джерсі, США)

Редколегія:доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник ННДІУ МОН України, академік МАНЄ, академік АНВШУ, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо **(Головний редактор)**, доктор філософських наук, професор, академік АНВШУ М.П.Недюха**(заступник головного редактора)**, кандидат історичних наук, вчений секретар НДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, доцент О.І.Сурмач, доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови НДІУ, В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент З.М.Бичко, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова**(літературний редактор)**,О.В. Огірко, доктор філософії, ад'юнкт-професор ЛНАВМ ім. С.З. Гжицького, кандидат філософських наук, доцент Т.П.Кононенко, доктор технічних наук, професор Львівської Академії Друкарства І.В.Огірко**(технічний редактор)**.

ISBN 978-966-665-570-0

© Національний науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
© Журнал "Українознавець".

Академік Віктор Ідзьо серед авторів науково-студентських праць з лекційного курсу «Українська держава в IX-XIII століттях».(2010-2011рр.)

Зміст

Бакуш Христина. Українське середньовіччя V-XI ст. на прикладі регіонів Прикарпаття та Подністров'я……...8
Базака Юлія. Угорські джерела епохи династії Арпадів про Україну-Русь IX-XIII ст....10
Барабаш Юрій. Велике розселення слов'ян та Райковецька культура……13
Бомко Володимир.Феодальна війна в Україні-Русі в XIII столітті(1205-1238). Галицьке князівство(1214-1223)……..16
Вороний Роман.Слов'янські культурно - племінні утворення на території України та суміжних землях у VI-VII століттях н. е. та напередодні становлення централізованої Української держави в IX-X століттях……...17
Гнатів Людмила.Розвиток християнства (східного та західного) в контексті функціонування язичництва в Україні-Русі в IX-XIII століттях і його культурно-мистецькі аспекти……..20
Гриців Юрій.Десятинна церква в Києві-символ єдиної апостольської церви в Україні……23
Гречух Ірина.Етногенез, історія і культура росіян європейської Росії на основі фінського племінного об'єднання Меря……27
Гринишин Тарас.Король Данило та переговори з Католицькою Церквою стосовно унії в середині XIII століття……30
Губеня Софія. Народне господарство Української держави в IX-XIII століттях…….36
Гурська Юлія. Король Русі Лев Данилович……37
Дидик Наталія. Культура і побут України-Русі у IX-XIII століттях……...41
Жінчин Надія. Християнство у Київській Русі……44
Закревська Ірина.Запровадження християнства на Русі……..48
Качан Юрій. Процеси формування Української держави та християнства згідно зі свідченнями арабських та візантійських джерел IX століття……...52
Кіндратюк Сергій. Грошова система України-Русі X-XI століттях……55
Квасний Станіслав.Українська держава на початку XIII століття(1200-1205). Великий князь Роман Мстиславович та його реформаторська діяльність……58
Козак Юлія.Українська держава в IX ст. під варяжською династією та її перший володар Олег……..63
Кольбух Христина. Грошова система України-Русі в X-XI століттях……..66
Кукуруза Олена.Зародження і становлення українсько-племінної етно-структури: венеди, склавини, слов'яни-українці……68
Манзяк Юрій. Культура України-Русі IX-XIII століть……..71
Матвіїв Мар'яна.Король Русі Юрій Левович - володар Русі-України.(1301 - 1308).
Матвіюк Юрій.Грошова система України - Русі у X - XI століттях……...75
Матківська Наталія. Українська держава на початку XIII ст. (1200-1205рр.) Великий князь Роман Мстиславович та його реформаторська діяльність……82
Мацур Оксана.Роль великої княгині Анни в кристалізації Української держави в середині XIII століття……90
Оленчук Олег. Українська держава на початку XIII ст. (1200-1205рр.). Великий князь Роман Мстиславович та його реформаторська діяльність……94
Панчишин Іван. Українська держава і Римська церква в XIII столітті……..105
Петлюк Сергій. Культура України-Русі IX-XIII століть……..107
Погорецький Богдан.Роль великої княгині Анни в кристалізації Української держави в середині XIII століття та дослідження її походження……111
Половчак Микола. Встановлення монастирів, чернецтво України Русі XI-XIII століттях……114

Притула Ірина. Українська держава в IX ст. під варяжською династією та її перший володар Олег…….119
Свистун Марія.Міста і міське життя в Стародавній Русі - України в IX-XIII ст..……121
Слобода Тараса.Митрополити Української церкви X-XIII століть у взаємовідносинах із Візантійською та Римською церквами та великокнязівською владою……123
Сосновська Тетяна. Церковна організація України-Русі в XIII столітті……..127
Струк Тарас. Дипломатичні стосунки Української держави з Литовським князівством в XIII столітті……...138
Турко Галина.Народне господарство Української держави в IX-XIII століттях……141

Твердохліб Ігор. Митрополити Української Церкви X-XIII століть у взаємовідносинах із Візантійською та Римською Церквами та великокнязівською владою……143
Федорчак Наталія. Король Русі Данило Романович Галицький……...147

Ференц Андрій. Король Данило та переговори з Католицькою Церквою стосовно унії середині XIII століття.(немає англійської анотації)……..150
Фецьо Володимир. Суспільні відносини та стани в Українській державі у IX-XIII століттях…….152
Ценюк Олег. Десятинна церква в Києві-символ єдиної апостольської Церкви в Україні……155
Цегенько Леся. Король Русі Лев Данилович……..171
Чопей Олександр. Дипломатичні відносини Української держави з Австрійським герцогством в середині XIII століття. 1235-1253 роки……..174
Чучман Юрій. Десятинна церква у Києві-символ єдиної Апостольської церкви в Україні…….176
Шилак Андрій.Запровадження християнства на Русі……..180
Шолудько Ігор.Данило Романович Галицький…….185

Рецензії

Ідзьо Віктор. Рецензія на монографію Побуцького Семена "Галицька митрополія в контексті міждержавних і міжконфесійних відносин XIV - XV століть"……..187
Недюха Микола. Рецензія на статтю доктора історичних наук, професора, академіка Віктора Ідзя "Стародавний печерний комплекс в селі Страдч Львівської області, його язичницькі та християнські традиції'……188
Пам'ятка авторові……191

Головний редактор, В. Ідзьо, М.Недюха - заступник головного редактора наукового журналу «Українознавець»

Content

Bakuch Christina. History of the Ukrainian people in period the Middle Ages V – XI centuries.
Bazaka Yuliya.Tthe Ukrainian state made attempt reconstruct the history-politic relations of Hungary and Ukraine from the oldest times.
Barabach Yuri.In this sex is considered to Slavs.
Bomko Volodymyr. This article discusses the state of Ukraine-Rus' during the feudal fragmentation in the XIII century.
Voronyi Roman. In the first ages of our era, in time of migration of people, the Ukrainian tribes occupied almost all territory of modern of Ukraine.
Hnativ Ludmyla.Development of christitianity(east and western) in the context of functioning of paginism in Ukraine-Rus in IX-XIII centuries and him cultural and art aspects.
Gryziv Yuri. Church of the Tithes in Kiev-apostolic churches of a single character in Ukraine.
Hrezux Iryna. Emerged, Russian history and culture of European Russia through Finnish pedigree association merya.
Hybeni Sofia. National economy Ukrainian State IX-XIII centuries.
Hurska Yuliya. The King of Reissue Lev Danylovuch.
Dydyk Natalia.Culture of the Ukrainian state was formed only ages IX-XIII.
Zhinchyn Nadia. Chistsany in Kyivska Russ.
Zakrevska Irina. The introduction of Christianity in Rus.
Kachan Yuri . Processes of formation of Ukrainian state and Christianity according to the testimony of the Arab and Byzantine sources of the ninth century.
Kindratyk Serhiy. Name of article: The money system of Ukraine-Rus is in X-XI centuries.
Kvasnyi Stanislav. Ukrainian country in XIII century-politikal, cultural and strong country in Europe(1200-1205).
Kozak Julia.The main problem is the era of Prince Oleg voknyazhennya him in Kiev.
Kol'bukh Christina.Name of article: The money system of Ukraine-Rus is in X-XI centuries.
Kykyryza Olena. Political crystallization of the Ukrainian people was held in Vst. After the collapse Hunskoyi state.
Manziak Yuri. Kultura of Ukraine – Rus is in IX- XIII centuries.
Matvjiv Marjana.Yurij I Leo – King of Ukraina-Rus (1301-1308).
Matviyk Yuri. Name of article: The money system of Ukraine – Rus is in X-XI centuries.
Matkovska Natalia. Ukrainian country in XIII century-politikal, cultural and strong country in Europe(1200-1205).
Matsur Oksana. The role of the Grand Prinsess Anne in fusion the Ukrainian State in the mid XIII century.
Olenchuk Oleh. Ukrainian country in XIII century-politikal, cultural and strong country in Europe(1200-1205).
Panchyshyn Ivan . Ukrainian state and the Roman church in the XIII century.
Petlyk Serhyi .Kultura of Ukraine-Rus is in IX-XIII centuries.

Pohoretsky Bohdan. The role of Grand Duchess Anna in crystallization of the Ukrainian state in the middle of XIII century and research of her origin.
Prutyla Iruna.The era of Prince Oleg voknyazhennya him in Kiev.
Svystun Maria. Cities and urban life in ancient Russia - Ukraine in IX-XIII centuries.
Sloboda Taras.The Ukrainian church of X-XIII of ages are examined this article with the Byzantium and Roman church and velikoknyazivskoy power.
Struk Taras. Diplomatic relations between Ukrainian state and Lithuanian Prince's in XIII cent.
Turko Halyna. A national economy of the Ukrainian state is in IX-XIII ages.
Tverdochlib Ihor. The Ukrainian church of X-XIII of ages are examined this article with the Byzantium and Roman church and velikoknyazivskoy power.
Fedorchak Natalia.The king Rus' Danylo Romanovych Galyts'ky.

3.Ференц Андрій.Король Данило та переговори з Католицькою Церквою стосовно унії середині XIII століття.
Tsenyuk Oleg. Desatinna Church of the Tithes in Kiev-symbol single Apostolic Church in Ukraine.
Tsehenko Lesya. King Rus Lion Danilovuch.
Chopey Olexandr. Tthe Diplomatic relationships of the Ukrainian state with Austrian dukedom in a middle XIII of century. 1235-1253 years.
Chuchman Yuri. Church of the Tithes in Kiev-apostolic churches of a single character in Ukraine.
Shylak Andriy. Process of khristiyanizacii the Kievan Rus
Sholud'ko Ihor.Danylo Romanovych Galytskiy.
Reviews
Idzo Vikтor. Reviews on Semen Pobutsy "International and iterkonfesional relation of Galisien Metropoliten XIV- XV centuries".
Nedyucha Mukola. Reviews on Viktor Idzo "Ansient cave complex in Stradch village of Lviv region. Christianity and ensient tradition".
The Recommendations for the Author

Головний редактор В.Ідзьо, І.Огірко - технічний редактор наукового журналу «Українознавець»

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE

ЛЬВІВ
LVIV 2011
ВИПУСК
ISSUE XI

Міністерство освіти і науки України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігіон»
Кафедра українознавства
Львівського національного аграрного університету

Ministry of Education and Science of Ukraine
National Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University «L'viv Stavropigion»
Department of Ukrainian Studies
Lviv National Agrarian University

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск – Issue XI

Львів – Lviv
2011р.

БК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 11

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА
КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE OF UKRAINIAN STUDIES
DEPARTMENT OF UKRAINIAN STUDIES OF LVIV NATIONAL AGRARIAN UNIVERSITY

Друкується за рішенням редакційної ради журналу «Українознавець»,
протокол № 1 від 28 січня 2011 р. та протокол № 8 від 19. 05 2011р. кафедри українознавства ЛНАУ
The journal is published according to the decision of the Editorial Board of
Connoisseur of Ukraine, minutes №1, January 28, 2011 and minutes №8, May 19, 2011.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск - Issue XI. - Львів, 2011.

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

доктор історичних наук Баран В. Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С. І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М. В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Калакура Я. С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В. М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Плисюк В. П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Пасічник М. С. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б. П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г. О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С. Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федака С. Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Мацкевий Л. Г. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А. Л. (Москва, Росія)
доктор філологічних наук Єрмоленко С. Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик Я. С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П. П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І. П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мосенкіс Ю. Л. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М. В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Зимомря М. Г. (Дрогобич, Україна)
доктор філологічних наук Партико З.В. (Запоріжжя, Україна)

Редколегія: доктор історичних наук, професор УУМ, професор УЛС, професор ЛНАУ, провідний науковий співробітник ННДІУ МОН України, академік МАНЄ, академік АНВШУ, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо**(Головний редактор)**, доктор філософських наук, професор, академік АНВШУ М.П.Недюха**(заступник головного редактора)**, кандидат історичних наук, наковий співробітник ННДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, доцент О.І.Сурмач, кандидат історичних наук Баран І.В., доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови ННДІУ, В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент З.М.Бичко, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова, кандидат філологічних наук, доцент Р.В.Кюнцлі **(літературний редактор)**, О.В.Огірко, доктор філософії, ад'юнкт-професор ЛНАВМ ім. С.З.Гжицького, кандидат філософських наук, доцент Т.П.Кононенко, доктор технічних наук, професор Львівської Академії Друкарства І.В.Огірко**(технічний редактор)**.

ISBN978-966-665-570-01 **©Національний науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.**
© Журнал "Українознавець".

Академік Віктор Ідзьо серед студентів освітньо кваліфікаційного рівня “магістр”, авторів наукових праць з лекційного курсу «Українознавство». (2011р.)

Зміст

І. Наукові статті студентів освітньо кваліфікаційного рівня "магістр" ЛНАУ, які прослухали лекційний курс д. і.н., професора, академіка МАНЄ, академіка АНВШУ, лауреата премії ім. ак. І. П.Крип'якевича Віктора Святославовича Ідзя "Українознавство"

***Берлінець Микола*. Бачення національної історичної освіти через призму українознавства…….....8**

***Берлінець Юрій.* Культура в системі українознавства……13**

***Вітрух Петро*. Становлення і основні етапи Українознавства……16**

***Волковський Юрій*. Українська перспектива та проблема вступу України до Європейського Союзу…….20**

***Крочак Володимир*.Україна як цілісність:територіальний та етнонаціональний виміри……24**

***Михалевський Юрій*.Становлення, основні етапи розвитку Українознавства.……..27**

***Неволя Сергій*. Межі українського етносу на мапах та в документальних джерелах різного періоду……...30**

***Прокопенко Катерина, Окань Христина*. Походження українського народу……36**

***Чиж Валерій*. Українська перспектива……39**

ІІ. Наукові праці вчених українознавців

***Барабаш Галина, Барабаш-Ревак Ольга.*Жіночий рух у Галичині кінця XIX – початку XX століття……42**

***Баран Ігор, Мазур Орест*. Ставлення російської окупаційної влади до населення Галичини(1914 - 1915 рр.)……46**

***Бурка Любомира.* Діяльність, виступи та духовні науки Блаженнішого Мирослава Івана Кардинала Любачівського: основні акценти(за матеріалами Радіо "Воскресіння" та "Агенції Реілігійної Інформації") в контексті з'ясування історико-духовних проблем наукового українознавства……53**

***Ідзьо Віктор*. Дивізія "Галичина" у світлі німецької військової документації та радянських військових архівів. Порівняльний аналіз джерел в контексті досліджень наукового українознавства……..67**

***Кобилюх Василь*. Праісторія назв ХІМІЇ і ХЕМІЇ в контексті дослідження наукового українознавства……77**

***Крамарчук Тетяна.* Особливості формування національних діаспор в іншоетнічному середовищі (на прикладі української меншини Республіки Башкортостан)……...87**

***Кушнарьова Тетяна*. Вплив політики тоталітарного режиму на архітектуру міжвоєнного періоду України(в контексті досліджень історичного українознавства)……...91**

***Кюнцлі Романа, Штеффен Вікторія.* Обставинний прислівник у конексті художнього твору (на матеріалі житомирської прозової школи)……96**

***Лазарєва Валентина*. Проблема етнонаціональної єдності українського народу в українознавчій творчості П.Куліша: до історіографії досліджень…….....111**

***Мисак Наталія, Кюнцлі Романа*. Українська мова в системі вищої освіти Галичини наприкінці XIX – на початку XX ст……118**

***Наконечний Роман, Копитко Андрій.* Г.С. Сковорода про концептуальні засади виховної роботи з молоддю…….....126**

***Недюха Микола.*Верховна Рада України як суб'єкт міжпарламентського діалогу релігій і цивілізацій……130**

***Пискач Ольга.* Особливості парцелювання основних синтагм складного речення в мові закарпатської преси кінця XX–початку XXI ст…….....134**

***Плисюк Василь*. Чому І. Я. Франко зрікся соціалізму на користь національної демократії……138**

***Савчук Борис.* Міжнародна діяльність Софії Русової……...140**

***Тимощук Борис*. Язичницькі святилища Галицької Русі……145**

***Федотова Оксана.*Цензура друкованих видань в Україні під час Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років…152**

***Юрчук Оксана.* Стереотипи України та українця в польській консервативній пресі 1918-1920-х рр……158**

ІІІ. Рецензії.

***Варзар Іван.* Рецензія на статтю д.філос. наук, проф., Заслуженого діяча науки і техніки України, завідуючого сектором методології Інституту законодавства Верховної Ради України НедюхиМиколи Петровича "Верховна Рада України як суб'єкт міжпарламентського діалогу релігій і цивілізацій"……..164**

***Дерпак Олена*. Рецензія на статтю к. філол. н., доц. Кюнцлі Р.В. та здобувача Штеффен В.В. "Обставинний прислівник у контексті художнього твору (на матеріалі житомирської прозової школи)"…….....164**

***Зайчук Олег.*Рецензія на статтю д.філос.наук, проф., Заслуженого діяча науки і техніки України, завідуючого сектором методології Інституту законодавства Верховної Ради України Недюхи Миколи Петровича "Верховна Рада України як суб'єкт міжпарламентського діалогу релігій і цивілізацій"……165**

***Ідзьо Віктор*. Рецензія на статтю Галини Барабаш, Ольги Барабаш-Ревак "Жіночий рух у Галичині кінця XIX – початку XX століття"……...165**

***Ідзьо Віктор*. Рецензія на статтю І. В. Барана, О. Я. Мазура, "Ставлення російської окупаційної влади до населення Галичини (1914-1915 рр.)"…….....166**

***Ідзьо Віктор*. Рецензія на статтю Любомири Бурки "Діяльність, виступи та духовні науки Блаженнішого Мирослава Івана Кардинала Любачівського: основні акценти(за матеріалами Радіо "Воскресіння" та "Агенції Реілігійної Інформації") в контексті з'ясування історико-духовних проблем наукового українознавства"……....166**

***Ідзьо Віктор*. Рецензія на статтю сенскритолога Василя Кобилюха "Праісторія назв ХІМІЇ і ХЕМІЇ в контексті дослідження наукового українознавства"……...167**

***Ідзьо Віктор*. Рецензія на статтю Тетяни Крамарчук "Особливості формування національних діаспор в іншоетнічному середовищі (на прикладі української меншини Республіки Башкортостан)"….……...168**

***Ідзьо Віктор*. Рецензія на статтю Валентини Лазарєвої "Проблема етнонаціональної єдності українського народу в українознавчій творчості П. Куліша: до історіографії досліджень"……...169**

Ідзьо Віктор. **Рецензія на статтю доктора історичних наук, професора, В.П.Плисюка "Чому І.Я.Франко зрікся соціалізму на користь національної демократії"……...169**
Ідзьо Віктор. **Рецензія на статтю Бориса Савчука " Міжнародна діяльність Софії Русової"…….……171**
Ідзьо Віктор. **Рецензія на статтю Бориса Тимощука "Язичницькі святилища Галицької Русі"…….....171**
Ідзьо Віктор. **Рецензія на статтю Оксани Федотової "Цензура друкованих видань в Україні під час Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років"…….....172**
Копитко Андрій. **Рецензія на статтю кандидата історичних наук Мисак Н.Ф. та кандидата філологічних наук, доцента Кюнцлі Р.В. "Українська мова в системі вищої освіти Галичини наприкінці XIX – на початку XX ст."……173**
Кюнцлі Романа. **Рецензія на наукові статті студентів 6-го курсу, які прослухали лекційний курс докт. іст. наук., професора В.С.Ідзя "Українознавство"……...174**
Кюнцлі Романа. **Рецензія на статтю кандидата філологічних наук, доцента кафедри української мови Ужгородського національного університету Пискач Ольги Дмитрівни "Особливості парцелювання основних синтагм складного речення в мові закарпатської преси кінця XX–початку XXI ст."……..175**
Лисий Василь. **Рецензія на статтю доцентів Львівського національного аграрного університету Наконечного Р. А., Копитка А. Д. "Г. С. Сковорода про концептуальні засади виховної роботи з молоддю"……175**
Пришляк Михайло. **Рецензія на статтю доктора історичних наук, професора, академіка В.С. Ідзя "Дивізія "Галичина" у світлі німецької військової документації та радянських військових архівів. Порівняльний аналіз джерел в контексті досліджень наукового українознавства"…….....177**
Онишко Леся. **Рецензія на статтю в. о. доцента Львівського національного аграрного університету Юрчук Оксани Федорівни Стереотип України та українця у польській консервативній пресі 1918-1920-х рр……...177**
Степанюк Андрій, Кюнцлі Романа. **Рецензія на статтю здобувача Кушнарьової Тетяни "Вплив політики тоталітарного режиму на архітектуру міжвоєнного періоду України (в контексті досліджень історичного українознавства)"……177**

IV. Пам'ятка авторові

Головний редактор В. Ідзьо, В. Плисюк - член редакційної ради наукового журналу «Українознавця»

Content

I. Scientific articles of masters of LNAU who attended the lecture course"Ukrainian Studies"of doctor of historical sciences, academician IASE, academician ASHSU, laureate of the prize named after academician I.P.Krypiakevych Viktor Sviatoslavovych Idzo.

Berlinets Mykola. **The vision of national education on historical sciences through the prism of Ukrainian Studies…….....8**

Berlinets Yurii. **Culture in the system of Ukrainian Studies……..13**

Vitrukh Petro**. Formation and main stages of Ukrainian Studies…….……16**

Volkovskyi Yurii**. Ukrainian perspective and the problem of Ukrainian joining the European Union……20**

Krochak Volodymyr**. Ukraine as integrity: territorial and ethno-national dimensions……..24**

Mykhalevskii Yurii**. Formation, main stages of development of Ukrainian Studies……27**

Nevolia Serhii. **Boundaries of Ukrainian ethnos on the maps and documents of different periods……...30**

Prokopenko Kateryna, Okan Khrystyna. **Origin of the Ukrainian people……36**

Chyzh Valerii**. Ukrainian perspective……..39**

II. Scientific works of Ukrainian Studies scientists

Barabash Halyna, Barabash-Revak Olha. **Women's movement in Galicia in the end of XIX century – at the beginning of XX century…….....42**

Baran Ihor, Mazur Orest. **The attitude of Russian occupation regime toward the people of Galicia (1914-1915)……46**

Burka Liubomyra. **Activity, speeches and ecclesiastical lessons of his Beatitude Myroslav Ivan Cardinal Lobachivskyi: the main points (based on the materials of radio "Voskresinnia" and "Agency of Religious Information") in the context of identification of historical and ecclesiastical problems of scientific Ukrainian Studies…….53**

Idzo Viktor. **Division"Galicia" in the light of the German military documentation and Soviet military archives. A comparative analysis of sources in the context of researches of scientific Ukrainian Studies…….67**

Kobyliukh Vasyl. **Prehistory of names "KHIMIIA" and "KHEMIIA" (two names of "Chemistry") in the contex of researches of Ukrainian Studies……..……77**

Kramarchuk Tetiana. **The peculiarities of the formation of Ukrainian diasporas in the other ethnical environment (based on the example of Ukrainian minority of the republic of Bashkortostan)…….....87**

Kushnariova Tetiana. **The influence of totalitarian regime policy on architecture of inter-war period of Ukraine (in the contex of researches of historical Ukrainian Studies)…….……..91**

Kiuntsli Romana, Shteffen Viktoriia. **Adverbial adverb in the context of artistic work (based on materials of Zhytomyr prose school)…….……96**

Lazarieva Valentyna. **The problem of ethno-national integrity of Ukrainian people in Ukrainian Studies creativity of P. Kulish: to historiography of researches…….……..111**

Mysak Nataliia, Kiuntsli Romana. **The Ukrainian language in the system of higher education of Galicia in the end of XIX century - at the beginning XX century..……..……..118**

Nakonechnyi Roman, Kopytko Andrii. **H.S. Skovoroda about conceptual fundamentals of pedagogical work with youth…….126**

Nediukha Mykola. **The Supreme Council of Ukraine as a Subject of the Interparliamentary Dialog of Religions and Civilizations……..130**

Pyskach Olha. **The peculiarities of parcelling of the main syntagmas of the complex sentence in the language of Transcarpathian press in the end of XX century – at the beginning of XXI century…….....134**

Plysiuk Vasyl. **Why did I.Ya.Franko renounce from socialism in behalf of national democracy……138**

Savchuk Borys. **The international activity of Sofiia Rusova……140**

Tymoshchuk Borys. **Pegan sanctuaries of Galicia Rus…….145**

Fedotova Oksana. **The history of censorship printed editions in Ukraine for a period Grate Patriotic war 1941-1945……...152**

Yurchuk Oksana. **The stereotype of Ukraine and Ukrainian in the Polish conservative press (1918-1920-s)…158**

III. Reviews

Varzar Ivan. **Review on the article of doctor of philosophy, professor, honoured worker of science and techniques of Ukraine, the head of the sector of methodology of Institute of legislation of the Supreme Council of Ukraine Nediukha Mykola Petrovych "The Supreme Council of Ukraine as a Subject of the Interparliamentary Dialog of Religions and Civilizations"…….164**

Derpak Olena. **Review on the article of candidate of philological sciences, associate professor Kiuntsli R.V. and researcher Shteffen V.V. "Adverbial adverb in the context of an artistic work(based on the materials of Zhytomyr prose school)"……164**

Zaichuk Oleh. **Review on the article of doctor of philosophy, professor, honoured worker of science and techniques of Ukraine, the head of the sector of methodology of Institute of legislation of the Supreme Council**

of Ukraine Nediukha Mykola Petrovych "The Supreme Council of Ukraine as a Subject of the Interparliamentary Dialog of Religions and Civilizations"……165
***Idzo Viktor.* Review on the article of Halyna Barabash, Olha Barabash-Revak "Women's movement in Galicia in the end of XIX century – at the beginning of XX century"……165**
***Idzo Viktor.*Review on the article of I.V. Baran, O. Ya.Mazur "The attitude of Russian occupation regime toward the people of Galicia (1914-1915)"……166**
***Idzo Viktor.* Review on the article of Liubomyra Burka "Activity, speeches and ecclesiastical lessons of his Beatitude Myroslav Ivan Cardinal Lobachivskyi: the main points (based on the materials of radio "Voskresinnia" and "Agency of Religious Information") in the context of identification of historical and ecclesiastical problems of scientific Ukrainian Studies"……166**
***Idzo Viktor.* Review on the article of sanscrit scientist Vasyl Kobyliukh "Prehistory of names "KHIMIIA" and "KHEMIIA" (two names of "Chemistry") in the contex of researches of Ukrainian Studies"…….....167**
***Idzo Viktor.* Review on the article of Tetiana Kramarchuk "The peculiarities of the formation of Ukrainian diasporas in the other ethnical environment (based on the example of Ukrainian minority of the republic of Bashkortostan)"…….....168**
***Idzo Viktor.* Review on the article of Valentyna Lazarieva "The problem of ethno-national integrity of Ukrainian people in Ukrainian Studies creativity of P. Kulish: to historiography of researches"…….169**
***Idzo Viktor.* Review on the article of doctor of historical sciences, professor of the department of Ukrainin Studies of Lviv National Agrarian University Vasyl Plysiuk " Why did I.Ya.Franko renounce from socialism in behalf of national democracy"…….....169**
***Idzo Viktor.* Review on the article of Borys Savchuk "The international activity of Sofiia Rusova"……..171**
***Idzo Viktor.* Review on the article of Borys Tymoshchuk "Pegan sanctuaries of Galicia Rus"…….....171**
***Idzo Viktor.* Review on the article of Oksana Fedotova "The history of censorship printed editions in Ukraine for a period Grate Patriotic war 1941-1945"……172**
***Andrii Kopytko.* Review on the article of candidate of historical sciences Mysak N.F. and candidate of philological sciences, associate professor Kiuntsli R.V. "The Ukrainian language in the system of higher education of Galicia in the end of XIX century - at the beginning XX century"……...173**
***Kiuntsli Romana.* Review on scientific articles of masters who attended lecture course of doctor of historical sciences, professor V. S. Idzo "Ukrainian Studies"……..174**
***Kiuntsli Romana.* Review on candidate of philological sciences, associate professor of the department of the Ukrainian language of Uzhhorod national university Pyskach Olha Dmytrivna "The peculiarities of parcelling of the main syntagmas of the complex sentence in the language of Transcarpathian press in the end of XX century – at the beginning of XXI century"…….....175**
***Lysyi Vasyl.* Review on the article of associate professors of Lviv national agrarian iniversity Nakonechnyi R.A., Kopytko A.D. "H.S. Skovoroda about conceptual fundamentals of pedagogical work with youth"…….175**
***Pryshlyak Mykhajlo.* Review on the article of doctor of historical sciences, professor, academician Viktor Idzo "Division"Galicia" in the light of the German military documentation and Soviet military archives. A comparative analysis of sources in the context of researches of scientific Ukrainian Studies"…….177**
***Onyshko Lesia.* Review on the article of acting associate professor of Lviv National Agrarian University Yurchuk Oksana Fedorivna "The stereotype of Ukraine and Ukrainian in the Polish conservative press (1918–1920-s)"…….……177**
***Stepaniuk Andrii, Kiuntsli Romana.* Review on the article of Kushnariova Tetiana "The influence of totalitarian regime policy on architecture of inter-war period of Ukraine (in the contex of researches of historical Ukrainian Studies)"…….……177**

IV. The Recommendations for the Author

Головний редактор В.Ідзьо в книзі «Науковці України - еліта держави», Р.Кюнцлі - літературний редактор, В.Плисюк член редакційної ради науковго журналу «Українознавець»

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE

ЛЬВІВ
LVIV 2012
ВИПУСК
ISSUE XII

Міністерство освіти і науки України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігіон»
Кафедра українознавства
Українського державного університету в Москві

Ministry of Education and Science of Ukraine
National Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University «L'viv Stavropigion»
Department of Ukrainian Studies
Ukrainian University in Moscow

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск – Issue XII

Львів – Lviv
2012р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 12

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА
КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ МІСТА МОСКВИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE OF UKRAINIAN STUDIES
DEPARTMENT OF UKRAINIAN STUDIES OF UKRAINIAN UNIVERSITY IN MOSCOW

Друкується за рішенням редакційної ради журналу «Українознавець»,
протокол № 1 від 18 січня 2012р. та протокол №2 від 27. 01. 2012р. кафедри українознавства УУМ
The journal is published according to the decision of the Editorial Board of
Connoisseur of Ukraine, minutes №1, January 18, 2012 and minutes №2, January 27, 2012.

В XII числі «Українознавця» опубліковані наукові праці вчених-українзнаців, які досліджують українську діаспору в Росії, з нагоди 20-ти ліття заснування Українського державного університету м. Москви(1992-2012рр.).

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск - Issue XII. - Львів, 2012.

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

доктор історичних наук Баран В. Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С. І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М. В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Калакура Я. С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В. М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Плисюк В. П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Пасічник М. С. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б. П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г. О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С. Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федака С. Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Мацкевий Л. Г. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А. Л. (Москва, Росія)
доктор філологічних наук Єрмоленко С. Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик Я. С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П. П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І. П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мосенкіс Ю. Л. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М. В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Зимомря М. Г. (Дрогобич, Україна)
доктор філологічних наук Партико З.В. (Запоріжжя, Україна)

Редколегія: ректор УУМ, доктор історичних наук, професор УУМ, професор УЛС, професор ЛНАУ, провідний науковий співробітник ННДІУ МОН України, академік МАНЄ, академік АНВШУ, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо **(Головний редактор)**, про-ректор УУМ, доктор історичних наук, професор УУМ В.М.Кабузан, професор УУМ О.Я.Головко, доктор філософських наук, професор, академік АНВШУ М.П.Недюха**(заступник головного редактора)**, кандидат історичних наук, наковий співробітник ННДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, доцент О.І.Сурмач, кандидат історичних наук Баран І.В., кандидат історичних наук Артюх В.С., доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови ННДІУ, В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент З.М.Бичко, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова, кандидат філологічних наук, доцент Р.В.Кюнцлі **(літературний редактор)**, О.В.Огірко, доктор філософії, ад'юнкт-професор ЛНАВМ ім. С.З.Гжицького, кандидат філософських наук, доцент Т.П.Кононенко, доктор технічних наук, професор ЛАД І.В.Огірко**(технічний редактор),** доктор технічних наук, професор, президент МАНЕ Є. Ширяєв.

ISBN 978-966-665-570-12

© Національний науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
© Український державний університет в Москві.
© Кафедра українознавства Українського державного університету в Москві.
© Журнал «Українознавець».

Українському державному університету в Москві – ХХ років! (1992-2012рр.)

Виступ ректора, доктора історичних наук, професора, академіка В.С.Ідзьо на засіданні Вченої Ради з нагоди ХХ-ти ліття Українського державного університету міста Москви(1992-2012рр.)!
Отець УГКЦ міста Москви благословляє Вчену Раду, колектив Українського державного університету міста Москви в час його ХХ-ти ліття на подальшу науково-освітню працю!

Ось і пройшло 20 важких і активних років діяльності єдиного за всю багатовікову історію Росії Українського державного університету в Москві(УУМ)!(1992-2012рр.).

Вже у 1992 році ректорат УУМ, під час реєстрації та розбудови Українського державного університету в Москві, зрозумів прописну істину Кузьми Пруткова: «Спасіння потопаючих, справа рук самих потопаючих». Однак не дивлячись на всю важкість науково-освітньої діяльності в Росії, Український державний університет в Москві за час 20-ти літнього функціонування(1992-2012рр.) зробив багато, щоб розбудити українську діаспору в Росії, з наукової точки зору з'ясовувати її запити і потреби.

Будучи єдиним державним освітньо-науковим закладом за всю багатовікову історію української діаспори в Росії, вперше кінці ХХ століття, на межі тисячоліть, та в першій чверті ХХІ століття, Український державний університет в Москві надав українську вищу освіту українцям в Москві та в Росії, з наукової точки зору вивчав проблеми зародження, становлення та розвитку української діаспори в Росії, українсько-російські відносини в нових історичних реаліях, в яких опинилися українців Росії після розвалу радянської імперії.

Через призму 20-ти ліття(1992-2012рр.) ректорат, вчена рада та колектив Українського державного університету в Москві в 2012 році опинилися сам на сам у протистоянні з новими проявами російського реваншизму, українофобії та великодержавного шовінізму в Росії. В умовах демократії в Росії та розвитку дружніх взаємостосунків між українцями та росіянами, УУМ мав би бути в Росії у ХХІ столітті найуспішніший український діаспорний вищий освітній та науково-дослідний заклад, як приклад для всього решти українського світу, однак цього за 20 років не сталось і на жаль, мрії українців в єдиний демократичний період історії Росії не збулись…

Сьогодні в час 20-ти літнього ювілею(1992-2012рр.) Український державний університет в Москві у важких умовах російської реальності, терору, провокацій та дискридитацій творить українську науку в Москві та Російській Федерації, яку напрацював на Міжнародних наукових конференціях, які проводились колективом УММ в Росії та Україні у 1997-2012 роках та у XVIII томах Наукового Вісника...

Ректор Українського державного університету в Москві,
головний редактор наукового журналу «Українознавець»,
доктор історичних наук, професор, академік - Віктор Ідзьо

Зміст

Переднє слово головного редактора……..3

Історія

Бабенко Василь. **Українці в Башкирії у XIX-XXI століттях……6**

Ідзьо Віктор. **Журнал «Украинская жизнь» - культурний, науково-просвітницький, політичний орган українців Москви та Росії 1912-1917 років. До 100-річчя з часу заснування(1912-2012рр.)…….....7**

Мамай Олександр. **Український національний рух у Зеленому Клині…….....31**

Осауленко Володимир. **Історіографія України - сучасна українознавча концепція для української діаспори в Росії та науковців України з Українського університету міста Москви....…….....37**

Прохоренко Володимир. **Історико-соціологічна канва українського питання в Росії……49**

Тимощук Борис. **Останні напрацювання Українського Історичного Клубу міста Москви……..51**

Чорномаз Вячеслав. **Українці на Далекому Сході.Історія, статистика - (XIX-XXI століття).....53**

Філологія

Ідзьо Віктор. **Український письменник-москвич, Василь Трофимович Наріжний – основоположник українського роману…….....60**

Крикуненко Віталій. **До історії української літератури в Російській Федерації…….....64**

Окара Андрій. **Типи соціально-писхологічного позиціонування в комукативно-мовній ситуації України…….....68**

Петрова Тамара. **До історії походження «Руської» азбуки (Кирилиці)……..72**

Плющ Мирослава. **Український мовознавець Павло Плющ та українська інтелігенція в 20 -70 - ті роки. Дослідження з Москви.....76**

Храбан Олег. **Кирило-Мефодіївська Біблія…….....80**

Шевченко Катерина. **Українська література в фондах Російської державної бібліотеки……..92**

Рецензії.

Голубка Сергій. **Українське націознавство в Українському державному університеті міста Москви(1992-2012рр.). Рецензія на Науковий Вісник Українського державного університету міста Москви……..…….....94**

Огірко Олег. **Рецензія на наукову працю ректора, завідувача кафедрою українознавства Українського державного університету в Москві, доктора історичних наук, академіка Віктора Ідзьо «Українські Греко-Католики в Росії»…….....96**

Наші автори……98

Пам'ятка авторові…….....99

Головний редактор В.Ідзьо, О.Головко, В.Кабузан члени редколегії наукового журналу «Українознавець»

Content

The first word of the editor-in-chief. …….3

History

***Babenko Vasyl.*Ukrainians in Bashkiriya…….....6**
***Idzo Viktor.*Magazine "Ukrainian life" – cultural, scientific and enlightenment, political institution of Ukrainians of Moscow and Russia of 1912-1917 years. On the occasion of 100 anniversary since the establishment (1912-2012 years)…….....7**
***Mamai Oleksandr.*Ukrainian national movement in Zelenyi Klyn…….....31**
***Osaulenko Volodymyr.* Historiography of Ukraine – modern Ukrainian concept for Ukrainian Diaspora in Russia and scientists of Ukraine from Ukrainian University of Moscow……..37**
***Prokhorenko Volodymyr.*Historical and social canvas of Ukrainian question in Russia……49**
***Tymoshchuk Borys.*Last developments of Ukrainian Historical Club of the city of Moscow……51**
***Chornomaz Viacheslav.*Ukrainians on Far East. History, statistics (XIX-XXI centuries)……..53**

Philology

***Idzo Viktor.*Ukrainian writer-moscower Vasyl Trofymovych Narizhnyi – founder of Ukrainian novel.....60**
***Krykunenko Vitalii.*To the history of Ukrainian literature in Russian Federation……..64**
***Okara Andrii.*Types of socio and psychological positioning in the communicative and language situation of Ukraine…….....68**
***Petrova Tamara.*To the history of the origin of "Rus" alphabet (Cyrillic alphabet)……...72**
Myroslava Pliushch.Ukrainian linguist Pavlo Pliushch and Ukrainian intellectuals in 20-70 years. Research from Moscow……..76
***Khraban Oleh.*Cyril and Methodius Bible…….....80**
***Shevchenko Kateryna.*Ukrainian literature in the stocks of Russian state library….....92**

Reviews

***Holubka Serhii.*Ukrainian National Studies in Ukrainian state university of the city of Moscow (1992-2012).Review on Scientific Bulletin of Ukrainian state university of the city of Moscow……..94**
***Ohirko Oleh.*Review on the scientific work of the rector, the head of Ukrainian Studies department of Ukrainian state university in Moscow, doctor of historical sciences, academician Viktor Idzo "Ukrainian Greek-Catholics in Russia"…….....96**
Our authors…….....98
The Recommendations for the Author…….....99

Головний редактор, академік Міжнародної Академії Наук Євразії В.Ідзьо,
Є. Ширяєв, президент Міжнародної Академії Наук Євразії,
член редколегії наукового журналу «Українознавець»

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE
УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE
ЛЬВІВ
LVIV
2013
ВИПУСК
ISSUE
XIII

Міністерство освіти і науки України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету «Львівський Ставропігіон»
Кафедра українознавства
Українського державного університету в Москві

Ministry of Education and Science of Ukraine
National Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University «L'viv Stavropigion»
Department of Ukrainian Studies
Ukrainian University in Moscow

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск – Issue XIII

Львів – Lviv
2013р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 12

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства та всесвітньої історії
Кафедра українознавства Українського державного університету в Москві
Ministry of Education and Science, youth and sport of Ukraine
National Research Institute of Ukrainoznavstvo and world history
Department of Ukrainian Studies Ukrainian University in Moscow

Друкується за рішенням редакційної ради журналу «Українознавець»,
протокол № 1 від 3 січня 2013р. та протокол №2 від 10. 01. 2013р. кафедри українознавства УУМ
The journal is published according to the decision of the Editorial Board of
Connoisseur of Ukraine, minutes №1, January 3, 2013 and minutes №2, January 10, 2013.

В XIII числі «Українознавця» за 2013 рік опубліковані наукові праці, рецензії вчених-українзнавців з Львова, Києва та Москви, які досліджують проблеми наукового українознавства.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск - Issue XIII. - Львів, 2013.

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

доктор історичних наук Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В.М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Плисюк В.П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Пасічник М.С. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б.П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г.О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С.Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федака С. Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Мацкевий Л. Г. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А.Л. (Москва, Росія)
доктор філологічних наук Єрмоленко С.Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик Я.С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мосенкіс Ю.Л. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М.В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Зимомря М.Г. (Дрогобич, Україна)
доктор філологічних наук Партико З.В. (Запоріжжя, Україна)

Редколегія: ректор УУМ, доктор історичних наук, професор УУМ, професор УЛС, професор ЛНАУ, провідний науковий співробітник ННДІУ МОН України, академік МАНЄ, академік АНВШУ, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо **(Головний редактор)**, директор ННДІУВС доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, ректор УЛС, кандидат педагогічних наук, професор Я.М.Кміт, доктор філософських наук, професор, академік АНВШУ М.П.Недюха **(заступник головного редактора)**, доктор технічних наук, професор ЛАД І.В.Огірко **(технічний редактор),** кандидат історичних наук, науковий співробітник ННДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, доцент О.І.Сурмач, кандидат історичних наук, доцент Баран І.В., кандидат історичних наук, доцент Артюх В.С., кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови ННДІУ, В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, доктор філології, доцент П.В.Коваль, кандидат філологічних наук, доцент З.М.Бичко, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова**(літературний редактор)**, кандидат філологічних наук, доцент Р.В.Кюнцлі, доктор філософії, ад'юнкт-професор ЛНАВМ ім. С.З.Гжицького О.В.Огірко, доктор технічних наук, професор, президент МАНЕ Є. Шіряєв, доктор філософських філософських наук, професор Т.П.Кононенко, кандидат юридичних наук, професор В.С.Гаркуша, викладач, перекладач кафедри іноземних мов ЛНАУ І.М.Турчин, доцент кафедри українознавства УЛС В.В.Гаюк.

ISBN 978-966-665-570-13

© Національний науково-дослідний Інститут Українознавства та всесвітньої історії Міністерства освіти і науки молоді та спорту України.
© Кафедра українознавства Українського державного університету в Москві.
© Журнал «Українознавець».

З новою силою і енергією науковий журнал «Українознавець» продовжує крокувати під невтомним редагуванням доктора історичних наук, професора, академіка відділення українознавства Академії Наук Вищої Школи України Вікора Ідзя на ниві українознавства в лоні реформованого Національного науково-дослідного Інституту українознавства та всесвітньої історії Міністерства освіти і науки молоді та спорту України, який і на всі решту часи надає «Українознавцю» свій гриф та право фахового редагування та видання в інфраструктурі наукових видань Національного науково-дослідного Інститутуту українознавства та всесвітньої історії Міністерства освіти і науки молоді та спорту України, що затверджено новим офіційно договором від 1 вересня 2012 року.

Водночас розуміючи і підтримуючи наукову та видавничу специфіку журналу «Українознавець», Національний науково-дослідний Інститутут українознавства та всесвітньої історії Міністерства освіти і науки молоді та спорту України залишає за головним редактором, редакційною радою та редколегією «Українознавця» право формування та затвердження до друку наукових праць.

З повагою на подальшу співпрацю –

Директор
Національного науково-дослідного
Інститутуту українознавства та всесвітньої історії
Міністерства освіти і науки молоді та спорту України,
член Редакційної Ради та Редколегії
наукового журналу «Українознавець»,
доктор філологічних наук, професор, академік Петро Кононенко

Зміст

Наукові праці вчених українознавців

Артюх Вадим, Ідзьо Віктор. **Язичництво стародавнього населення Карпато - Дністровського регіону в контексті вивчення історико-археологічних проблем наукового українознавства……6**

Горенко Лариса. **Культура в системі українознавчих вимірів……...10**

Ідзьо Віктор. **Аналіз мовного та історичного розвитку Хеттської цивілізації, її впливу на розвиток української мови і культури населення території України у XII-XV століттях до нашої ери в контекстів досліджень наукового українознавства…….....14**

Кобилюх Василь. **Праісторія топоніму «Угринів» в українознавстві……28**

Кононенко Петро. **Українознавство, як українська міжнародна система науки і освіти…….....37**

Науменко Наталія. **Українська словесність, як українознавство в системі вищої освіти……41**

Недюха Микола. **Українознавство як наука і навчальна дисципліна……45**

Пасемко Іван. **Українознавчі аспекти української філології «Українська мова в Совєтській Україні»……...51**

Токар Леонід. **Деякі особливості розвитку українознавства в кінці XX – на початку XXI століть……...64**

Федоренко Олександр. **Історіософські засади геополітичних досліджень в українознавстві……72**

Шевченко Володимир. **Українознавчі дослідження світового терену українства…….....79**

Рецензії

Плачинда Сергій. **Паталогія україножерства в Москві - рецензія на книгу С.Родина "Отрекаясь от русского имени"……92**

Юзевич Володимир. **Прогрес Українського державного університету міста Москви - рецензія на XVIII томів Наукового Вісника Українського державного університету міста Москви……...95**

Наші автори……98

Пам'ятка авторові…….....99

Головний редактор, академік Міжнародної Академії Наук Євразії В. Ідзьо,
член редколегії наукового журналу «Українознавець» доцент Кафедри українознавства В. Гаюк

Content

Scientific works of Ukrainian Studies scientists

Artyukh Vadym, Idzo Viktor. **Paganism of the ancient population of the Carpathian-Dniester region in the context of historical and archaeological problems studying of scientific Ukrainian Studies……..……6**
Gorenko Larysa.**Investigation the in system of the Ukrainianknowledge…….....10**
Idzo Viktor. **Analysis of language, historical and culture and religious development of Khetska civilization, its influence on the development of the Ukrainian language, culture and religion of the population on the territory of Ukraine in XII-XV centuries before Christ in the context of scientific Ukrainian Studies researches…….14**
Kobyliukh Vasyl. **The history of toponim of Ugryniv in Ukrainian study…….....28**
Kononenko Petro. **Ukrainian Studies as Ukrainian international system in science and education……..37**
Naumenko Natalia. **Ukraianian verbal art as Ukrainian Studies in the higher education system…….41**
Nedyucha Mukola. **Ukrainian Studies as science and academic discipline……..45**
Pasemko Ivan. **Ukrainian Studies aspects of Ukrainian philology "The Ukrainian language in Soviet Ukraine"…….51**
Tokar Leonid. **Some peculiarities of the development of Ukrainian Studies at the end of XX – the beginning of XXI centuries…….....64**
Fedorenko Alechsandr. **Historical and philosophical bases of geo-political researches in Ukrainian Studies…..72**
Shevchenko Volodymyr. **Ukrainian Studies researches of the world terrain of Ukrainian meaning…….79**
Reviews
Plachynda Serhii.**Pathology of cannibalism of Ukrainian people in Moscow» - review on the book of S.Rodyna «Denying thr Russian name»…….....92**
Yuzevych Volodymyr.**The progress of Ukrainian University of the city of Moscow – review on XVIII volumes of Scientific Visnyk of Ukrainian University of the city of Moscow…….95**
Our authors…….....98
The Recommendations for the Author…….99

(Ректор Університету "Львівський Ставропігіон", професор - Я. М. Кміт, ректор Українського університету в Москві, професор - В.С. Ідзьо)

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ
CONNOISSEUR OF UKRAINE

ЛЬВІВ
LVIV
2014
ВИПУСК
ISSUE
XIV

Міністерство освіти і науки України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету "Львівський Ставропігіон"
Кафедра українознавства
Українського державного університету в Москві
Ministry of Education and Science of Ukraine
National Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University "L'viv Stavropigion"
Department of Ukrainian Studies
Ukrainian University in Moscow

Українознавець-Connoisseur of Ukraine

Головний редактор В.Ідзьо, І.Огірко - технічний редактор наукового журналу «Українознавець»

Випуск – Issue XIV

Львів – Lviv 2014р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 12

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА
КАФЕЖРА УКРАЇНОЗНАВСТВА
УНІВЕРСИТЕТУ "ЛЬВІВСЬКИЙ СТАВРОПІГІН"
КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ МІСТА МОСКВИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE OF UKRAINIAN STUDIES
DEPARTMENT OF UKRAINIAN STUDIES OF UNIVERSITY "L'VIV STAVROPIGIO"
DEPARTMENT OF UKRAINIAN STUDIES OF UKRAINIAN UNIVERSITY IN MOSCOW

Друкується за рішенням редакційної ради журналу «Українознавець»,
протокол № 1 від 18 січня 2014р. та протокол №2 від 4. 01. 2014р. кафедр українознавства УУМ, УЛС.
The journal is published according to the decision of the Editorial Board of
Connoisseur of Ukraine, minutes №1, January 3, 2014 and minutes №2, January 3, 2014.

В XIV випуску «Українознавця» опубліковані наукові праці вчених-українзнаців Кафедри українознавства Українського державного університету в Москві, вчених-українознавців з регіонів Росії, які досліджують українську діаспору в Росії.

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск - Issue XIII. - Львів, 2014.

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

доктор історичних наук Баран В.Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С.І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Калакура Я.С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В.М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Плисюк В.П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Пасічник М.С. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б.П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г.О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С.Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федака С.Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Мацкевий Л.Г. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А.Л. (Москва, Росія)
доктор філологічних наук Єрмоленко С.Я. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик Я.С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І.П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мосенкіс Ю.Л. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М.В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Зимомря М.Г. (Дрогобич, Україна)
доктор філологічних наук Партико З.В. (Запоріжжя, Україна)

Редколегія: ректор УУМ, доктор історичних наук, професор УУМ, професор УЛС, професор ЛНАУ, провідний науковий співробітник ННДІУ МОН України, академік МАНЄ, академік АНВШУ, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича В.С. Ідзьо **(Головний редактор)**, доктор філософських наук, професор, академік АНВШУ М.П.Недюха**(заступник головного редактора)**, ректор УЛС, доктор філософії, професор Я.М.Кміт, кандидат історичних наук, наковий співробітник ННДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, доцент О.І.Сурмач, кандидат історичних наук Баран І.В., доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко, кандидат філологічних наук, професор С.Г.Борзенко, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови ННДІУ, В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.В.Бабаєва, кандидат філологічних наук, доцент Л.І. Конюхова**(літературний редактор)**,кандидат філологічних наук, доцент Р.В.Кюнцлі, доктор філософії, ад'юнкт-професор ЛНАВМ ім. С.З.Гжицького О.В.Огірко, доктор філософських наук, професор УЛС Т.П.Кононенко, доктор технічних наук, професор, президент МАНЕ Є. Ширяєв, перекладач-магістр з англійської філології Ю.В.Борецька, доктор технічних наук, професор ЛАД І.В.Огірко**(технічний редактор)**, кандидат юридичних наук, професор В.С.Гаркуша, викладач, доцент кафедри українознавства УЛС В.В.Гаюк.

ISBN 978-966-665-570-14

© Національний науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
© Кафедра українознавства Університету "Львівський Ставропігін".
© Кафедра українознавства Українського державного університету в Москві.

Кафедра українознавства
Українського державного університету в Москві,
Редакційна рада та редколегія наукового журналу «Українознавець»
вітають українську громадськість з 200 - літтям Тараса Шевченка(1814 -2014рр.)!

Згідно з останнім переписом населення Російської Федерації, який був оприлюднений недавно в Засобах масової інформації Російської Федирайії(РФ) на теренах Росії залишилося у 2014 році всього 1, 93 мільйона українців. Це вже що схоже на українську діаспору США та Канади. За статистичними дослідженнями М.Мартинової в Москві у 2014 році із принаймі до 1 млн. українців, що проживало на 2000 рік, залишилося 154 тис., 104 українці. Попри окозамилювання властиве статистичній службі РФ, цифра 1,93 млн. українців в Росії і в Москві 154 тис, 104 чоловік показова… Вона засвідчує про несприятливі умови проживання українців у Росії та її столиці Москві, відсутність в українців права на національну культуру, освіту, науку участь в бізнесі та політиці.

Власне сьогодні у 2014 році в час святкування українцями РФ 200-ліття з дня народження українського Мойсея - Тараса Григоровича Шевченка, можемо говорити про повне політичне безправ'я українців Росії.

Антиукраїнські акції навколо роботи Української бібліотеки в Москві, заборона національної культурної автономії українців в Росії, заборона і ліквідація Об'єднання українців Росії, цькування терор та дескридитація Українського Історичного Клубу міста Москви, обмеження діяльності та нефінансування Українського державного університету в Москві демонструють лише крихту тих проблем з якими щоденно стикаються українці в Москві та Росії.

За відсутністю будь-якої інформаційної бази(газет, радіо, телебачення) українці в Москві, Росії не спроможні захищати свої права, тому чимало українців за минулі роки виїхали і продовжують виїзджати з Москви та регіонів РФ в Україну… Звичайно російська влада по своєму трактує різке зменшення числа українців в РФ., зокрема процесами асиміляції українців та небажанням організовувати своє громадське, освітнє, наукове, культурно-релігійне середовище…

Однак факти говорять, що влада РФ оголосила українцям справжній терор та тероризм в якому українці у 2014 році опинилися сам на сам з проявими українофобії, великодержавного шовінізму та небажанням задоволення російською владою національних, освітніх, наукових та культруно-релігійних портеб, що й спричинило і буде в подальшому спричиняти українців до переселення в Україну…

© Віктор Ідзьо, доктор історичних наук, професор, академік
засновник, головний редактор наукового журналу «Українознавець»

Зміст

Переднє слово головного редактора……..3

Наукові праці вчених українознавців

Ідзьо Віктор. **Тарас Шевченко у Москві……6**
Кабузан Володимир. **Українське населення Російської імперії та СРСР за кордонами сучасної України. Динаміка чисельності та розміщення українського населення у XVIII-XX століттях……15**
Мануйленко Анатолій. **Наука та освіта в Росії та в Україні у XIV-XIX століття…….....26**
Нам Іван. **Український національний рух в Сибірі в умовах революції та громадянської війни у 1917 - 1922 роках……...39**
Наумова Наталія. **Українські військові формування в Сибірі і російська влада в 1918-1920 роках.....50**
Нирко Олексій. **Українське кобзарство Кубані в XVIII-XX століттях……54**
Окара Андрій. **Українофобія в Москві як гностична проблема…….……65**
Сімеряга Михайло. **Російська держава та сучасна українська діаспора…….....69**
Храбан Олег. **Відображення нових історичних гіпотез у сучасній російській літературі. Критичний огляд……..……72**
Чорномаз Вячеслав. **Українські школи в Далекосхідній Республіці в 1920-1922 роках.……82**
Шикір Микола. **Історія становлення та розвитку української діаспори в Москві……..88**

Рецензії

Кононенко Петро. **Рецензія на підручник доктора історичних наук, академіка Віктора Ідзя «Лекції з Українознавства». Івано-Франківськ «СІМИК», 2013р. - 360с……..……96**
Недюха Микола. **Рецензія на монографію Мирослава Павлюка «Радіо "Воскресіння" - унікальне явище в історії інформаційного простору України у 1989 – 2009 роках». Івано-Франківськ«СІМИК», 2010. - 324с……...97**
Наші автори……98
Пам'ятка авторові……99

Українська греко-католицька громада м. Москви - шанувальник журналу «Українознавець»!

Content

The first word of the editor-in-chief. …….3

Scientific works of Ukrainian Studies scientists

***Idzo Viktor.* Taras Shevchenko in Moscow.....6**
***Kabuzan Volodymyr.*The Ukrainian population of the Russian Empire and the USSR beyond modern Ukraine borders.The size and location dynamics of the Ukrainian population in XVIII-XX centuries……..15**
***Manuilenko Anatoliy.*Science and Education in Russia and Ukraine in XIV-XIX centuries……..26**
***Nam Ivan.*The Ukrainian National movement in Siberia under the conditions of the revolution and the civil war in 1927-1922……39**
***Naumova Nataliya.*Ukrainian military formations in Siberia and Russian authorities in 1918-1920s……50**
***Nyrko Oleksiy.*The Ukrainian kobza playing of Kuban in XVIII-XX centuries……..54**
***Okara Andriy.*The anti-Ukrainian sentiment in Moscow as a Gnostic issue……65**
***Simeryaha Mykhailo.*The Russian state and the modern Ukrainian diaspora……69**
***Khraban Oleh.*The reflection of new historical hypotheses in modern Russian literature. The critical review……72**
***Chornomaz Viacheslav.* Ukrainian schools in the Far Eastern Republic in 1920-1922…….....82**
***Shykir Mykola.*The formation and development history of the Ukrainian diaspora in Moscow……88**

Reviews

***Kononenko Petro.*The review of the textbook "Lectures on Ukrainian Studies" by Doctor of History, Academician Victor Idzo…….....96**
***Nediukha Mykola.*The review of the monograph "Radio "Rebirth" – a unique phenomenon in the information space history of Ukraine in 1989-2009" by Myroslav Pavliuk. Івано-Франківськ «СІМИК», 2010. - 324с……97**
Our authors…….....98
The Recommendations for the Author…….....99

Ініціатор опублікування наукових праць з проблем вивчення української діаспори в Москві та Росії, засновник та головий редактор журналу Українознавець – Віктор Ідзьо

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ

CONNOISSEUR OF UKRAINE

НАУКОВОМУ ЖУРНАЛУ «УКРАЇНОЗНАВЦЬ» 10 РОКІВ

УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ * CONNOISSEUR OF UKRAINE *

2005-2015рр.

ЛЬВІВ LVIV 2015

ВИПУСК ISSUE XV

Міністерство освіти і науки України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства
Кафедра українознавства
Університету “Львівський Ставропігіон”
Кафедра українознавства
Українського державного університету в Москві
Ministry of Education and Science of Ukraine
National Scientific Research Institute of Ukrainian Studies
Department of Ukrainian Studies
University “L’viv Stavropigion”
Department of Ukrainian Studies
Ukrainian University in Moscow

Українознавець

Connoisseur of Ukraine

Випуск – Issue XV

Львів – Lviv 2015р.

ББК 82.3(4 Укр)-7 С 75
УДК 05
У 12

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Національний науково-дослідний Інститут українознавства та всесвітньої історії
Кафедра українознавства Українського державного університету в Москві
Кафедра українознавства Університету "Львівський Ставропігіон"
Ministry of Education and Science, youth and sport of Ukraine
National Research Institute of Ukrainoznavstvo and world history
Department of Ukrainian Studies Ukrainian University in Moscow
Department of Ukrainian Studies of University "L'viv Stavropigion "

Друкується за рішенням редакційної ради журналу "Українознавець",
протокол № 1 від 10 січня 2015р. та протокол №1 від 10. 01. 2015р. кафедр українознавства УУМ, УЛС.
The journal is published according to the decision of the Editorial Board of
Connoisseur of Ukraine, minutes №1, January 10, 2015 and minutes №1, January 10, 2015.

В XV випуску "Українознавця" опубліковані наукові праці вчених-українзнаців з Росії та України, які досліджують українську діаспору в Росії.

XV випуск приурочений 10-літньому ювілею наукового журналу "Українознавець"(2005-2015рр).

Українознавець - Connoisseur of Ukraine
Випуск - Issue XV. - Львів, 2015.

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

доктор історичних наук Баран В. Д. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Васюта С. І. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Грабовецький В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Даниленко В.Н. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Когутяк М. В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Калакура Я. С. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Кабузан В. М. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Плисюк В. П. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Пасічник М. С. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Савчук Б. П. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Санін Г. О. (Москва, Росія)
доктор історичних наук Сворак С. Д. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор історичних наук Терпиловський Р.В. (Київ, Україна)
доктор історичних наук Федака С. Р. (Ужгород, Україна)
доктор історичних наук Мацкевий Л. Г. (Львів, Україна)
доктор історичних наук Хорошкевич А. Л. (Москва, Росія)
доктор філологічних наук Єрмоленко С. Я. (Київ. Україна)
доктор філологічних наук Качкан В.В. (Івано-Франківськ, Україна)
доктор філологічних наук Крик Я. С. (Мюнхен, Німеччина)
доктор філологічних наук Кононенко П. П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мегела І. П. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мосенкіс Ю. Л. (Київ, Україна)
доктор філологічних наук Мушинка М. В. (Пряшів, Словаччина)
доктор філологічних наук Зимомря М. Г. (Дрогобич, Україна)
доктор філологічних наук Партико З.В. (Запоріжжя, Україна)

Редколегія: ректор УУМ, доктор історичних наук, професор УУМ, професор УЛС, професор ЛНАУ, провідний науковий співробітник ННДІУ МОН України, академік МАНЄ, академік АНВШУ, лауреат премії ім. академіка І.П.Крип'якевича лауреат міжнародної премії ім. Короля Данила Галицького - В.С.Ідзьо(**Засновник та головний редактор**), доктор філологічних наук, професор, академік П.П.Кононенко(**Перший заступник головний редактор**), доктор філософських наук, професор, академік АНВШУ М.П.Недюха(**Заступник головного редактора**), ректор УЛС, кандидат педагогічних наук, професор Я.М.Кміт, кандидат юридиичних наук, професор УЛС В.С.Гаркуша(**Заступник головного редактора з юридичних питань)**, доктор юридичних наук, професор А.М.Подоляка, кандидат історичних наук, наковий співробітник ННДІУ О.Б.Ярошинський, кандидат історичних наук, доцент Л.К.Токар, кандидат історичних наук, доцент В.С.Артюх, кандидат історичних наук, доцент І.В.Баран, кандидат філологічних наук, завідувач відділу мови ННДІУ В.Ю.Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент Л.І.Конюхова(**літературний редактор)**, кандидат філологічних наук, доцент Р.В.Кюнцлі, кандидат філологічних наук, доцент В.О.Хитрук, доктор філософії, професор УЛС О.В.Огірко, кандидат історичних наук, доцент УЛС І.І.Сварник, доктор філософських наук, професор УЛС Т.П.Кононенко, перекладач-магістр з англійської філології Ю.В.Борецька, доцент УЛС В.В.Гаюк, доцент УЛС В.О.Кобилюх, докторант історії України К.Хоронжук, аспірант з історії України Т.Мосійчук, доктор технічних наук, професор ЛАД І.В.Огірко(**технічний редактор)**.

©Національний науково-дослідний Інститут Українознавства МОН України.
©Кафедра українознавства Українського державного університету в Москві.
©Кафедра українознавства Університету "Львівський Ставропігін".

ISBN 978-966-665-570-15

Інститут Українознавства МОН України, Кафедра українознавства УУМ, Кафедра українознавства УЛС вітають редакційну раду та редколегію наукового журналу "Українознавець" з 10-ти літтям(2005-2015рр.)! Засновника та головного редактора, академіка Віктора Ідзьо - з 55-ти літтям(1960-2015рр.)!

(Ректор Університету "Львівський Ставропігіон", професор - Я.М. Кміт, ректор Українського університету в Москві, професор - В.С. Ідзьо)

Вітаючи ювіляра наголосимо, що доктор історичних наук, професор, академік АНВШ України Віктор Ідзьо за **55** років доклав багато зусиль для організації українського науково-дослідного життя та міжнародної науково-досліної співпраці між університетами, науково-дослідними інститутами України, Росії, Польщі про що засвідчує активна співпраця між Українським державним університетом міста Москви та Університетом "Львівський Ставропігіон" у спільному бажанні ось уже на протязі **10** - ти років, з Інститутом українознавства МОН України, Інститутом "Полудньо-Всходнім" в Польщі, сприяти розвитку журнала "Українознавець".**©ННДІУМОН України, УУМ, УЛС.**

Зміст

Наукові праці вчених українознавців

Бірюк Микола. **Історія українців у Воронезького Краю……6**
*Доманський Володимир.***Український національний рух в Сибірі в 1918 році та газета "Українське Слово"……..8**
*Дубецький Іван.***Українці Оренбуржя……..12**
*Дудченко Віктор.***Король Данило Галицький – як символ української державності XIII століття.Погляд з Українського Університету міста Москви……...15**
*Завальний Олександр.***Українська незалежність в 1918 році та її вплив на історичні процеси розвитку українського населення Самарської губернії Росії……16**
*Ідзьо Віктор.***Українці в Російській державі……22**
*Кабузан Володимир.***Українська колонізація Далекосхідного краю (Амурської і Приморської областей) у другій половині XIX - початку XX віків(1850-1917 рр.)……..34**
*Кузьменко Наталія.***Переселення полтавців до Росії в кінці XIX - на початку XX століття (за статистичними данними)……...40**
*Литвин Андрій.***Українська діаспора в Карелії. Українська недільна школа у Петрозаводську……42**
*Мануйленко Анатолій.***Переселення полтавських козаків на Кубань на початку XIX століття...……..45**
Нирко Олексій. **Ансамблі та капели бандуристів на Кубані……48**
*Оліфіренко Володимир.***Навчальна книжка для східної діаспори(на матеріалі створення підручників з літератури XX століття)……57**
Паняк Стефан. **Інтеграція: від Атіли до Сталіна……60**
Прохоренко Володимир. **Симптоми імперського розумозамішання……...63**
Рахно Олександр. **Українські благодійні товариства Петербургу на початку XX століття……...68**
*Риндіна Олександра.***Українці в етнокультурній панорамі Томської області……..70**
*Сергеєва Ольга.***Історія українських першопоселень і національної свідомості українців Зеленого Клину……..73**
*Сімеряга Михайло.***Українська діаспора в країнах співдружності незалежних держав та її перспективи……..75**
Чорномаз Вячеслав. **Національно-культурний розвиток українців Зеленого Клину (1900-1922рр.)……..84**

Рецензії

Калакура Олег. **Форпост Української державності XIII століття. Рецензія на працю "Ідзьо Віктор. Король Данило та Українська держава у XIII столітті. – Львів: Сполом, 2008. – 64 с."……..93**
Огірко Олег. **Король Данило Галицький та взаємини Української держави та Західної Церкви в XIII ст. Рецензія на наукову працю "Віктор Ідзьо. Папа Римський Інокентій IV (1243-1254), король України-Русі Данило Романович Галицький (1253-1264). До питання релігійних та політичних взаємин Української держави та Римської Церкви в XIII столітті. – Львів: Сполом, 2009. – 64 с."……95**
Наші автори……..98
Пам'ятка авторові……..99

Кафедра Українознавства – засновник «Українознавця»!

Content

Scientific works of Ukrainian Studies scientists

Biryuk Mykola. **The history of Ukrainians in Voronezh Region……6**
Domanskyi Volodymyr. **The Ukrainian national movement in Siberia in 1918 and the newspaper "The Ukrainian Word"…….8**
Dubetskyi Ivan. **Ukrainians of Orenburg Oblast……...12**
Dudchenko Viktor. **King Danylo Halytskyi as a symbol of Ukrainian statehood of XIII century. The viewpoint of the Ukrainian University in Moscow……15**
Zavalnyi Oleksandr. **Ukrainian independence in 1918 and its influence on historical processes of Ukrainian population development in Russian Samara Guberniya…….....16**
Idzo Viktor. **Ukrainians in the Russian State……..22**
Kabuzan Volodymyr. **Ukrainian colonization of the Far East Region (Amur and Primorsk Oblast) in the second half of XIX – beginning of XX centuries (1850-1917.)……34**
*Kuz'menko Nataliya.***Poltavians' migration to Russia in the end of XIX – beginning of XX centuries (according to statistics)…….....40**
Lytvyn Andriy. **The Ukrainian diaspora in Karelia. Ukrainian Sunday school in Petrozavodsk……42**
*Manuilenko Anatoliy.***Poltavian Cossacks' migration to Kuban in the beginning of XIX century…….....45**
*Nyrko Oleksiy.***Ensembles and choirs of kobza players in Kuban……48**
Olifirenko Volodymyr. **A text book for the Eastern diaspora……57**
Paniak Stefan. **Integration: from Attila till Stalin……60**
Prohorenko Volodymyr. **Imperial insanity symptoms……63**
Rakhno **Ukrainian charity communities of Petesburg in the beginning of XX century……68**
Ryndina Oleksandra. **Ukrainians from ethnocultural perspective in Tomsk Oblast……..70**
Ol'ha Serheieva. **The history of first Ukrainian settlements and Ukrainians' national consciousness of Zelenyi Klyn……73**
Mykhailo Simeriaha. **The Ukrainian diaspora in Commonwealth countries of independent states and its prospects……75**
Viacheslav Chornomaz. **Ukrainians' national-cultural development of Zelenyi Klyn (1900-1922)…….....84**

Reviews

Kalakura Oleh. **The Ukrainian statehood outpost of XIII century. The review of the scientific work by Doctor of History, Professor, Academician Victor Idzio "King Danylo and the Ukrainian state in XIII century……...93**
*Ohirko Oleh.***"King Danylo Halytskyi and relations between the Ukrainian state and the West Church in XIII century". The review of the scientific work by Doctor of History, Professor, Academician Victor Idzio "Pope Innocent IV (1243-1254), king of Ukraine-Rus' Danylo Romanovych Halytskyi (1253-1264). On religious and political relations issues between the Ukrainian state and the Church of Rome in XIII century"……95**
Our authors…….....98
The Recommendations for the Author…….....99

Наукове видання

Українознавець
Connoisseur of Ukraine

Випуск - Issue: I-XV

Технічне забезпечення та комп'ютерний набір під керівництвом доктора технічних наук, професора Львівської Академії Друкарства Огірка І.В.

Наукова редакція:
доктор історичних наук, професор Калакура Я.С.
доктор історичних наук, професор Васюта С.І.

Літературна редакція:
доктор філологічних наук, професор Кононенко П.П.
доктор філологічних наук, професор Мосенкіс Ю.Л.
кандидат філологічних наук, доцент Кюнцлі Р.В.

Переклад англійською мовою:
кандидат філологічних наук, викладач англійської мови УЛС Пасічник Г.П., перекладач, магістр ЛНАУ Турчин І.М., перекладач, магістр ЛНУ Борецька Ю.В.

За редакцією
доктора історичних наук, професора,
завідувача Кафедри Українознавства УУМ,
завідувача Кафедри Українознавства УЛС, віце-президента,
академіка АН «Трипільська Цивілізація», академіка МАНЕ,
академіка АНВШУ, лауреата премії ім. академіка І.П.Крип'якевича,
лауреата Міжнародної наукової премії імені Дагила Галицького,
першого віце-президента Міжнародної Асоціації Українознавців,
члена президії Світової Наукової Ради при СКУ - Ідзьо В.С.

Підписано до друку 10.01.2015р. Формат 60х84/а
Друк резограф. Папір офсетний. Гарнітура-pragmatika.
Ум. Друк. Арк. 32, 81. Обкл.- вид. Арк 23, 48.
Наклад 300 прим. Зам. № 124-864.
Видавництво "Українознавця".

Адреса редакції: "Українознавець"
Україна, 79008, м. Львів, вул. Кривоноса 10,
тел: (097) 496 - 22 - 40, факс:(0322) 97-10-38.
E-mail:ukrainoznavezz@ukr.net
E-mail:vsidzo@mail.ru

Редакційна Рада та Редколегія

Пам'ятка авторові

* Стаття повинна відповідати тематиці журналу і сучасному стану науки, бути літературно опрацьованою.

***Автор статті відповідає за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел і коректне посилання на них.**

* У статті повинні бути присутні такі необхідні елементи; постановка проблеми та її зв'язок із науковими та практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій з даної проблеми; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття; формулювання мети статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження; висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку.

* Структура статті:

>УДК;
>прізвище та ім'я автора;
>назва статті;
>текст статті,
>список використаних джерел,
>резюме російською й англійською мовами (обсягом до 7 рядків) у такій послідовності:
ім'я та прізвище автора, назва статті, текст анотації.

Обсяг статті – 9-12 сторінок комп'ютерного набору.

* Текст статті друкується в одному примірнику українською мовою на білому папері формату А4 кеглем 14 через 1,5 інтервали з дотриманням розмірів полів: верхнього, нижнього і лівого – 30 мм, правого – 10 мм (29 рядків, 60-65 знаків у рядку). Не допускається друкування будь-якої частини тексту меншим інтервалом.

* У тексті статті посилання на використані джерела подаються у квадратних дужках, зазначається порядковий номер і сторінка цитованого джерела.

*Список використаних джерел складається в алфавітному порядку за вимогами Держстандарту.

*Сторінки статті нумеруються за порядком, без пропусків і буквених позначень. Автор підписується на звороті останньої сторінки, чим підтверджує, що дати, цитати, фактичні дані, бібліографія звірені, а стаття готова до видання.

*Ілюстрації та таблиці входять до загального обсягу статті. Загальна кількість ілюстративного матеріалу – таблиць, схем, малюнків – у статті не повинна перевищувати п'яти. Таблиці виконуються згідно з вимогами Держстандарту і розмішуються в тексті статті.

* Разом із роздруком статті необхідно надіслати дискету, в якій файл статті (у двох копіях) записується в редакторі Microsoft Word 97, шрифт – Times New Rornan, розмір шрифту –14, міжрядковий інтервал – 1,5. Схеми та діаграми виконуються в редакторі Word.

*До статті додаються такі супроводжувальні документи:

> рецензія доктора або кандидата історичних чи філологічних наук відповідно до напряму статті,

> повідомлення про автора (прізвище, ім'я, по батькові, посада, спеціальність, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи (повна назва навчального закладу, установи), поштова адреса з індексом, службовий і домашній телефони) та кількість замовлених примірників журналу.

*Редколегія журналу залишає за собою право подавати рукописи на зовнішнє рецензування. Рукописи не повертаються.

*Редакція зобов'язується кожному автору за плату, надіслати один примірник журналу.

Головний редактор, доктор історичних наук, професор, академік АНВШ України Віктор Ідзьо

Зразок подання статті в науковий журнал «Українознавець».

УДК 94 (477)

Володимир Баран

Анти, сіверяни чи руси?

Анотація: *У статті подається проблема з історії України IX століття, зокрема, з'ясовується питання появи норманів-русів в середовищі автохтонів антів, полян та сіверян.*

Основний акцент концентрується на племінних взаємовідносинах слов'ян, автохтонів України та норманів "варягів", хозарів та фіно-угрів.

Ключові слова*: Анти, руси, поляни, древляни, сіверяни, східнослов'янська єдність, давньоруська народність.*

Підходячи до "Повісті минулих літ" як до історичного джерела, де датована, а навіть не датована вступна частина відповідає історичним реаліям (за винятком окремих легендарних епізодів, які не важко виділити), то дискусії про норманство, слов'янство чи іранство русів втрачають свій сенс.

Об'ємний пласт лінгвоісторичної літератури, присвячений цій проблемі, значною мірою заполітизованої, набуває переважно історіографічного значення. Київський літописець чітко, впевнено й однозначно висловлює свою позицію з цього питання. Він знає норманів-русів, до яких належить і київська династія князів Рюриковичів. Оскільки в часи літописця князі вже ослов'янилися, а очолена ними держава,, отримавши назву Русь, поступово поширювала її на племінні об'єднання, що входили до неї ("поляне иже ныне зовомая Русь"), то він, ніби передбачаючи полеміку, вважав за необхідне довести і пояснити нащадкам походження князів і цієї назви.

Називаючи всі чотири північно-східні племена (чудь, словени, кривичі і весь), що посилали посольства "…за море, до варягів, до Русі", - літописець пише: "Бо так звали тих варягів – русь, як ото одні звуться свеями (шведами), а другі – норманами, англами, інші готами, отак і ці"[8,с.12-16].

Літопис, Бертинські анали й перші договори київських князів з Візантією, на наш погляд, дають, порівнюючи, найбільш виразний джерельний матеріал для розуміння складних, часто непередбачено сплетених в єдиний клубок міжетнічних відносин слов'янських племінних об'єднань і різних груп степових номадів, хозарів, норманів ("варягів") напередодні виникнення Київської держави. В інших джерелах "русь" як озброєні загони, купці чи посольства згадуються лише принагідно і слабо піддаються або не піддаються без натяжок, історичним реконструкціям. Звідси така велика кількість різних суперечливих концепцій, історична сутність яких час від часу дещо змінюється, уточнюється, але більш під тиском політичних обставин, ніж з огляду на перегляд старих чи появу нових джерел.

Ми вже в одній із статей, а також монографії проаналізували концепцію Б.О.Рибакова про росомонів-русів[2,с.15-27], підхоплену багатьма радянськими дослідниками. Суть концепції зводиться до того, що багаті скарби VI-VIII ст. Середнього Подніпров'я мартинівського та перещепинського типів належали племенній верхівці слов'янського племені русів. Останнє, на думку Б.О.Рибакова, утворилося внаслідок сармато-слов'янського симбіозу. Воно поглинуло всі інші подніпровські племена й утворило область, яка пізніше, в часи Київської держави, отримали назву "руської землі". Згодом ця назва поширилась на всю державу, відому як Київська Русь. Вже V- VI ст. роси або руси, за Б.О.Рибаковим, витісняють давні імена слов'янських (антських) племен – полян, деревлян, полочан, сіверян та інших і утворюють східнослов'янську єдність – основу майбутньої давньоруської народності[14,с.86-88].

Наступні дослідження і виявлення нових місцезнаходжень скарбів мартинівського типу в ареалі і на поселеннях пеньківської культури антів, а також колочинської культури, показали, що вони належать останнім, як це доводив О.О.Спіцин ще у 1928р[5,с.10-23]. Що стосується скарбів перещепинського типу (Перещепин, Глодоси, Келагеї, Нові Санжари та ін.), то О.К.Амброз та інші дослідники довели, що скарби фактично є багатими елітними поховання тюркських номадів [1,с.109-23]. Разом цей пласт багатих знахідок співпадає у часі з інтегративними процесами на межі Степу і Лісостепу, що відбувалися в середовищі болгарських, аварських та антських племенних елітних груп. Як відомо, саме кочовики, особливо їх еліта, з найдавніших часів накопичувала у своїх руках великі багатства, які нерідко потрапляли разом з ними в могилу. На відміну від них, слов'яни V- VII ст. не залишили нам багатих елітних поховань, хоч за писемними джерелами відомі імена слов'янських племенних вождів (Бож, Мусокій, Ардагаст, Пірогаст, Межамир та ін.). При цьому необхідно підкреслити, що ні в одному із писемних джерел імена слов'янських князів у додержавний період не згадуються у зв'язку з русами. Усі знахідки, що належать до мартинівського типу, разом становлять 24 місцезнаходження – це скарби, закопані перед загрозою пограбування, яку становив для слов'янського землеробського населення та його еліти номадський Степ. У кінці VII – на поч. VIII ст., за археологічними матеріалами, простежується також інфільтрація правобережного населення склавінів в

області антів та їх інтеграція. Недавно з'явилася навіть концепція (І.О.Гавритухін, А.М.Обломський), за якою антська племінна еліта закопала скарби у зв'язку з приходом сюди склавінів[4,с.140-148]. І хоч вона виглядає дещо надуманою щодо воєнної загрози, яку для антів становили склавіни, факт переходу правобережного склавінського населення на лівий берег Дніпра незаперечно підтверджений археологічними матеріалами. Цей процес був тривалим і мирним, тому ховати скарби не було причин. Варто пригадати, що в VII ст. був закопаний скарб і на території давнього Галича, де жили склавіни. Належність скарбів мартинівського типу антам підтверджується не тільки тим, що вони включають один і той самий набір речей, а й тим, що наявні в них речі знаходять собі аналогії серед металевих виробів слов'янських ремісників і нерідко відповідають кам'яним відливним формам із ремісничих майстерень, відкритих як на антських, так і на склавінських поселеннях (Скибинці, Семенки, Бернашівка, Зимне). Якщо порівняти карти розповсюдження скарбів VI-VII ст. мартинівського типу з картами пеньківської і колочинської культур, то неважко переконатися, що переважна їх кількість знаходиться в межах і навіть на поселеннях цих культур. Це визначає їх належність антській верхівці в цьому регіоні.

Отже, скарби мартинівського типу, як і пеньківська культура, належали антам, відомим у Середньому Подніпровії за писемними джерелами. Наявність деяких з них в ареалі Колочинської культури свідчить про інфільтрацію антів у райони Верхнього Подніпров'я, де у III-VIII ст. основною групою було слов'янське населення київської та колочинської культур, що поступово слов'янізувало балтський субстрат.

В основу своєї концепції про належність скарбів слов'янським русам Б.О.Рибаков поклав 129-й параграф праці готського історика Йордана "Гетика", написаної в середині VI ст.[7,с.91-92]. Він інтерпретує етнонім "росомони" як "русские люди" і припускає, що в складі лісостепових слов'янських племен, внаслідок сармато-слов'янського симбіозу, "… окреслилось близько IV ст. плем'я "росів", які жили очевидно в південній частині слов'янського світу, найближчий до готів на р. Рось[14,с.86]. Але з контексту §129 "Гетики" випливає, що термін "gens" вжитий тут Йорданом не в значенні племені, як вважає Б.О.Рибаков, а в значенні роду,, "клану", як його тлумачить О.М.Анфертьєв (не плем'я, а рід росомонів – як "ingente Amala" – рід Амалів)[15,с.113,с.155]. На користь того, що Йордан писав про рід росомонів, а не про плем'я, свідчить і конкретика цього абзацу. Йордан називає імена сестри (Суніхільда) та братів (Сар та Аммій). У тексті "Гетики", де йдеться про племена, по імені називаються, як правило, лише вожді (рекси) чи їх найближче оточення. О.Анфертьєв вважає, що співставлення імені роду росомонів ("Rosomonorum gens") з "… етнонімом русь не має під собою ніякого грунту"[15,с.155]. Тому поняття "Русь", "Русская земля", що нібито означають майже споконвічну етнографічну, мовну, політичну єдність східних слов'ян, а пізніше – давньоруську народність на величезному просторі від Вісли до Волги і від Балтійського до Чорного морів, надумане і нереальне. Писемні джерела для кінця IV – початку VII ст. засвідчують слов'янських антів, а не русів, які, за Б.О.Рибаковим, мали становити ядро майбутньої літописної "Руської землі" у Середньому Подніпров'ї[11,с. 8-15].

Не посилюють концепції про інтеграційну діяльність легендарних слов'янських росів у IV- VII ст. і дані, наведені Б.О.Рибаковим із географічного нарису сирійського автора з середини VI ст. Захарія Ритора або Псевдозахарія.

Легендарний народ "hrws" (грос, ргос), що, за Псевдозахарієм, живе на північ від не менш легендарних амазонок, також не може бути визнаний за слов'ян-русів. Ці казкові неозброєні люди-велетні, "яких і коні носити не могли із-за ваги їх тіла", краще вписуються в міфологію, ніж у реальність. Крім того, лінгвісти пояснюють "hrws" (рос, рус) як іранські форми "rouka"/"ruk", що означає "світло", "блискучий", "білий". О.М.Трубачов приводить багато прикладів ономастичної термінології Північно-Причорноморського регіону, що більш-менш співвідноситься з цими термінами, але він також виводить їх від індоіранської основи "ruksa/rus(s)a", що означає "світлий", "білий"[16,с.223]. Він допускає, що у Приазов'ї, в Північному Причорномор'ї і Тавриді міг існувати етнос з назвою "роси", яка пізніше була перенесена на слов'ян.

Приєднавшись до поглядів О.М.Трубчова, В.В.Седов, на основі археологічної ситуації в цих регіонах, вважає, що асиміляція іраномовних скіфо-сарматів Північного Причорномор'я слов'янським населенням відбулася в час існування черняхівської культури (III – IV ст.), до появи тут тюркських номадів. Це припущення було б логічне, коли б справді на берегах Чорного моря були відкриті слов'янські пам'ятки IV – VII ст. Але їх тут немає . Відомі численні сарматські, скіфо-сарматські або гото-сарматські, а пізніше – тюркські могильники. З приводу білявого народу, що живе у першій половині І тис. н.е. у степах Північного Причорномор'я, хочу вказати на повну відсутність у цьому регіоні навіть елементів слов'янської матеріальної культури на сарматських могильниках у період черняхівської культури. Разом із цим пригадаємо, що Аміан Марцелін пише про наявність там красивих аланів із світлим волссям[7,с.275-276] . Отже, світлі люди, що жили у причорноморських степах, не обов'язково повинні бути слов'янами, на що натякає і О.М.Трубачов. У всякому разі , нам не вдалося жодного разу у степах Дніпровського Причорномор'я виділити будь-які пам'ятки першої половини І тис. н.е., які можна було б зв'язати із слов'янами, хоча ми займалися їх пошуками багато років. Слов'янські пам'ятки першої половини І тис. н.е. відкриті лише у лісостеповій частині України.

Отже, росомони – це сарматське родове ім'я. Термін "hrws" сирійця Псевдозахарія у лінгвістичній літературі пояснюється не як іменник – назва якоїсь етнічної групи, а як прикметник "біляві" ("біляві люди"). Це означення через названі вище причини не відносяться до слов'ян. Спроба вичленити русів із етнонімів "росомони" або "роксолани", розділяючи їх на дві частини (такі спроби відомі з XV–XVII ст.) типу роксолани=рос-алани=алани-роси, виявились неспроможними.

Нещодавно (1999 р.) з'явилося нове монографічне історико-археологічне дослідження В.В.Сєдова "Древнерусская народность", де зроблена ще одна спроба виділити серед слов'янських старожитностей археологічні пам'ятки русів, але вже на матеріалах іншого хронологічного зрізу. Тепер у центрі своїх побудов В.В.Сєдов поставив волинцівську археологічну культуру кінця VII–IX ст. Дніпровського Лівобережжя, в ареалі якої існував крупний "Каганат русів", що тримав у постійному страху Хозарію[17,с.50-82].

Ця культура досить добре вивчена українськими археологами та інтерпретована як старожитності літописних сіверян, які "…сіли на Десні і по Сейму, і по Сулі.[i]. Останнім належить і роменська культура VII–X ст., що є наступним хронологічним етапом волинцівської[8, с.3].

Волинцівська культура обрана В.Сєдовим не випадково. Територіально вона межує з Хозарським каганатом, представленим в археологічному відношенні салтівським поселеннями , городищами і некрополями. Як відомо з літопису, носії волинцівської культури – сіверяни перебували у сфері впливу Хозарії і платили данину. Порівняно високорозвинена Хозарська держава справляла економічний і культурний вплив на своїх сусідів. Тому волинцівська старожитності дещо виділяються серед інших східнослов'янських культур високим рівнем залізоробного ремесла і металообробки взагалі, землеробства і навіть блиском імпортної високохудожньої досконалої гончарної кераміки, Це, як і скарби, про що йшлося вище, підходить вибраному, майже хоризматичному племені русів, яке за В.Сєдовим, утворивши свій каганат, вершило історичні долі всіх східних слов'ян.

Друга причина вже не є чисто археологічною. Вона випливає з того, що, на думку В.Сєдова, можна знайти в писемних джерелах свідчення про русів, які дозволяють помістити їх у "каганат" у межах ареалу волинцівської культури, поряд з Хозарією. Для цього В.Сєдов використав журнал спостережень франкського уряду за подіями у Північному Подунав'ї, відомий у літературі як "Опис міст і областей Північного Дунаю", іменований "Баварським географом". Його дослідники, зокрема О.Назаренко, О.Пріцак, О.Трубачов, Й.Геррманн, Г.Ловмянський та інші, вважають першою згадкою про русів (Ruzzi) у латино-германському варіанті[3,с.21-26]. Але на цьому виразність джерела кінчається. В.Назаренко, який найдетальніше опрацював це джерело, датує його другою половиною IX ст.[10,с.40-45], а це – фінал волинцівської культури і початок роменської. Отже, це дані – синхронні не волинцівській, а роменській культурі. З іншого боку, VIII-IX ст. – це період активності вікінгів у Європі. У цей час на території угро-фінів та північно-східних слов'янських племінних союзів закріплюються нормани (варяги) і збирають з них данину. "В лето 6367 (859) имяхо варязи изь за моря на чуди и на словенех, на мери и на всехь кривичех"[10,с.8]. Але ці, другі історичні реалії В.Сєдов опускає, хоч археологія засвідчує, що в Ладозі у IX ст., ще до покликання князів, жили як слов'яни, так і нормани-варяги. Це стосується й інших городищ північно-східної частини слов'ян.

Із списку етнообластей (civitates) обираються ті, які відносяться до східноєвропейського ареалу. Серед них Caziri (хозари), після яких Ruzzi (руси), після них Forsderen, Liudi, Fresiti. За послідовністю назв у списку В.Сєдов поселяє русів в ареалі волинцівської культури на північний захід від Хозарського каганату. Forsderen Liudi читаються як одне складне слово з давньоверхньонімецької – Forsderriliudy і вважаються деревлянами (лісними людьми);[Fresiti (за Й.Геррманном – з давньоверхньонімецької мови (Freisassen – "вільні люди")[6,с.164-165], тобто на думку В.Сєдова, мешканці поля – поляни. Правда, тут є одне неузгодження. Як відомо, літописні поляни займали регіон, що лежить між деревлянами і волинцівською культурою, що не відповідає послідовності списку[22,с.194-200]. Крім того, і Forsderen, і Liudi, і Fresiti – це за списком "Баварського географа" окремі назви етнообластей, тому їх інтерпретація, а тим більше місце на карті Європи не ясні, їх можна і навіть слід вважати невизначальними. Й.Геррманн вважає, що етнообласті "Баварського географа" зафіксовані відповідно до напрямів торгових шляхів[6,с.164-165].

Отже, в нього етнообласті: Ruzzi, Forsderen, Liudi, Fresiti незалежно від того, як він їх інтерпретує, знаходяться між хозарами (Caziri) та уграми (Ungare) у Причорномор'ї, тобто південніше від регіону волинцівської культури, на Дніпрі.

Дещо по-іншому представляє собі список civitates "Баварського географа" О.Назаренко і вже зовсім інакше читає його О.Пріцак[13,с.44-45,с.53].

О.Назаренко, як і Г.Ловмянський, Й.Геррманн та ін., розділяє етноназви на групи за торговими магістралями[ii]. Він зводить їх до чотирьох груп, позначаючи цифровою нумерацією. 1-ша група з першої частини списку (№ 3-17) веде свій перелік з півночі на південь уздовж кордону Франкської держави; 2-га – Сілезько-Лужицька група (№54-64); 3 – група, що відповідає балтійсько-волзькому торговому шляху (№42-48) з можливим північно-причорноморським продовженням (№49-53). Через велику кількість неідентифікованих назв велика центральна група civitates (№18-40) не може бути підведена під будь-яку закономірність. Для нашої теми найважливішою є третя група civitates, прив'язана до балтійсько-волзького

торгового шляху[19,с.164-165]. За О.Назаренком, сюди входять етнообласті від назви Прішани (Prissani) до назви Угри (Ungare). Ідентифікація трьох перших (Prissani, Velunzani, Bruzi) не зовсім ясна, але серед них вписана назва Bruzi (Пруси), тому їх локалізація на північному торговому шляху допустима. Четвертий за порядком списку етнікон Вісунбейри (Vuizunbeire). Він приблизно визначається О.Назаренком як весь. Отже, його відношення до балтійського шляху зрозуміле. (В.Сєдов цей етнікон визначає як волиняни?). Безсумнівно, з волзьким шляхом зв'язані Caziri (хозари), а між ними й уграми (Ungare), що у IX ст. кочували в Причорномор'ї, стоять у списку Ruzzi (руси), Forsderen, Liudi, Fresiti, Seravici, Lukolane. Усі спроби ідентифікації останніх п'яти етніконів, на нашу думку, безуспішні. Навіть Lukolane, якщо їх співвідносити з лучанами, випадають із групи, поєднаної назвами хозар та уграми. Тому визначати за ними локалізацію русів, перетворивши останніх на Руський каганат, як це робить В.Сєдов, принаймні занадто сміливо і ризиковано[17,с,50-82]. Отже, до їх однозначної ідентифікації вони ніяк не можуть служити історико-географічними реперами.

О.Пріцак, який присвятив лінгвістичному та історичному аналізу "Баварського географа" як джерела, багато сторінок праці "Походження Русі" повністю заперечує, що тут ідеться про слов'янських русів із Середнього Подніпров'я. На його думку, в останній чверті VIII ст. цю назву перенесла до Північно-Східної Європи Рутено-фризько-норманська торговельна компанія, що сформувалася в Галії під назвою "Русь". Саме цих русів фіксує "Географ Баварський", що складений в імперії Каролінгів[13,с.40-45,с.53].

Отже, етнікони із списку етнообластей, де велика їх кількість не піддається перевірці і не може бути визначена, дуже ризиковано, а то й просто недопустимо ставити в основу відповідальних історико-археологічних реконструкцій.

Уже сам факт того, що В.Сєдов поселяє русів IX ст. у лівобережному Середньому Подніпров'ї[17.с.50-58], Й.Германн[6,с.160-168] та О.Трубачов – в Азовсько-Причорноморському регіоні[16,с.221-225], а О.Пріцак у регіонах, де діяла Рутено-фризько-норманська торгівельна компанія, говорить про рівень невизначеності "Баварського географа" як історичного джерела[13,с.40-45]. Якщо вважати ймовірною спробу О.Назаренка зв'язати ідентифіковані етнікони пруси, хозари, руси, угри з балтійсько-волзьким торговим шляхом[10,с.15-42], (навіть при тому, що він повертає в бік Причорномор'я), то з цього ніяк не випливає, що руси середини IX ст. – це слов'яни – носії волинцівської культури, і що жили вони в цей час до приходу норманських князів – Рюриковичів, у Середньодніпровському Лівобережжі, як вважає В.Сєдов[18,с.194-200].

В історичній реконструкції В.Сєдова це виглядає так: частина черняхівського слов'янського населення в симбіозі з сарматами під тиском гунів наприкінці IV-V ст. переселилася з Північного Причорномор'я в далеке Самарське Поволжя. Тут воно створює іменьківську культуру. В кінці VII на початку VIII ст. носії іменьківської культури вже в зовсім іншій іпостасі переселяються у Середньодніпровське Лівобережжя і створюють тут Каганат русів, представлений археологічно волинцівською культурою. Типологічний зв'язок між іменьківською та волинцівською культурами пояснюється наявністю в їх керамічних комплексах високоякісних гончарних посудин та виготовлених за їх зразком поодиноких проголошених ліпних горщиків. У керамічних комплексах на волинцівських пам′ятках дійсно присутні високоякісні гончарні посудини салтово-маяцьких зразків. Вони разом складають близько 10% посуду. На іменьківських пам'ятках (і то не всіх) – це лише окремі рідкісні знахідки. Все це, на нашу думку, свідоцтво хозаро-болгарських культурних впливів на обидві культури. За виразом дослідника волинцівської культури С.Юренко, гончарна високоякісна кераміка, що присутня в її комплексах, є "іншокультурними впливами", що засвідчують етнічну неоднорідність населення Дніпровського Лівобережжя[19,с.244-250]. В усіх культурах, що перебували під впливом Хозарського каганату, такий посуд, характерний для салтово-маяцьких старожитностей – присутній, В.Сєдов не приводить ніяких доказів, які б свідчили про відхід великої групи черняхівського населення з Нижнього Дніпра на Волгу. Писемні джерела, зокрема Йордан та Прокопій Кесарійський подають відомості про відхід черняхівських готів та аланів на Дунай і не знають готських відселень у Поволжя. Одним невиразним наземним житлом, відкритим на Старо-Майнському городищі в Ульяновській області, яке нібито може мати аналогії на вельбарських і тих черняхівських поселеннях, де жили готи, пояснити переселення не готів-германців, а слов'янських великих груп із черняхівського ареалу на Волгу нелогічно і неможливо. На цьому городищі і на інших поселеннях іменьківської культури відкриті численні квадратні житла – напівземлянки з центральним стовпом, близькі до жител київської культури. Вони і належали слов'янським переселенцям у Поволжі.

Слід вважати надуманим слов'яно-іранський симбіоз у черняхівській культурі Північного Причорномор'я, де сарматські матеріали відомі, але немає слов'янських, про що говорилось вище. Немає ніяких даних, що саме цей симбіоз – і є руси, які спочатку пішли на Волгу, а звідти вже у вигляді іменьківсько-волинцівської культури повернулися на Дніпро і створили тут "Руський каганат". З приводу слов'яно-іранського симбіозу висловився недвозначно О.Трубачов. Він вважає, що іранське походження слова "Русь" позбавлене лінгвістичної опори [16,с.22-224].

Питання витоків волинцівської та її спадкоємиці роменської культури виникло з появою перших публікації про них. Воно дискутується і сьогодні.

І.Ляпушків вважав, що роменська культура, куди він включав і волинцівські пам'ятки, виникає з приходом на Лівобережжя на початку VIII ст. населення слов'янської райковецької культури з правого берега Дніпра[9,с.356-366]. Спостереження дослідника про близькість пам'яток райковецької і роменської культур підтверджуються все новими матеріалами. Більш того, нині вдалося встановити, що процеси інфільтрації слов'янського правобережного населення на Лівобережжя почалося ще на етапі празько-корчацьких та пеньківських старожитностей на початку VII ст. Про це однозначно свідчить поява тут глиняних печей, вирізаних у материковому останці, курганних поховань, певних типів ліпного посуду, що не мають на Лівобережжі місцевих попередників, але характерні для Волинського Правобережжя. Недавно виникла навіть концепція (І.Гавритухин, А.Обломський, О.Щеглова), за якою склавини силою підпорядкували Лівобережжя, про що говорилося вище. Аналіз усіх категорій знахідок, масового ліпного посуду, жител, поховань приводить до висновку, що основну масу прибульців на Лівобережжя складали слов'яни – носії райковецької культури на її сахнівському етапі. На Правобережжі, зокрема на Поділлі, процеси інтеграції антів та склавинів за археологічними матеріалами спостерігаються вже з кінця VI – початку VII ст.

В.Петрашенко провела статистичний аналіз співвідношення керамічних комплексів пам′яток сахнівського та волинцівського етапів, з одного боку та їх відношення до кераміки райковецької і роменської культур, з другого. Коефіцієнт подібності основних форм посуду виявився вражаючим. Подібність основних форм ліпного посуду Монастирки Канівського поселення, Сахнівки Житомирського Полісся, Ходосівки, Києва досягає 80–88%; Волинцівського поселення Житомирського Полісся, Ходосівки, Києва – 81–86%; Новотроїцького городища, Житомирського Полісся, Пастирського городища, Стецівки – 80–81%. Авторка підкреслює, що в усіх трьох групах присутнє Житомирське Полісся, тобто класична кераміка райковецької культури. Середній коефіцієнт подібності керамічних комплексів коливається в межах 80-85%. Якщо врахувати, що І.Русанова тим же методом довела пряме переростання пам'яток празько-корчацької культури в райковецьку, то не можна не погодитися з обома дослідницями в тому, що населення, яке створило празько-корчацьку і райковецьку культуру в процесі розселення та асиміляції носіїв пеньківської культури антів було також основним творцем волинцівської та роменської культур. В.Петрашенко посилює свою тезу і прикладами влаштування інтер'єрів жител[12,с.230-237]. Усі наведені нами дані повністю спростовують спроби поселити на Дніпровському Лівобережжі вихідців із Поволжя – носіїв іменьківської культури. Археологія засвідчує поступове розселення слов'ян з верхнього Дніпра на Волгу, а не навпаки.

Отже, ні сарматських росомонів, ні Ruzzi (русів) "Баварського географа" у світлі проведеного багатьма дослідниками аналізу писемних та археологічних джерел, неможливо признати творцями східнослов'янського каганату русів. Археологічні матеріали Середнього Подніпров'я VI–X ст., зокрема скарби мартинівського типу і волинцівсько-роменська культура співвідносяться відповідно з антами Йордана Прокопія та сіверянами "Повісті врем'яних літ"[11,с.17-19]

На нашу думку, такого племінного утворення, яке поглинуло інші східнослов'янські племена за Б.Рибаковим у кінці IV–VIII ст., а за В.Сєдовим у IX ст. і створило східнослов'янську єдність – основу майбутньої давньоруської народності, на Середньому Дніпрі не існувало.

Історична картина, змальована літописцем Києво-Печерської лаври, і надалі залишається найбільш реальною і неспростованою.

Список використаних джерел та літератури:

1.Амброз А.К. Кочевнические древности Восточной Европы и Средней Азии V-VIIвв. – Степи Евразии в эпоху средневековья. – Археология СССР. М. 1981.

2.Баран В.Д. Скарби VI-VIII ст. Анти чи Русь? – Археологія №1, 1998.

3.Березовец Д.Т. Археологические памятники летописных северян. – КСИА АН УССР, К., 1953, вып. 3.

4.Гавритуухин И.О., Обломский А.М. Гапоновский клад и его культурно-исторический контекст. – М., 1996.

5.Евразии в эпоху средневековья. – Археология СССР. М., 1981.

Спицын А.А. Древности антов. – Сб. отд. русского языка и словесности АН СССР. – М., 1928,с.12-15.

6.Геррманн И. Ruzzi, Forsderen Lindi, Fresiti. – К вопросу об исторических и этнографических основах "Баварского Географа". – Сб. Древности славян и Руси. М. 1998.

7.Йордан. О происхождении и деяниях гетов (пер. Е.Скржынской).М. 1960.

8.Літопис Руський.К. 1985.

9..Ляпушко И.И. Городище Новотроицкое. – МИА, вып.74, М.-Л., 1958.

10.Назаренко А.В. Немецкие латиноязычные источники IX-XI вв. М.1993.

11.Повесть временных лет. – М. 1950. – Ч.1.

12.Петрашенко В.О. Формування культури типу Луки-Райковецької у Середньому Подніпров'ї // Зб. Етнокультурні процеси в Південно-Східній Європі в І тис. н.е. К. – Львів, 1999.

13. Пріцак О. Походження Русі. – К. 1997.

14.Рыбаков Б.А. Древняя Русь и русские княжества XII-XIII вв. М. 1982.

15.Свод древнейших письменных известий о славянах. Т.1 (I-IV вв.). М. 1991.

16. ТрубачевО.Н. В поисках единства. – К. 1997.
17.Седов В.В. Древнерусская народность. – М. 1999.
18.Седов В.В. Славяне в средневековье. – М. 1996.
19.Юренко С.П. Население Днепровского Левобережья в VII-VII вв. (Волынцевская культура) – Сб. Тр. У Междунар. Конгр. археологов славистов. Т.4. – К.1988.

Стаття надійшла до редакції 11.02. 2006 р.

Владимир Баран

Анты, северяне или русы?

Аннотация: *В статтье рассматриваются вопросы по истории Украины IX века, вчастности вопрос прихода норманнов-русов в среду автохтонов антов, полян и северян.*

Основной акцент сконцентрирован на племенных взаимоотношениях славян, автохтонов України с норманнами "варягами", хозарами и финно-уграми.

Ключевые слова*: анты, русы, поляне, древляне, сиверяне, восточнославянская общность, древнерусская народность.*

Volodymyr Baran

Anty, Nothern People or Russes.

Anotation: *The article deals with the problem of the history of Ukraine of IX-th century, the questions on the appearance of normans-russ in the environment of avtohtonivs, ants, polyans and northern people are cleared up.*

The main stress is given to the tribe relations of slovanic people, avtohtoniv of Ukraine and nornans "varyag', hozariv and fino-ugriv.

Key words*: anty, russij, polyany, drevlyany, nothern people, eastslavonic unity, earlyrussians nationality.*

Баран Володимир Данилович - доктор історичних наук, професор, академік Національної Академії Наук України, провідний науковий співробітник Інституту українознавства МОН України (Київ).

DS: Стаття опублікована в журналі Українознавець. Львів.Ліга-Прес-2006,с.6-11. На неї можна посилатись.

Робоча та домашня адреса автора.

Науковому журналу «Українознавець» 10 років (2005-2015рр.)!

25 квітня 2015 року в Львові в приміщенні Львівської наукової бібліотеки відбулась Міжнародна наукова конференція з нагоди 10-ти ліття заснування наукового журналу «Українознавець», засновник та головний редактор якого - доктор історичних наук, професор, академік АНВШ України В.С. Ідзьо.

У святкуванні 10 - ліття наукового журналу «Українознавець» (2005-2015рр.), взяли участь члени Редакційної Ради та Редколегії, відомі вчені, гості з України: Києва, Львова, Івано-Франківська, Рівного, Тернополя, а також гості з: Італії, Німеччини, Польщі та Росії.

На адресу святкування ювілею «Українознавця» прийшли привітання від наукових журналів: Мандрівець, Галичина, Трипільська Цивілізація, Український Історичний Журнал, Українознавство та інших, а також від Львівської міської влади, Комісії з освіти і науки при Львівській державній адміністрації України.В програмі Міжнародної наукової конференції було виголошено наукові доповіді:

1.Віктор Ідзьо. Журнал «Українознавець» – сучасна науковість у продовж 10-ти років.
2.Тетяна Мосійчук. Аналіз наукових статтей опублікованих в журналі «Українознавець».
3.Вадим Артюх. Редколегія журналу «Українознавець» – шляхи активної праці в 2005-2015 роках.
4.Олег Огірко.Роль науковго журналу «Українознавець» в науковому просторі України та Європи.
5.Геннадій Грииценко. Гуманітарні завдання журналу «Українознавець».
6.Я.Кміт. Науковий журнал «Українознавець» – витвір Університету «Львівський Ставропігіон».
7.Мирослав Романюк. «Українознавець» як виразник українських гуманітаріїв Львова.
8.Любомира Бурка. «Українознавець» в інформаційному просторі України.
9.Олексвандр Нагорний. «Українозавець» - як львівський науковий журнал XXI століття.
10.Мирослав Павлюк. Християнські наукові праці на шпальтах журналу «Українознавець».

Висвітлення культурно-освітнього життя українців у науковому журналі Кафедри українознавства Інституту Східної Європи - “Українознавець” за 10-ти ліття (2005-2015рр.).

В складних умовах розвитку незалежної України існує природна необхідність відновлення історичної спадщини, розробка і реалізація концепції й методології наукового українознавства на шпальтах наукового журналу “Українознавець”, єдиного у Львові наукового, фахового джерела знань, що невтомно б’ється скрізь 10-ти ліття (2005-2015рр.).

Історики академіки Володимир Грабовецький та Віктор Ідзьо (вчитель та учень).

Наголошу, що заснував науковий журнал “Українознавець” у Львові і очолив редакцію, створив умови для науково-дослідного та видавничого життя в 2005 році після Помаранчевої революції, випускник історичного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, що в Івано-Франківську, учень знаменитого доктора історичних наук, професора, академіка-історика Володимира Грабовецького, що теж був у Львові учнем знаменитого академіка-історика Івана Крип’якевича, засновник та завідувач Кафедри українознавства та Інституту Східної Європи доктор історичних наук. професор, академік Віктор Ідзьо.

Тетяна Мосійчук
10 - ліття наукового журналу «Українознавець» (2005-2015рр.).

Слід наголосити, що у святкуванні 10 - ліття наукового журналу «Українознавець» (2005-2015рр.), взяли участь члени Редакційної Ради та Редколегії, відомі вчені, гості з України: Києва, Львова, Івано-Франківська, Рівного, Тернополя, а також гості з: Італії, Німеччини, Польщі та Росії, що засвідчує його наукові обшири.

Слід наголосити, що одне з завдань системи українознавства, є виявлення та висвітлення місця і ролі культури в розвитку української нації, держави та суспільства. Важливим джерелом для вивчення культурно-освітнього життя і діяльності українців є 10-ти літні матеріали наукового журналу "Українознавець", дослідження змісту культури, процесу засвоєння багатоманітної культурної спадщини, внутрішня структура української культури, якого складає основу наукових публікацій Л. Горенко, а вивченню первісної та середньовічної культури наших пращурів присвячені статті В. Артюха, В. Ідзя, Ю. Мосенкіса.

Предметом зацікавлень археолога В. Артюха є печерні культові пам'ятки на Дністрі та релігійні вірування трипільців Карпато-Дністровського регіону. В контексті історіографічного розрізу дослідник Ю. Мосенкіс досліджує мову трипільської культури. Дослідником доктором історичних наук, професором, академіком Віктором Ідзьо здійснено аналіз мовного та історичного розвитку Хеттської цивілізації та досліджено її вплив на розвиток української мови і культури протягом XII-XV ст. до нашої ери. Широкий спектр наукових досліджень В. Ідзьо охоплює також особливості кельтської релігійної культури та духовності на території України впродовж IV-III ст. до н.е. - II- III ст. н.е.

Особливості культури і побуту України-Русі у IX-XIII ст. висвітлені в наукових розвідках Н. Дидик, Ю. Манзяк, С. Петлюка. Культура Київської Русі як один з чинників становлення державності в інтерпритації української історіографії XX ст. – предмет досліджень М. Шостак.

В науковому доробку журналу "Українознавець" окреме почесне місце займає проблематика церковно-релігійного життя українського народу. Дослідник Б. Тимощук аналізує особливості локалізації та функціонування язичницьких святилищ Галицької Русі. Розвиток християнства (східного та західного) в контексті функціонування язичництва в Україні-Русі в IX-XIII ст. і його культурно-мистецькі аспекти досліджено в статі Л. Гнатіва. Процес запровадження християнства на Русі ґрунтовно проаналізовано І. Закревською та Н. Жінчин. Як символ єдиної апостольської церкви в Україні аналізує у своїй статті Десятинну церкву Ю. Гриців.

Особливої уваги заслуговує наукова розвідка доктора історичних наук, професора, академіка Віктора Ідзя присвячена Галицькому Євангелію. Дослідник зумів розглянути і проаналізувати Євангеліє не тільки як історичну пам'ятку 1144 р., але й як мовний та літературний феномен України і світу. Вплив українського чернецтва на культуру рідного народу досліджують о. В. Зінько в співпраці з В. Андрушком та О. Огірком. Літературна творчість XVIII-XIX ст. як аспект діяльності Ставропігійського братства розкрита в статті А. Захарченка. Окреме місце займає вивчення праці видатних церковно-релігійних постатей на українській культурно-освітній ниві. Діяльність станіславського владики Григорія Хомишина як організатора клерикального культурно-просвітницького товариства в Галичині висвітлює дослідник П. Кам'янський.

У наукових розвідках львівського вченого, директора радіо "Воскресіння" М. Павлюка з'ясовується розвиток релігійного радіомовлення від тоталітарної Української Радянської Соціалістичної Республіки (УРСР) 1989 р. до відновлення та становлення незалежності України у 2009 р. Ряд статей, виданих в журналі "Українознавець", склали основу його монографії "Радіо "Воскресіння" - унікальне явище в історії інформаційного простору України у 1989-2009 роках". Вивченням української освіти у світовому часопросторі займаються київські науковці П. і Т. Кононенки. Порівняльний аналіз розвитку науки і освіти в Росії та Україні впродовж XIV-XIX ст. здійснив історик А. Мануйленко. Історичні процеси входження України до європейського освітнього простору як компонент загальної стратегії інтеграції до Євросоюзу досліджує Т. Козак.

Творчість Г. Сковороди в методологічній культурі нової філософії XVI-XVIII ст. висвітлена в статтях київського вченого Т. Кононенка. Ідейно-художні спрямування ранніх творів П. Куліша – предмет зацікавлень В. Лазарєвої. Інтерпретацією постаті Івана Франка як критика, історика та теоретика українського національного театру активно займається Л. Касян. Особливу увагу привертає стаття А. Калашника та О. Огірка, в якій проаналізована поетична та художня діяльність Тараса Шевченка як християнина.

Коло досліджень В. Ідзьо охоплює літературну діяльність М. Гоголя і основоположника українського роману - В. Наріжного. Самобутність мовного стилю поетичних творів Яра Славутича, його освітня діяльність як професора Альбертського університету проаналізовані в статтях А. Захарченка та Ю. Заячук. Внесок Павла Плюща в розбудову українського мовознавства досліджено в наукових розвідках М. Плющ. Поєднання літературної творчості та дисидентської діяльності в житті Ліни Костенко вміло розкрито А. Галащук.

Життєві та творчі паралелі діяльності Максима Березовського і Дмитра Бортнянського у контексті української музичної культури проводяться в статтях Т. Молчанової.

Мовне питання українців в історичній ретроспективі представлене в наукових розвідках журналу "Українознавець".

Зокрема, українська мова в системі вищої освіти Галичини наприкінці XIX – на початку XX ст. – предмет зацікавлень Н. Мисак і Р. Кюнцлі. Прикарпатська дослідниця і педагог О. Джус досліджує погляди Софії Русової на проблеми рідної мови в національному шкільництві. Формування українського народу та української мови проаналізовано вченим В. Ідзьо на основі новітніх досліджень історичної та філологічної наук. Необхідність єдності мови, філософії та релігії для сьогоднішньої системи освіти та науки українського народу пропагує у своїх працях З. Бичко та М. Пришляк.

Дослідник Д. Скільський при аналізі ряду наукових фактів, доводить, що саме українська мова – духовна основа і запорука життєдіяльності української нації. Мова і культура нації в культурологічному дискурсі з іноземної точки зору висвітлені в колективному науковому доробку С. Борзенка, Л. Бабаєвої та Л. Климюк.

На сторінках "Українознавця" знайшли своє відображення літературно-мистецькі феномени українського народу. Творчість Г. Сковороди в методологічній культурі нової філософії XVI-XVIII ст. висвітлена в статтях київського вченого Т. Кононенка. Ідейно-художні спрямування ранніх творів П. Куліша – предмет зацікавлень В. Лазарєвої. Інтерпретацією постаті Івана Франка як критика, історика та теоретика українського національного театру активно займається Л. Касян. Особливу увагу привертає стаття А. Калашника та О. Огірка, в якій проаналізована поетична та художня діяльність Тараса Шевченка як християнина.

Коло досліджень доктора історичних наук,професора, академіка В. Ідзя охоплює літературну діяльність М. Гоголя і основоположника українського роману - В. Наріжного. Самобутність мовного стилю поетичних творів Яра Славутича, його освітня діяльність як професора Альбертського університету проаналізовані в статтях А. Захарченка та Ю. Заячук. Внесок Павла Плюща в розбудову українського мовознавства досліджено в наукових розвідках М. Плющ. Поєднання літературної творчості та дисидентської діяльності в житті Ліни Костенко вміло розкрито А. Галащук. Життєві та творчі паралелі діяльності Максима Березовського і Дмитра Бортнянського у контексті української музичної культури проводяться в статтях Т. Молчанової.

Надзвичайно цінними являються дослідження культурного життя української діаспори в Росії на протязі XX-XXI ст. Становлення українського національного руху в Сибірі після Лютневої революції 1917 р. представлено в науковій статті В. Доманського та І. Нама. Основний акцент дослідник робить на рішеннях Другого Загальносибірського українського з'їзду, який відбувся в Омську в серпні 1918 р. Окреме місце в статті відводиться газеті "Українське слово", яка виходила в Томську з 12 жовтня 1918 р. українською мовою. "Одним з основних завдань редакції газети, - наголошує автор, - було просвітництво, пропаганда української культури через публікації творів українських і російських письменників, матеріали з історії українського народу" [11, с. 10]. Саме це видання стало вагомим об'єднуючим фактором українців Сибіру.

Особливу увагу привертає наукова розвідка О. Сергеєвої, у якій досліджується історія українських першопоселень і висвітлюються особливості формування національної свідомості українців Зеленого Клину. На думку вченої, відлік спалаху української самосвідомості у Зеленому Клині слід починати з проголошення Далеко-Східної Республіки. Наступний етап пробудження самосвідомості відбувся під час радянсько-німецької війни 1941-1945 рр. Згодом розпочалась наполеглива русифікація українців, за три дні були закриті всі українські школи. О. Сергеєва згадує випадок з особистого життя, коли під час одруження її переконували взяти чоловікове російське прізвище. Сьогоднішній етап національного відродження триває з 1987 р. по 2015 роки. Розвиток українського національного руху в Зеленому Клині висвітлено в статті О. Мамая. Національно-культурний розвиток українців Зеленого Клину впродовж 1900-1922 рр., функціонування українських шкіл на Далекому Сході в 20-х рр. XX ст. – предмет досліджень В. Чорномаза. Музична творчість українців Кубані висвітлена в статтях О. Нирка.

Дослідник основну увагу зосереджує на аналізі діяльності ансамблів та капел бандуристів на Кубані впродовж XVIII-XX ст. Значення журналу "Украинская жизнь" як культурного, науково-просвітнього, політичного органу українців Москви та Росії впродовж 1912-1917 років досліджує В. Ідзьо.

Наукові розвідки О. Риндіної присвячені культурному життю українців в Томської області на основі аналізу статистичних даних стосовно розуміння ними поняття "етнос", частоти вживання української мови, етноконфесійних характеристик. Дослідження А. Литвина висвітлює процес функціонування та виховання в українській недільній школі Петрозаводська як центру українства Карелії. Науковець аналізує культурний рух українців Карелії в історичній ретроспективі починаючи з 60-х рр. XX ст.

Окремий акцент зроблений на діяльності Товариства української культури (з 1997 р. – Національно-культурної автономії українців в Республіці Карелія): організація Днів української культури, днів слов'янської писемності та культури, створення хору "Українська пісня".

Навчальна книга для східної діаспори на матеріалі створення підручників з літератури XX ст. – предмет наукових зацікавлень В. Оліференка. Грунтовний екскурс в історію громадсько-культурної діяльності українських благодійних товариств Петербургу на початку XX ст. здійснено в статті О. Рахно…

Академік Віктор Ідзьо - засновник та головний редактор наукового журналу Украхнознавець. Грамота - Подяка "Українознавцю" з нагоди 10-тиліття.

Таким чином, глибоке осмислення культурно-освітнього життя українців на сторінках наукового часопису "Українознавець" за десятиліття (2005-2015рр.) актуальне не тільки з наукової, але й суспільно-політичної точки зору. Проблема привертає увагу науковців та широкого загалу. Критичне використання джерельного комплексу дозволяє з'ясувати сучасний стан, повноту і достовірність вивчення проблеми, виявити недостатньо досліджені питання та виробити рекомендації для подальших наукових пошуків.

Автор, Тетяна Мосійчук – член редколегії наукового журналу «Українознавець», викладач української історії, аспірантка IV року навчання Інституту історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, учениця доктора історичних наук, професора, академіка Академії Наук Вищої Школи України Володимира Васильовича Грабовецького.

АТЕСТАТ
ПРОФЕСОРА

Наукове видання

Віктор Ідзьо

Науковий журнал «Українознавець» у 2005 - 2015 роках

Видання II, 2020р.

Подано до друку 4.01.20 р.
Підписано до друку 5.01.20р.
Формат видання 60/ 84 1/16. Папір офсетний.
Умовн.друк.арк.10,25
Зам.56. Тираж 300 екз.

«Видавництво Інституту Східної Європи»

Адреса видавництва:
Україна, 79008, м. Львів, вул. Тисленка д.2,
тел: (097) 496-22-40, факс:(0322)97-10-38.
E-mail:ukrainoznavezz@ukr.net
www.easterneurope.nethouse.ua

Віктор Ідзьо

Науковий журнал «Українознавець» у 2005 - 2015 роках

Львів
«Видавництво Інституту Східної Європи»,
Видання II, 2020р.

«УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ» - 10 років активної праці! 2005-2015рр.

Засновник та головний редактор наукового журналу «Українознавець» (2005-2015рр.), доктор історичних наук, професор, академік Академії Наук Вищої Школи України - В. Ідзьо, учень доктора історичних наук, пофесора, академіка АНВШ України В. Грабовецького.